

LOS HECHOS

La promesa del Espíritu Santo

¹ Nubànù pirí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máiníiri cáimiétacanáca. Bàaluité nutànàaca pirí yáara idàbáanéericaté cuyàlutaca nucàlidacaténá pirí macáita Jesús imàníináté, yéewáidáanáté nacái quéechatécáwa.

² Nucàlidacaté piríni nùasu idàbáanéerité cuyàluta irícu cainácaalíté Jesús imànica yèepunícaalítéwa cháí èeri irícu àta imichàacatalétatéwa chènuniré. Ipíchawáiseté yàacawa èeri íicha, yá imáidaca yàataléwa yàasu apóstolnáiwa, íibaidéeyéipináté irí yáamirícubàa. Néese Espíritu Santo íiwitáise iyú, Jesús yàalàaca nía náalíacaténáwa cainácaalípináté iwàwacutáaná namànica.

³ Jesús yéetácadénáamitéwa, néese imichàacatéwa yéetácáisi íicha. Yá imàacaca yáawawa apóstolnái íicácani. Cuarenta èeri imàacacaté yàacawa yáawawa naicácani náalíacaténátéwa báisiiri iyú cáucani. Yéewáidaca nía nacái neebáidáanápíná Dios itàacái namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴ Idècunitàacá iyaca yàasu apóstolnái yáapichawa, yáté Jesús yàalàaca nía ipíchanáté namusúacawa Jerusalén iyacàlená íicha. Íimacaté nalí:

—Picùacué Espíritu Santo yàanàaca, yái Núaniri Dios íiméericaté iwali ibànùanápínácué piríwani, càitade iyúwa núumáanácuéca pirí.

⁵ Báisíta Juan el Bautista ibautizacaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùacué piríwa Espíritu Santo, yái

yàacawéridéeripinácuéca píawa, ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú —íimaca yái Jesúsca.

Jesús asciende al cielo

⁶ Néeseté idècunitàacá nàwacáidáyacacawa Jesús yáapicha, yá apóstolnái náimaca nasutáca néemlawani:

—Wáiwacali, ¿siùcatisica piwasàa wía romanonái íicha, wía judíoca, yéewacaténá píata icùaca wàasu cáli néeséeyéi? —náimaca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué iwàwacutá píalíacawa càiná èeri irìcucaalí Núaniri Dios imànipinácué pirí wawàsi. Abéerita Núaniri Dios yáaliéricawa. Càmita icàlida áibanái iríni càiná èeri irìcucaalípináni. Càmitacué iwàwacutá píalíacawa.

⁸ Quéwa Espíritu Santo iwàlùapinácué piwàwaliculéwa, yái yèeripinácuéca pichàiniwa chènuníiséericawa, yéewanápinácué pìà picàlidaca nuináwaná ìwali, ipíchanácué cáaluca piicáca wenàiwicanái. Càitacué nacái picàlidapiná nuináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená irìcu, Judea yàasu cáli néenibàa nacáíwa, Samaria yàasu cáli néenibàa nacái, nía nacái yàcalé déecubàanaméeyéica, cháí èeri irìcu —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁹ Idécanáamité càí íimaca, idècunitàacá naicáidaca irí, yá imichàacatéwa náicha chènuniré. Yá iwàlùacawa acalèè yèewiré, càmita quirínama nadé naicácani.

¹⁰ Idècunitàacá Jesús imichàacawa, yá naicáidaca yáamísewa chènuniré. Yá pucháiba asìanái

cabalèenaméeyéi ibàle namàacacaté níawawa apóstolnái iicáca nía.

¹¹ Yá náimaca apóstolnái irí:

—Píacué Galilea yàasu cáli néeséeyéica, ¿cánácué pibàlùà piicáidaca chènuniré? Yái Jesús siùquéerica tàacáwa imichàacawa chènuniré pèewísecué, yàanàpiná àniwa acalèe yèewíse càide iyúwa pidéénácué piicácáwa imichàacawa —náimaca níái ángelca.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² Néeseté apóstolnái yèepùacawa dúli ínatáise, ípidenéechúa Olivos, olivo inàlimanáca. Yá nàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Uái dúli yáawinéechúacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená íicha, batéwa abéeri kilómetro idècuni, càiride iyúwaté judiónái íiwitáise imàacáaná nèepunicawa sábadò irícu nayamáidacatáicawa.

¹³ Nàanàacaté yàcalé néré, yá macáita nayamáacawa abéeri capli imàdáaná irícu iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha. Once namanùbaca níái asàanáica iwàluèyéicawa néré: Pedro, Juan nacái, Santiago nacái, Andrés nacái, Felipe nacái, Tomás nacái, Bartolomé nacái, Mateo nacái, Santiago nacái yái Alfeo írrica, Simón nacái, áibaalí ípidenéeri Celote, Judas nacái, yái Santiago yéenásàirica.

¹⁴ Abédanamata náiwitáise náapichawáaca canánama nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios íicha mamáalàacata, náapicha nacái abénaméeyéi inanáica, María nacái, Jesús yáatúaca, Jesús yéenánái nacái.

¹⁵ Néenialíté Pedro imichàa ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ciento

veinte namanùbaca ìwacáidáyaquéeyéicawa néré. Yá íimaca nalí:

¹⁶ “Píacué nuénánáica, idéca ichàbacawa macáita càide iyúwa rey David itànàanáté Dios itàacái, Espíritu Santo inùmalicuise. Bàaluitécáiná David itànàaca tàacáisi Judas Iscariotemi iináwaná ìwali, yái yèericatéwa náiwitápu níái úwinái ílibèeyéicaté Jesús presocaténáté namànicani.

¹⁷ Yèepunícáinatéwa wáapicha, yái Judasmica. Iibaidacaté nacái Dios irí wáapicha”, íimaca yái Pedroca.

¹⁸ Sacerdote íiwacanánái iwènàcaté abéeri cáli Judas yàasu plata iyú yái nèericaté irí platamica imàníricaté ìwalíise íbáyawanáwa. Imulacàacatéwa yái Judas ichéecamica, yá yúuwàacawa isubèriacawa ìwaliabàawa balánamá, iyapicúami ímusúacawa íicha canánama.

¹⁹ Néese, Jerusalén ìyacàlená mìnánái yéemiacaalíte Judasmi ìyáaná, yá nàaca ípidená yái cálica Acéldama, ímáanáca nataacái iyú: “Írái yàalu”.

²⁰ Pedro itàaníca nalí àniwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pedro íimaca nalí: “Càité rey David itànàacaté tàacáisi Judas Iscariotemi ìwali cuyàluta Salmos irìcu. David íimacaté:

‘Máisapínaca ícapèemica, canácata ìyéeripiná ícapèemi irìcu’,

càité David itànàaca. Itànàacaté àniwa:

‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapiná yáamirìcubàami’,
càité David itànàaca Salmos irìcu”, íimaca yái Pedroca.

²¹ Pedro idécanáamité icàlidaca nalíni Judasmi iináwaná ìwali, yá íimaca nalí àniwa: “Íyéeyéica wèewi níái aslanáica yèepuníyéicatéwa wáapicha

èeri imanùbaca idècunitàacá Wáiwacali Jesús ìyaca wáapicha.

²² Yèepuníyécawa wáapicha Juan ibautizácatáiseté Jesús àta Wáiwacali imichàacatalétatéwa wáicha chènuniré. Càide iyúwaté rey David itànàanaté tàacáisi ímérica: ‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapíná yáamirìcubàami’, càita nacái iwàwacutá abéeri íbaidaca Dios irípiná wáapicha Judas yáamirìcubàami icàlidacaténá Jesús iináwaná ìwali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha”, ímaca yái Pedroca.

²³ Iná macáita Jesús yéewáidacaléca manùbéeyéi needáca nèewísewa pucháiba asianái. Abéeri ípidená José, áibaalí ípidená Barsabás, áibaalí ípidená nacái Justo, máisibaca ípidená. Yá nacái yàacawéerináca ípidená Matías.

²⁴⁻²⁵ Yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wáiwacali, píacata yái yáliérica macái wenàiwica íiwitáise. Píasáida walí càirínácaalí néená níai pucháiba asianáica piwàwéeri íbaidaca pirí iyúwa apóstol Judas yáamirìcubàami, yái Judas íbaidacalémica Judas yúuquéricaté íchawa ibáyawaná ìwalísewa, yàacaténátéwa yúuwichàacatalépinácawa, yái infiernoca”, náimaca nasutáca Dios.

²⁶ Néese, iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná, náucaca náichawa suerte púubanaméeyéi íba, náalíacaténátéwa càirínácaalí néená Dios yeedéericaté íbaidéeripináté Dios irí náapicha níai apóstolca. Yá needáca náicha Matías, íbaidéeripiná Dios irí náapicha. Yácata doce apóstol yéenáca, yái Matíasca.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Néenialíté judíonái namànicaté nàasu cultowa ípidenéérica Pentecostés, yá macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa abéeri capìi irìcu.

² Yátaté néemìaca manuíri sànsi chènuníséeri càide iyúwa wéemìaná cachàiníiri cáuli isàna. Macáita yáawinéeyéicawa capìi irìcu néemìaca yái sànsica.

³ Yá naicáca quichái nacáiri ipèrùa manùba càide iyúwa waicáaná quichái. Yá quichái ipèrùa iseríacawa náiwita ìwali náalimáwanama, macáita níái wenàiwicaca.

⁴ Yá Espíritu Santo iwàlùacawa nawàwalìculé canánama, icùacaténá náiwitáise. Yá nadàbaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise áiba cáli néeseeyéi itàacái iyú, yái tàacáisica càmíiritécáwa nadé náalíaca natàaníca iyú, càide iyúwa Espíritu Santo imàacáaná nacàlidacani.

⁵ Néenialíté áibanái judío ìyaca néeni Jerusalén ìyacàlená irìcu, yàanèyecaté macái cáli néese. Níái judíoca neebáidacaté Dios itàacái cáalíacáiri iyú.

⁶ Judíonái yéemìacanácaíta yái sànsi chènuníséerica, yá manùba nàwacáidáyacacawa capìi néré. Néemìaca apóstolnái, áibanái nacái náapichéeyéica, nacàlidaca nalíni nataacái imanùbaca iyú. Macái wenàiwica yéemìaca itàacáywa. Náináidacawa manuísíwata néemìaca nataacáywa, níái manùbéeyéica judíoca yàanèyecaté capìi néré.

⁷ Yá judíonái nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná natàaníca wataàcái imanùbaca iyú? Ewita Galilea yàasu cáli nééséeyéicáaníta nía canánama, càicáaníta natàaníca wataàcái imanùbaca iyú.

⁸ ¿Càinásica yéewaná náalimá nacàlidacani wataàcái iyú?

⁹ Manùba cáli nééséeyéi wía: Partia yàasu cáli, Media yàasu cáli nacái, Elam yàasu cáli nacái, Mesopotamia yàasu cáli nacái, Judea yàasu cáli nacái, Capadocia yàasu cáli nacái, Ponto yàasu cáli nacái, Asia yàasu cáli nacái,

¹⁰ Frigia yàasu cáli nacái, Panfilia yàasu cáli nacái, Egipto yàasu cáli nacái, Libia yàasu cáli nééséeyéi nacái, iyéeyéica mawiénita Cirene yàasu cáli irí, Roma iyacàlená mìnánái nacái ipáchiéyéica iyaca cháí,

¹¹ áibanái nacái judíosíwanái, áibanái nacái càmiyyéica judío iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa neebáidacatená Dios itàacái iyúwa judíosíwanái, Creta yàasu cáli nééséeyéi nacái, Arabia yàasu cáli nééséeyéi nacái. Manùba cáli nééséeyéica wía, quéwa macáita wáalimáwanama wéemìlaca natàaníca wataàcái iyú nacàlidaca ìwali yái Dios imànínáca cayábéeri íiwitáise cachàiníri iyúwa —náimaca nalíwáaca.

¹² Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, càmitaté náalíawa càinácaalí iyú yéewaná apóstolnái cà natàaníca madécaná tàacáisi iyú yéewanápiná manùbéeyéi cáli nééséeyéi yéemìlaca itàacáíwa. Nasutáca néemìlawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná cà natàaníca? —náimaca nalíwáaca.

13 Abénaméeyéi quéwa naicáanícáita apóstolnái iquíniná meedá. Iná náimaca:

—¡Icáméeyéica nía meedá! —náimaca naicáaníca.

Discurso de Pedro

14 Néeseté Pedronái, níái docéeyéica imanùbaca apóstolca, namusúacawa manùbéeyéi yèewíise, níái ciento veinte namanùbaca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidacaténá manùbéeyéi wenàiwica írini. Yá Pedro icàlidaca nalíni cachàiníiri tàacáisi iyú. Iimaca nalí: “Píacué, nuénánái judíoca, macáitacué pía nacái Jerusalén iyacàlená m̀nanáica, péemìacué cayábani yái nucàlidéeripinácuéca píríwa.

15 Piyúunáidacuéca nacámaca níái wenàiwicaca. ¡Càmíirita! Canácata icáméeri mapisái yáawanáitàacáwa a las nueveta.

16 Néese Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo càide iyúwa profeta Joel icàlidáanáténi bàaluité, itànàanáté tàacáisi Dios inùmalìcuíse nacái. Dios íimacaté:

17 ‘Mawiénicaalí yái èeri imáalàacatáipináwa, yá nubànùapiná Espíritu Santo wenàiwicanái irí canánama, yàacawéeridacaténá nía; íná yéewanápinácué péenibe nacàlidaca tàacáisi nunùmalìcuíse; nubànùapiná tàacáisi ùuculiyéi irí yéenáiwanási nacáiri iyú, béeyéi irí nacái náamacani irìcuísewa.

18 Néenialípiná nubànùaca Espíritu Santo nùasu wenàiwicanái iwàwalìculéwa, yàacawéeridacaténá nía, asíanái, inanái nacái, yéewanápiná nacàlidaca tàacáisi nunùmalìcuíse.

19 Capìraléeri cáli irìcuwa núasáidapiná naicá wawàsi nacalùadéeripiná naicáca, ínata

nacái cáliquéi—irái, quichái, acalèe nacáiri íisaca nacái.

20 Yái èeri icamaláná catéeripináwa, quéeri nacáiwa naiduéechúapiná quíirawaca càide iyúwa waicáaná irái, ipíchawáise nùasu èeri máiní cayábéeri yàanàaca, caiyéininéeri nacái.

21 Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yáawawa nuícha nuicáanápiná napualé, nuwasàapiná níawa nùasu yùuwichàacáisi íichawa',

íimacaté yái Diosca, càité profeta Joel itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse.

22 “Iná péemiacué cayábani yái nucàlidéeripinácuéca píríwa, piacué israelitaca: Píalíacuécawa machacàníiri iyú càinácaalíte iyáaná pèewibàa, yái Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeséerica. Dios idéca yáasáidacuéca píríni, píalíacaténáwa Jesús ìwali, abéeri Dios néeséericani, yái Jesúsca. Dios imàacacaté Jesús imànica máiníiri cayábanaméeri wawàsi, càmíríca wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténácué pírí Dios ibànùacani.

23 Ewitacué píalíacáanítatéwa ìwali Dios néeséericani, càicáanítacué píibàacaténi, pinúacaténáni. Quéwa bàaluitésíwa Dios íináidacatéwa imàacáanápiná áiba wenàiwica iyúdàacuéca píibàaca Jesús presoíri iyú, yéewanápinácué pimàacaca báawanaméeyéi aslanái itàtàacani cruz ìwali.

24 Quéwa Dios íwasàacaté Jesús yéetácáisi íicha, yáté imichàidaca Jesús yéetácáisi íicha càmicáiná yéetácáisi yáalimá imawènìadacani.

25 Yáté rey David icàlidacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuíse. Jesús íimacaté Dios írí:

‘Nucuèriná Dios, núalíacawa pìyáanápíná núapicha càiripináta, pìacawéeridaca nacái núa. Iná canácata yáaliméeri imàacaca nucaláacawa píicha, pía Nucuèriná Diosca.

²⁶ Iná yéewa casímáica nuwàwa, yásí nucántàa nacái casímáiri iyú. Yá máini manuíca nuínáidapínacawa nuwàwawa píwali,

²⁷ càmicáiná pimàacapíná núa càliculìi irìcu. Càmita nacái pimàacapíná ibadácawa yái nuináca, núa pìasu wenàiwicaca mabáyawanéerica.

²⁸ Pidéca pimàacaca cáuca núa, yá nuyanídapínacawa nùyacaalípináta píapicha’, íimacaté yái Jesúsca, càité David itànàaca Jesús itàacái.

²⁹ “Píacué nuénánáica, macáitacué wáalíacawa wàawirimi rey David yéetácatéwa, yáté nabàllacani. Siùcade macáita wía judíoca wáalíacawa alénácaalí David yàasu càliculìimi iyaca cháí wèewibàa.

³⁰ Profetacaté yái rey Davidmica, yá yáalíacatéwa nacái Dios imànicaté wawàsi David yáapicha cáimiétacanéri iyú imàacáanápínáté rey David itaquérinámi icùaca israelitanái David yáamirìcubàami.

³¹ David icàlidacaté yái tàacáisi Dios inùmalìcuíse, càide iyúwa David idéca nacáicaalí iicáca macáita yái ichàbáanápínacawa. Iná yéewa rey David icàlidacaté tàacáisi íiméerica Mesías icáucáanápínátéwa, yái israelita icuèrinápínáca. David íimacaté nacái Mesías càmlínápínáté iyamáawa càliculìi irìcu, càmlínápínáté nacái iinámi ibadáwa.

³² Yái Jesúsca, Dios idéca icáucàidacani, yá nacái macái wía, wadéca waicáca cáucani.

³³ Dios idéca imichàidaca Jesús chènuniré, imàaca nacái yáawinacawa yéewápuwáise Dios irí, icùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré. Yá càide iyúwaté Jesús icàlidáaná walíni, Wáaniri Dios idéca imàacaca Jesús ibànùaca walí Espíritu Santo. Siùca èeri pidécuéca péemìaca, piicáca nacái càinácaalí iyú Espíritu Santo icùaca wenàiwicanái íiwitáise.

³⁴ Wáaliácawa Mesíascani yái Jesúsca, Dios ibànùeripinacaté icùacaténá wía, yácáiná rey David càmitaté imichàawa chènuniré icáuca yáapichawa, quéwa David icàlidacaté tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmaliçúise. David íimacaté:

‘Wacuèriná Dios íimacaté Nuíwacali irí: Píawinawa
núapicha nuéwápuwáise picùacaténá
núapicha macáita,

³⁵ idècunitàacá numawènìadaca píicha macái
piùwidenáíwa, íimaca yái Diosca’,
càité David íimaca.

³⁶ “Píacué macái Israel itaquénáinámica,
iwàwacutácué píaliácawa báisíricani: Yái Jesúsca,
pinuéricatécué cruz ìwali, yácata Dios imàaquéerica
Wáiwacalipiná, Mesías nacái, yái wacuèrinápináca,
wía judíoca”, íimaca yái Pedroca.

³⁷ Néese níái wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa
nére, néemìacáiná Pedro yàasu tàacáisi, íná máini
achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwa. Yá na-
sutáca néemìawa Pedro, apóstolnái nacái. Yá
náimaca nalí:

—Píacué wéenánáica, ¿càináica iwàwacutá
wamànica? —náimaca.

³⁸ Néese Pedro íimaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná.
Pibautizácué nacáiwa Jesucristo íipidená ìwali

píasáidacaténacué peebáidaca itàacái. Yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha. Ibànùapínacué pirí Espíritu Santo icùacaténacué píiwitáise.

³⁹ Yái Espíritu Santoca, Dios iwàwéericuéca yàaca pirí, péenibe irí nacái, nalí nacái macáita iyéeyéica déeculé, yácáiná Dios ibànùapíná Espíritu Santo nalí canánama, cawinácaalí Wacuèriná Dios iwàwéeyéica imáidaca yàasunáipínáwa —ímaca yái Pedroca.

⁴⁰ Càita Pedro icàlidaca nalíni déecuíri iyú, yàalàa nacái nía. Iimaca nalí:

—Piwènúadacué píiwitáisewa ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía náapicha níái cabáyawanéeyéi wenàiwicaca —ímaca yái Pedroca.

⁴¹ Inaté níái yeebáidéeyéicaté Pedro yàasu tàacáisi, nabautizácawa. Tres mil namanùbaca níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái yáté èerica.

⁴² Nàwacáidáyacacawa náapicha áibanái yeebáidéeyéica néemàcaténá apóstolnái yéewáidáaná nía. Yá macáita neebáidaca cachàiniwaca. Abédanamata nacái náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa. Nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha, nawacùacaténá nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca, nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Néeseté apóstolnái ichùnìaca yàacawa manùbéeyéi cáuláiquéeyéi Dios íiwitáise iyú. Dios imàaca nacái namànica manùba cachàiníiri iyú càmlíiri wenàiwica idé imànica. Iná Jerusalén iyacàlená mìnánái cáaluca nawàwa nàináidacáwacawa canánama.

⁴⁴ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, abédanamata náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa.

⁴⁵ Yá nawéndaca nàasuwa càinácaalí nadènièrica nawacùacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí yeebáidéeyéica Jesús.

⁴⁶ Eeri imanùbaca nàwacáidáyacacawa templo iriculé nàacaténá Dios irí cayábéeri. Nàwacáidáyaca nacáywa nacapèe iriculéwa nawacùacaténá nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná. Yá nayáaca nayáacaléwa náapichawáaca casímáiri iyú nawàwalìcuísewa.

⁴⁷ Jerusalén iyacàlená mìnanáí cáimiétaquéeri iyú naicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Eeri imanùbaca Wáiwacali iwasàaca áibanáí wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha néenánáicaténá nía, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3

Un cojo es sanado

¹ Aiba èerité Pedro, Juan nacái nàacawa templo néré a las trescatáica táicalé càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná nasutáca níawawa Dios ícha èeri imanùbaca.

² Macáí èeri imanùbaca ìyacaté néré abéeri asìali éeruiri yàabàli, quéwa yáta imusúanátawa. Eeri imanùbaca áibanáí itécani templo inùma nérépiná, yái templo inùma ípidenácataíca Hermosa. Néré isutáca plata wenàiwicanáí ícha, níái iwàluèyécawa templo iriculé. Isutáca náicha plata iwènàicaténá iyáapináwa.

³ Iicáca Pedro, Juan nacái iwàlùeyéiwa templo irìculépiná, yá isutáca náicha plata.

⁴ Idècunitàacá isutáca náicha plata, yá naicáidaca irí. Pedro ímaca irí:

—Piicáida walí —ímaca yái Pedroca.

⁵ Yái asìali éeruiri yàabàli iicáidaca nalí machacànta, iyúunáidacáiná nàapínaca irí plata.

⁶ Quéwa Pedro ímaca irí:

—Canáca nulí plata, orocáaníta canácata nulíni. Numànica piríwa yái núaliméerica numànica. Núumaca pirí Jesucristo Nazaret iyacàlená néeséeri inùmalicuise, yái ichàiniadéerica núa, nuchùnìacaténá pía, pimichàawa pìpìná —ímaca yái Pedroca.

⁷ Yá Pedro íbàaca asìali icáapi yéewápuwáiséeri, yá Pedro imichàidaca ibàlùawa yái asìalica. Idècunitàacá imichàacawa yái asìalica, yáta cachàinica yàabàli.

⁸ Yá ipisìa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnaca. Iwàlùacawa Pedronái yáapicha templo irìculé, ipisianíca nacái yàacawa, yàaca Dios irí cayábéeri néeninamata.

⁹ Macáita wenàiwica iyéeyéica templo irìcu naicáca ìpìnáníca. Néemìa nacái itàacái yàaca Dios irí cayábéeri.

¹⁰ Náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí, cáalu nacái nánáidacawa nawàwawa ìwali, yái asìali ichàbáanácawa, náalíacáinatéwa Dios íwítáise iyaca néré, náalíacáiná naicácani yái asìalica, náalíacáiná nacáíwa ìwali yáawinánírimicawa isutáca náicha plata templo inùma néré ípidenácataíca Hermosa.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

11 Yáí asìali éeruúricaté yàabàlimi, ichùnièricatéwa, càmita iwàwa nàacawa ícha yáí Pedroca, Juan nacái. Nabàlucawa abéeri imàdáná néeni templo irìcuíri. Yáí imàdánáca ípidenácaté Pórtico de Salomón. Madécaná wenàiwica náináidacawa manuísíwata néemiaca Pedronái iináwaná, íná napiacawa néré naicácáténá nía.

12 Néese Pedro iicácáiná nàwacáidáyacacawa, yá ímaca nalí: “¿Cánásicué máini pínáidacawa manuísíwata piicáidaca walí, piacué israelitaca? Picácué pínáidawa wadéca wachùniaca yáí asialica wáiwitáise iyúwa meedáta. ¿Càmíirita! Càmita nacái wadé wamàacaca ìpìnaca ìwalíise yáí wamànínáca culto Dios irí.

13 Achúmatàacáwa nucàlidacué piríwani càinácaalí yéewaná ìpìnaca. Péemiacué cayába quéechacáwa: Wacuèriná Dios, yáí Dios wàawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái nèericaté icàaluíniná, yácata imàaquéerica Jesús iyaca cámiétacanéeri iyú náicha canánama, íbaidéerica Dios irípiná. Yáí Jesúsca presocatécué pimànicani, pimàacacáténáté càmiyéi judío inúacani, níái icuèyéica wàasu cáli. Néeseté gobernador Pilato iwàwacaalíté iwasàaca Jesús, yá pitàanicatécué báawéeri iyú Jesús ìwali, íná càmitatécué pimàaca Pilato iwasàacani.

14 Càmitacué pisutá Pilato iwasàanápínáténi, yáí Jesús mabáyawanéerica imàníríca càide iyúwa Dios ichùllaná. Néeseté pisutácuéca Pilato ícha iwasàanápínátécué pirí abéeri inuéricaté wenàiwica.

15 Càita pinúacatécué yáí yèerica wacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa Dios imichàidacaténi yéetácáisi ícha. Wía nacái, wadéca waicáca cáucani, yáí

Jesúsca.

¹⁶ Siùcade yái asìali piiquéricuéca cháí, píaliéricué nacái piicáca, idéca ichùnìacawa cachàìnicaténáni Jesús ípidená ìwali, ìplnacaténá, yeebáìdacáiná Jesús itàacái. Dios idéca imàacaca wachùnìacani cayába, càide iyúwa piicáanácué macáitani, weebáìdacáiná Jesús itàacái.

¹⁷ “Píacué nuénánáica, núalíacuécawa pìwali, píiwacanánái nacái pinúacaalítécué Jesús, càmitacué báisíiri iyú píalíacawa cawinácaalí yái pinuéricatécuéca.

¹⁸ Quéwa Dios imàacacatécué pimànica càide iyúwaté yàasu profetanái canánama nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise ìwali yái yàasu Mesíasca. Náimacaté iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápínaca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca.

¹⁹ Iná, piwènúacuéwa Dios irí àniwa, piwènúadacué nacái píiwitáisewa Dios irípiná yéewacaténácué imàacaca iwàwawa pibáyawaná íicha. Piwènúadacaalícué píiwitáisewa pibáyawaná íichawa caquialéta, yá cawàwanáta Wacuèriná Dios imàacapínácué pìyaca matuíbanáiri iyú.

²⁰ Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápínácué Dios ibànùaca pìatalé Jesús, yái Mesíasca. Bàaluité Dios íináìdacawa imàacáanápínácué picuèrinápínacani, píacué israelitaca.

²¹ Quéwa iwàwacutá Jesucristo iyamáacawa chènuniré àta Dios ichùnìacataléta macái wawàsi càide iyúwaté profetanái íimáaná Dios inùmaliçuise, níái Dios yàasu profetaca íibaidéyèicaté Dios irípiná bàaluité èeri.

22 Càité profeta Moisés íimaca wàawirináimi irí: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínacué pírí profeta péenátacuéwa, nuíwitáise nacáirica. Peebáidacué macáita càide iyúwa ichùullianá pimànica.

23 Macái cawinácaalí càmíiyéica yeebáida iyúwa yái profetaca ichùullianápiná, Dios yùuwichàidapíná níawa càiripínáta’, íimacaté yái Moisésca.

24 “Yá macáita profetanái, yái Samuel, nía nacái profetanái Samuel yáamísàna nacàlidacaté Mesías yéenáiwana íwalipínaté.

25 Profetanái nacàlidacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse íméricaté Dios ibànùanápínacué pìatalé picuèrinápiná. Siùca idéca ibànùacuéca pìataléni càide iyúwaté ímáaná. Dios imànicaté wawàsi cáimiétacanéeri iyú wàawirináimi yáapicha imàníinápínacué pírí cayábéeri, píacué nataquénáinámica. Siùcade idéca imànicuéca pírí cayábéeri càide iyúwaté ímáaná. Yácáiná Dios íimacaté wàawirimi Abraham irí: ‘Pitaquénáinámi íwalíise numànipíná cayábéeriwa macái èeri mìnaná irí’, càité íimaca yái Diosca.

26 Idécanáamité Dios imichàidaca Iiriwa yéetácáisi íicha, yá ibànùaca wía wacàlidacaténacué pírí iináwaná íwali quéechatécáwa, imànicaténacué pírí cayábéeri, píacué israelitaca, yéewanápiná macáitacué píwènúadaca píiwitáisewa píbáyawaná íichawa”, íimaca yái Pedroca.

4

Pedro y Juan ante las autoridades

1 Idécunitàacá Pedro, Juan nacái nacàlidaca yái tàacáisi wenàiwicanái irí, yá sacerdotenái nàanàca

néré, yá nacái úwi íiwacaliná, níái úwi icuèyéica templo, abénaméeyéi saduceo nàanàaca náapicha nacái.

² Calúaca nía yácáiná Pedro, Juan nacái néewáidaca wenàiwicanái tàacáisi iyú íiméerica Dios idéca yáasáidaca báisíri iyú icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa, Dios icáucàidacáinaté Jesús.

³ Yá úwinái náibàaca nía, presoca namànica Pedro, Juan nacái. Namàacaca nía presoíyéi ibànalicu, máinicáiná catáca yàacawa, íná namàacaca nía néré táiyápinama.

⁴ Quéwa manùbéeyéi néená yéemièyéicaté Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidaca Jesús itàacái. Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái batéwa cinco mil namanùbaca níawami asíanáita. Càmita naputàa càsimalénácaalí inanái, sùmanái nacái yeebáidéeyéica Jesús.

⁵ Néese mapisáináami àniwa, judío íiwacanánái sacerdotenái, judío icuèrinánái béeyéi nacái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàwacáidáyacacawa Jerusalén iyacàlená néré.

⁶ Iyacaté néré náiwacanánái yèewi Anás, yái sacerdote íiwacalináca. Nàyaca néré áibanái sacerdote nacái: Caifás, Juan nacái, Alejandro nacái, áibanái nacái sacerdote íiwacanánái yéénánáisiwa macáita.

⁷ Néese nachùullaca natéca nàatalé Pedro, Juan nacái. Yá namàacaca Pedronái nabàlùacawa nàacuésemi. Yá nasutáca néemlawa Pedronái. Náimaca Pedronái irí:

—¿Cawiná íiwitáise iyú pidécué càì pimànica? ¿Cawinácué ichùulla pimànica càiri wawàsi? —
náimaca.

⁸ Néese Espíritu Santo icùaca Pedro íiwitáise. Yá icàlidaca nalíni:

—Píacué nuénánái judío íiwacanánáica, wacuèrinánái béeyéica nacái:

⁹ Pidécuéca pisutáca péemíawa wía ìwali yái wamàníináca cayábéeri cáuláiquéeri irí, píalíacaténácuéwa càinácaalí yéewaná asiali ichùniacawa.

¹⁰ Uwé, wacàlidacué piríni yéewanápiná macáita Israel itaquénáinámi náalíacawa. Yái asàlica ìyéerica cháí macáita wenàiwicanái yàacuésemi, idéca ichùniacawa Jesucristo Nazaret iyacàlená néeséeri ípidená ìwali, Jesús ichùulíacáiná wachùniacani, yái Mesíasca Dios ibànuèrica walí wacuèrinápináca, wía judíoca. Pinúacatécué Jesús cruz ìwali, quéwa Dios icáucàidacaténi.

¹¹ Píacué nuénánáica israelita íiwacanánáica, báawacatécué piicáca Jesús, piyúunáidacáinácué canáca iwèni, quéwa Dios idéca imàacaca máiní cachàiníiri náicha canánama, yái Jesúsca. Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica imàníiyéica íba icapèená. Nayúunáidaca báawaca abéeri íba, íná náucaca náichawani. Néese yái íbaca máiní iwàwacutácawa capíi irípiná áiba íba ícha canánama. Càita nacái Dios idéca imàacaca máiníiri cáimiétacanáca náicha canánama yái Jesúsca, éwitacué piyúunáidacáanáita canáca iwèni.

¹² Canácata áiba Jesús ícha yáaliméeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, canácáiná áiba Jesús ícha cháí èeri irícu Dios imàaquéeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —ímaca yái Pedroca.

¹³ Idécanáami náiwacanánái yéemíaca Pedro,

Juan nacái nacàlidáaná macàaluínínátani Jesús iináwaná ìwali, yá náiwacanánái nánáidacawa manuísíwata néemíaca Pedronái itàaníca cáalíacáiri iyú, níacáiná náiwacanánái náalíacawa càmitaté Pedronái yéewáidawa judíonái yàasu escuela irìcu, íibaidéeyéica meedá nía nacái. Yá nawàwalica Pedronái nèepunicatéwa Jesús yáapicha.

¹⁴ Yái éeruícate yàabàlimi nacái ichùnièricatéwa ibàlùacawa néré náapicha, íná judío íiwacanánái càmitaté náalimá natàaníca báawéeri iyú Pedronái ìwali.

¹⁵ Néeseté níái ìwacáidáyaquéeyéicawa nachùuliaca úwinái namusúadaca Pedronái méetàucuta náicha achúmáanata. Yá namusúadaca Pedronái. Néese sacerdotenái natàaníca náapichawáaca Pedronái ìwali.

¹⁶ Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinápinásica wamàni nalí, níara asíanáica? Macáita Jerusalén iyacàlená mìnánái náalíacawa nadéca namànica yái càmíríca wenàiwica idé imànica. Iná càmita yéewa wáimaca càmitasa namàni càiri wawàsi.

¹⁷ Quéwa iwàwacutácué wàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca siùcáisede Jesúsmi iináwaná ìwali, ipíchaná macái wenàiwica nacàlidaca nalíwáaca mamáalàacata asiali iináwaná ìwali, yái éeruícate yàabàlimi nachùnièrica —náimaca.

¹⁸ Néese namáidaca Pedronái àniwa. Yá nàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali, ipíchaná nacái néewáidaca wenàiwica Jesús ìwali.

¹⁹ Quéwa Pedro, Juan nacái náimaca nalí:

—Wadéca wáináidacawa wamàninápiná càide iyúwa Dios ichùllaná wía. Néese píalíacuécawa

càmita wadé weebáidacuéca pitàacái Dios itàacái íicha.

²⁰ Càmita yéewa masànaca wía. Iwàwacutá wacàlidaca ìwali yái waiquéerica, wéemièri nacái —námaca níai Pedronáica.

²¹ Néese náiwacanánái nàalàaca nía cachàiníiri iyú, nabáuliaca nàuwichàidáanápíná Pedronái càmicaalí namàni càide iyúwa nachùulianá nía. Néese namàacaca Pedronái namusúacawa náicha. Càmita náalimá nàuwichàidaca Pedronái yácáiná macái wenàiwica yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái asìali ichùnlanácawa.

²² Yái asìali ichùnìericatéwa Dios íiwitáise iyú idènìacaté cuarenta camuí ichàbaníise.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Néeseté Pedro, Juan nacái idécanáamité nàacawa náicha, yá nàacawa nàwacáidáyacacawa nàacawéeyéiná yáapichawa. Pedronái icàlidaca nalí macáita yái sacerdote íiwacanánái íimáanacaté, nía nacái judío icuèrinánái béeyéica.

²⁴ Néemìacanáami, yá macáita nasutáca níawawa Dios íicha abédanamata macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wacuèriná Dios, cachàiníiri náicha canánama, píacata yái imàníricaté capìraléeri cáli, chá nacái éeriquéi, manuíri úni nacái, canánama wawàsi nacái iyéerica.

²⁵ Pía Wacuèriná Diosca, bàaluité Espíritu Santo icùaca pìasu wenàiwica rey David íiwitáise, yáara wàawirimica, yéewacaténaté icàlidaca tàacáisi pinùmalicuise. David íimacaté:

‘Canápináta meedá càmíiyéi israelita namànica ùwicái Dios íipunita. Canápináta meedá israelitanái nàináidacawa namànínápíná

ùwicái, càmicáiná náalimá namawènìadaca
náchawa Dios.

26 Aibanái èeri mìnánái icuèrinánái, náiwacanánái
nacái nàwacáidáyacacawa namànicaténá
ùwicái Wacuèriná Dios ípunita, ípunita nacái
yái Dios yàasu Mesíasca, Dios ibànuèripináca
icùacaténá israelitanái’,
càité ímaca yái Davidca.

27 “Báisita macáita idéca ichàbacawa càide
iyúwaté profeta rey David itànàanaté tàacáisi
Dios inùmalcuíse: rey Herodes, gobernador
Poncio Pilato nacái nàwacáidáyacacawa cháí
Jerusalén iyacàlená irìcu náapicha níái càmiyéica
israelita, israelitanái nacái, nanúacaténá Pìiri
Jesús, pìasu wenàiwica mabáyawanéerica, yái
Mesíasca pibànuèricaté icùacaténá israelitanái.

28 Càité namànica macáita càide iyúwaté
píináidáanáwa iwàwacutáanápínaté ichàbacawa.

29 Siùcade pía Wacuèriná Diosca, péemìa
natàacái yái nabáulianáca nàuwichàidáanápíná
wía. Pichàiniada wía, wía pìasu wenàiwicaca
wacàlidacaténá pitàacái mamáalàacata,
macàaluíninátani nacái yái Jesús iináwanáca.

30 Pimàaca wachùnàca cáuláiqueeyéi pichàini
iyúwa. Pimàaca nacái wamànica yái càmírìca
wenàiwica idé imànica Jesús ípidená ìwali
weebáidacáiná yái Pìiri Jesús mabáyawanéerica,
íibaidéerica nacái pirípiná”, càì nasutáca níawawa
Dios ícha.

31 Néeseté idécanáami nasutáca níawawa Dios
ícha, yá icusúacawa yái capìica nàwacáidacàaluca,
yá Espíritu Santo icùaca náiwitáise macáita.
Yá cachàinica nawàwa, nacàlidaca Dios itàacái
macàaluínináta.

Todas las cosas eran de todos

³² Abédanamata náiwitáise náapichawáaca níái manùba wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Canácata néená imáisanieri yàasuwa áibanái ícha, áibanái imáapùacaalíté wawàsi.

³³ Apóstolnái nacái namànicaté madécaná Dios ichàini iyú, mamáalàacata nacàlidaca nacái Wáiwacali Jesús iináwaná ìwali icáucàcatéwa. Yá Dios imànica cayábéeri nalí macáita manuísíwata.

³⁴⁻³⁵ Canácata nèewi áiba imáapuèri wawàsi, níacáiná cawinácaalí idènièyécáté bànacalé yàaluná, capli nacái, nawéndaca nía, yá natéca iwènináami apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái nawacùaca iwènináami catúulécanéeyéi irí, àta càisimalénácaalí namáapuèrica.

³⁶ Càité iyaca nèewi abéeri levita ípidenéerica José, íbaidéericaté Dios yàasu templo irícu, abéeri Chipre yàasu iwàwata néeséri. Apóstolnái nàacaté nacái ípidená Bernabé. (Yái ípidená Bernabé ímáanáca: “Yái asìali ichàiniadéerica wawàwa” ímáanáca).

³⁷ Yái Bernabé idènicaté bànacalé yàaluná, yá iwéndacani. Yá itéca iwènináami apóstolnái yàatalé nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ Quéwa, ìyacaté áiba asìali ípidenéericaté Ananías, yàacawéetúa nacái ípidenéechúa Safira. Náináidacawa nawéndáanápíná bànacalé yàaluná, yá nawéndacani.

² Yái asìali yeedáca iríwa iwènináami yéená, yá itéca nacái yéená apóstolnái yàatalé, yá imàcaca

nalíni nawacùacaténáni catúulécanéeyéi irí, icàlidaca nacái nalíni idéCasa imàacaca macáita iwènináami. Yàacawéetúa nacái úalíacawa iwali ùacawéeri yeedáanáca iríwa yéená.

³ Néese Pedro íimaca irí:

—Ananías, ¿cáná pimàaca Satanás ichùulàaca píiwitáise pimànicaténá pichìwawa Espíritu Santo irí? Pidéca picàlidaca walí piináwanáwa pitéCasa wàatalé macáita iwènináami, quéwa pidéca peedáca piríwa iwènináami yéená yái piwéndéerica plasú cálimicawa.

⁴ Yáara bànacalé yàalunámica píasusíwataté, càmítaté iwàwacutá piwéndacani, càmicaalí càì piwàwa. Néese pidécanáamité piwéndacani, yáté píasusíwata yái iwènináamica. Càmítaté iwàwacutá pimàaca macáitani ofrenda iyú càmicaalí càì piwàwatá. ¿Cáná yéewa píináidacawa pimànica yái báawéerica? Càmítaté pimàni pichìwawa abéta wenàiwicanái iríta, néese pidéca pimànica pichìwawa Dios irí nacái —íimaca yái Pedroca.

⁵ Yéemiàcanacáitani, yáta Ananías yéetácawa ibàlùacawa, yá ichéecami yúuwàacawa. Macáita yéemièyéica iináwaná yéetáanáwa, yá cáaluca nía macáita manuísíwata.

⁶ Néese abénaméeyéi ùuculiyéi yàanàaca, yá néepùaca ichéecami wáluma iyú. Yá natéca nabàllawani.

⁷ Másiba hora idénáami, yá Ananías yàacawéetúami ùanàaca uwàlùacawa néré nàwacáidacàalu irìculé. Càmíchúaca yáalíawa yái ichàbáanáacawa.

⁸ Néese Pedro isutáca yéemíawa úa:

—Picàlida nulíni, ¿piwéndacaalítécué yáara bànacalé yàaluná, peedátésicué yái iwènináamica

picàlidérimicué walíni? —íimaca yái Pedroca. Yá úumaca irí:

—Báisíta, wadéca wamàacaca ofrenda iyú macáita yái iwènináamica weedéerica —úumaca.

⁹ Néese Pedro íimaca ulí:

—¿Cánacué yéewa abédanamata píiwitáise píapichawáaca píalimáidáanápínacué piicáwa Espíritu Santo, yái Wáiwacali ibànuèrica walí? Aca néese níara siùquéeyéica tàacáwa yàaca ibàlìaca píacawéerimi. Siùca nacáide natépiná nabàlìawa pía —íimaca yái Pedroca.

¹⁰ Yáta uétácawa ubàlùacawa, yá uchéecami yúuwàacawa Pedro yàabàli idaní. Nawàlùacawa néré níai ùuculiyéica, yá nàanàaca uchéecami. Yá natéca nabàlìawa úa ùacawéerimi idanibàawa.

¹¹ Néese macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita nacái áibanái yéemièyéica yái ichàbàanácawa, yá cáaluca nía manuísíwata.

Muchos milagros y señales

¹² Apóstolnái namànicaté nàacawa madécaná cayábéeri wawàsi wenàiwicanái irí, Dios íiwitáise iyú. Nàwacáidáyacacawa abéeri imàdàaná irìculé templo irìcuírca. Yái imàdàanáca ípidenacaté Pórtico de Salomón.

¹³ Abénaméeyéi cáaluca nèepunícawa apóstolnái yáapicha. Aibanái wenàiwica cayábaca naicáca apóstolnái cáimiétaquéeri iyú.

¹⁴ Manùbéeyéi wenàiwica neebáidacaté Wáiwacali itàacái, aslanái, inanái nacái manùbéeyéi.

¹⁵ Iná nèepunída nàacawa cáuláiqueeyéi wenàiwica àyapulicubàa. Néese náawináidaca cáuláiqueeyéi yàalubáisi ínata, nalìadaca nacái nía cusíduma nacáiri ínata. Nacùaca Pedro ichàbacawa néenibàa,

imàacacaténá icáapiwa nàwali, càmicaalí nacái Pedro itáaná ichàbawa nàwalise, yéewacaténaté uláicái ichàbacawa náicha.

¹⁶ Manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca ìyéeyéica mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí, natéca nacái néenánáywa cáuláiquéeyéi, nía nacái wenàiwica demonio yùuwichàidéeyéica. Yá macáita cáuláiquéeyéi nachùnìacawa.

Pedro y Juan perseguidos

¹⁷ Néeseté sacerdote íwacaliná, nía nacái saduceo yéenaca ìyéeyéica yáapicha, calúaca naicáca apóstolnái, cayàbacáiná wenàiwica naicáca apóstolnái sacerdotenái íicha.

¹⁸ Yá sacerdotenái náibàaca apóstolnái, yá náucaca nía presoíyéi ibànalìculé.

¹⁹ Táiyápita quéwa Wáiwacali yàasu ángel yàanàaca yàacùaca presoíyéi ibàna inùma. Yá imusúadaca nía néese. Yá ángel íimaca nalí:

²⁰ “Pìacuéwa templo irìculé. Picàlidacué wenàiwicanái iríni yái tàacáisica íiméerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, íimaca nalí yái ángelca.

²¹ Idécanáami néemìacani, yá nawàlùacawa templo irìculé mapisáita. Yá nadàbaca néewáidaca wenàiwicanái ìyéeyéica néeni. Idècunitàacá nàyaca néré, néese sacerdote íwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica nàanàaca templo néré, áiba imàdáaná irìculé quéwa. Yá nàwacáidaca Junta Suprema, níai israelita íiwacanánáica macáita. Yá nachùullaca úwinái yàaca yeedáca apóstolnái presoíyéi ibàna irìcuíse, natécaténá nía sacerdotenái yàatalépiná.

²² Uwináita quéwa nàanàaca presoíyéi ibàna néré, yá canáca néeni níái apóstolca. Yá úwinái yèepùà icálidaca náiwacanánái iríwani.

²³ Uwinái íimaca nalí:

—Wàanàaca presoíyéi ibàna ibàlièricawa cayába yái inùmaca. Níái úwi nacùaca cayábani, yái inùmaca. Quéwa, wàacùaca waicáwa presoíyéi ibàna inùmaca, yá canáca ìyéeri irìcu —námaca níái úwica.

²⁴ Idécanáami néemiàcani, néese sacerdote íiwacaliná, úwi íiwacaliná nacái, níái úwi icuèyéica templo, nía nacái sacerdote íiwacanánáica, càmita náalimá náaliacawa ìwali cànácaalí íimáaná, yá nasutáca néemiawa níawáaca cànácaalísica apóstolnái ìyáaná.

²⁵ Néese áiba asìali yàanàaca. Yá íimaca nalí:

—Níara asìanáica pibàlièyéicatécué presoíyéi ibànalìcu, nabàlùacawa áiba imàdàaná irìcu, cháì templo irìcúirica. Néewáidaca nàyaca wenàiwica templo irìcu —íimaca.

²⁶ Néese úwi íiwacaliná yàacawa úwinái yáapicha. Yá yeedáca níái apóstolca. Càmita quéwa inúadáida nía, cáalucáiná úwinái iicáca wenàiwica, ipíchaná wenàiwica nanúaca úwinái íba iyú.

²⁷ Natéca apóstolnái Junta Suprema yàatalé. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca apóstolnái irí:

²⁸ —Wadéca wachùuliacuéca pía machacànita cachàiníiri iyú càmínápiná quirínama péewáidaca wenàiwicanái ìwali yáara asìalimica Jesúsca. Quéwa pidécuéca péewáidaca Jerusalén iyacàlená mìnaná canánama. Piwàwacué nacái picháawàaca waináwaná ìwali cabáyawanácasa wía ìwalíise yái yéetánácawa, yáara asìalimica —íimaca nalí.

29 Quéwa Pedro, apóstolnái yáapichéeyéi nacái náimaca sacerdotenái irí:

—Iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái, éwita wenàiwicanái ichùulìacáaníta càminápiná càì wamàni.

30 Wàawirináimi yàacaté Dios icàaluíniná, yái Dios imichàidéericaté Jesús yéetácáisi ícha, yái Jesús pinuéricatécué cruz ìwali.

31 Quéwa Dios idéca imàacaca Jesús wacuèrinápiná, yéewanápiná Jesús icùaca wenàiwicanái canánama. Dios imàacaca Jesús Wáiwacalipiná, wía Israel itaquénáinámica. Dios nacái imàacaca Jesús iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewanápiná wawènúadaca wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, Dios imàacacatená iwàwawa wabáyawaná ícha.

32 Wáalíacawa báisíricani yái tàacáisica, wacàlida nacái wenàiwicanái iríni, waicácáináni watuí iyúwa, yái Jesús, imichèericatéwa yéetácáisi ícha. Wacàlida ìwali yái waiquérica. Espíritu Santo nacái iicácaté macáita yái ichàbáanacatéwa, íná yéewa wacàlidacani Espíritu Santo inùmàlicuise, yái Espíritu Santoca Dios ibànuèrica walí canánama, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái —íimaca nalí yái Pedroca.

33 Néese, idécánámi judío íiwacanánái néemàlacani, yái Pedro itàacáica, yá calúaca nía. Nawàwa nanúaca Pedronái.

34 Iyacaté quéwa judío íiwacanánái yèewi áiba asíali fariseonái yéená, ípidenéericaté Gamaliel. Yéewáidéeri wenàiwicanái Dios itàacái iyú, profeta Moisés itànèericaté. Cáimiétacanéeri yái Gamalielca. Yá imichàa ibàlùacawa. Yá ichùulìaca

úwinái namusúadaca náichawa níái apóstolca achúmáanata. Yá úwinái imusúadaca apóstolnái.

³⁵ Néese, Gamaliel íimaca judío íiwacanánái irí:

—Píacué nuénánáica Israel itaquénáinámica. Péemíacué cayába. Cayábacué, pínáidacuéwa cayába ìwali quéechacáwa, yái pínáidéericuéca pimànínapiná nalí, níara asíanáica.

³⁶ Pìwàwalicué yáara asíalimica Teudas. Yàacatéwa icàlidaca ìwaliwa máinírìsa cachàinìcani, íná áibanái asíanái cuatrocientos namanúbaca nèepunícawa yáapìcha. Quéwa, áibanái nanúbacani, yái Teudasmica, yá macáita yáapichéeyéimi naseríacawa. Yáté imáalàacawéi wawàsica.

³⁷ Néese àniwa, néenialíté watànàacaalíté wáipidenáwa gobierno irí, naputàacaténá wía, iyacaté néeni Judasmi, Galilea yàasu cáli néeséeri. Abénaméeyéi nàacatéwa yáapìcha. Néese áibanái inúbacani. Yá macáita naseríacawa níái yáapichéeyéimica.

³⁸ Iná nùalàacuéca pía, pimàacué matuíbanáica níara asíanáica apóstolca. Picácué písàiwica nalí wawàsi. Wenàiwica íiwitáise iyúcaalí meedáni, yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwicanái, yásínica imáalàacawa.

³⁹ Quéwa Dios íiwitáisecaalíni, yá càmitacué píalimá pimáalàidacani. Iná cayábacué nuénánái, ipíchanácué pimànica ùwicái Dios íipunita —íimaca nalí yái Gamalielca. Néese judío íiwacanánái neebáca iyúwa Gamaliel yàalàaná nía.

⁴⁰ Yá namáidaca apóstolnái nàatalépináwa àniwa. Yá needáca apóstolnái ibàle, nanúadáidaca nía àicu iyú, treinta y nueve yàawiría nacapèedáidaca nía àicu iyú. Yá nachùulàca apóstolnái càminápiná

quirínama nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali. Néese namàacaca namusúacawa.

⁴¹ Níái apóstolca nèepùacawa judío íiwacanánái íicha. Casíímáica nawàwa, nàaca nacái Dios irí cayábéeri, Dios iicácáináté nía cáimiétaquéeri iyú, imàacáanápínáté nàuwichàacawa Jesús irípiná, neebáidacáiná itàacái.

⁴² Apóstolnái càmítaté nayamáida néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái Jesús iináwaná ìwali, yái Mesíasca Dios ibànuèricaté icùacaténá israelitanái. Néewáidacaté wenàiwica èeri imanùbaca templo irícu, wenàiwicanái icapèè irícu nacái.

6

Se nombra a siete diáconos

¹ Néenialíté manùbáwanái nàacawa mamáalàacata níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Madécaná judíonái itàaníyéica griego itàacái iyú nàanàacaté áiba cáli néese naicácaténáté judíonái yàasu culto Jerusalén ìyacàlená néré. Nadécanáami neebáidaca Jesús ìwali, yá nayamáacawa néré. Nàyaca nèewi abénaméeyéi inanái inìrimi yéetéyeyéimicawa íicha, íná canáca nalí nayáapíná. Apóstolnái iwacùacaté nayáapíná èeri imanùbaca níái imáapuèyéica yàacàsi, quéwa nawàwacutácaté quiríta yàacàsi níái itàaníyéica griego itàacái iyú. Iná níái itàaníyéica griego itàacái iyú natàaníca áibanái judíonái ìwali báawéeri iyú, itàaníyéica hebreo itàacái iyú.

² Néese níái doce namanùbaca apóstol nàwacáidaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá apóstolnái íimaca nalí:

—Càmita cayába wayamáida wacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí wawacùacaténá yàacàsi catúulécanéeyéi irí.

³ Iná píacué wéenánáica, picutácué siete namanùbaca asíanái pèewiwa. Iwàwacutá cayába náiwitáise, càmíiyéi áibanái icháawàa ibáyawaná ìwali. Iwàwacutá nacái cáalíacáica nía, iwàwacutá nacái Espíritu Santo icùaca náiwitáise. Yási wachùulia nawacùanápiná yàacàsi catúulécanéeyéi irí.

⁴ Néese wía apóstolca wasutápiná wíawawa Dios íicha mamáalàacata, wéewáidaca nacái wenàiwica Dios itàacái iyú, Jesús iináwaná ìwali —náimaca níái apóstolca.

⁵ Yá abédanamata náiwitáise canánama ìwali yái apóstolnái icàlidéerica nalí ìwali. Yá needáca Esteban, abéeri yeebáidéerica Jesús itàacái manuísíwata, Espíritu Santo icuèri nacái Esteban íiwitáise. Needáca nacái Felipe, Prócoro nacái, Nicanor nacái, Timón nacái, Parmenas nacái, Nicolás nacái, yái Antioquía iyacàlená minalica, abéeri càmíiri israelita quéwa iwènúadéericaté íiwitáiseewa Dios irípiná yeebáidacaténá càide iyúwa judíonái yeebáidáaná.

⁶ Néese natéca níái siete namanùbaca asíanái apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái isutáca nalí Dios, namàacaca nacáapiwa sietéeyéi ìwali náasáidacaténá macái wenàiwica irí náibaidáanápinaté Dios irí, níái sietéeyéica imanùbaca díaconoca.

⁷ Néeseté macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca Dios itàacái Jesús iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí cachàiníwanái mamáalàacata. Yá máiní manùbaca nía

mamáalàacata Jerusalén ìyacàlená m̀nanáí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Manùbèeyéi nacái sacerdotenái judíonái neebáidaca Jesús itàacái.

Arrestan a Esteban

⁸ Abéeri diácono, ípidenéericaté Esteban, itàaníriri cayába Dios íiwitáise iyú, ichùniaca cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàni nacái yái càmirica wenàiwica idé imànica, Dios íiwitáise iyú.

⁹ Nàyacaté Jerusalén ìyacàlená irìcu abénaméeyéi Esclavos Libertados nàasu yéewáidacàalu néená, Cirene yàasu cáli néeséeyéi, Alejandría ìyacàlená néeséeyéi nacái, Cilicia yàasu cáli néeséeyéi nacái, Asia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Macáita natàanica Esteban yáapicha, chàinisíri iyú wenàiwicanái yàacuésemi. Nasutáca néemiawa Esteban, náalimáidacaténá naicáwani, nawàwacáináté náasáidaca càmitasa báisíiritáni, yái Esteban itàacáica.

¹⁰ Quéwa, canácata yéewaná namawèniadaca Esteban yàasu tàacáisi, itàanicáiná cáaliacáiri iyú, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹¹ Néeseté nàaca áibanái irí plata nacàlidáanápíná nachìwawa néemiacasa Esteban itàanica báawéeri iyú profeta Moisés ìwali, Dios ìwali nacái.

¹² Càité báawaca namànica Jerusalén ìyacàlená m̀nanáí íiwitáise, nía nacái Jerusalén íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú. Yá napiacatéwa Esteban yàatalé, náibàacani, yá natécani nacháawàacaténá iináwaná ìwali, Junta Suprema yàacuésemi, níái judío íiwacanánái béeyéica.

13 Needáca áibanái àniwa natàanicaténá nachìwawa Esteban ìwali. Yá náimaca Esteban ìwali:

—Yái asìalica itàaníca mamáalàacata báawéeri iyú wàasu templo ìwali, yái wàasu templo mabáyawanéerica. Itàaníca báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

14 Wadéca wéemìaca icàlidáaná Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerimi imáalàidapínása wàasu templo, iwènúadapínása nacái wáiwitáise profeta Moisés itàacái ìcha —náimaca namànica nachìwawa.

15 Néese macáita náiwacanánáica, nía nacái yáawinéeyéicawa néré naicáidaca Esteban irí. Yá naicáca Esteban inàni icànaca càiride iyúwa ángel inàni icànáná.

7

Defensa de Esteban

1 Néeseté, sacerdote ìiwacaliná isutáca yéemìawa Esteban asáisí báisícaalíni, yái náimáanáca nacháawàanáca Esteban iináwaná ìwali.

2 Néese Esteban íimaca nalí: “Píacué nuénánáica, wacuèrinánái béeyéi nacái, péemìacué nulí: Wacuèriná Dios icànéeri máini mèlumèluíri iyú, yácata imàaquéericaté yáawawa wàawirimi Abraham iicácani Abraham iyacaalíté Mesopotamia yàasu cáli ínata, ipíchawáiseté yàacawa ìyacaténá Harán ìyacàlená irìcu.

3 Dios íimacaté Abraham irí: ‘Pimàaca pìasu cáliwa, péenánái nacáiwa. Pìawa áiba cálire núasáidéeripiná píri’, íimacaté yái Diosca.

4 Néese Abraham yàacatéwa Caldea yàasu cáli ìcha, yàacawa ìyacaténá Harán ìyacàlená irìcu. Néese Abraham yáaniri yéetácadénáamiwa, yá Dios itéca

Abraham ínatalépiná yái cáliquéi càicuéca pìyacuéca siùcade.

⁵ Quéwa Dios càmitaté imàaca Abraham idèniaca yái cálica, ibatàa ibàlùacatáipináwa yàabàli iyúwa, càmitaté Dios yàaca cáli Abraham irí. Dios ímacáita Abraham irí yàanápinaté iríni, yéewanápiná Abraham itaquénáinámi idèniaca yái cálica, Abraham yéetácadénámitéwa, éwitaté méenibecáánítàacáwa yái Abrahamca yáté èerimicaté.

⁶ Dios icàlidacaté Abraham iríni nacái itaquénáinámi nàyanápinaté iyúwa canéeyéi yàasu cáli áiba cáli íinata. Dios ímacaté nàyanápinaté néré càulenáwaca, áibanái yàasu wenàiwicapinaté nía, yá nacái yáara cáli néeséeyéica nàuwichàidáanápinaté Abraham itaquénáinámi cuatrocientos camuúpinaté.

⁷ Quéwa Dios ímacaté Abraham irí: ‘Nàuwichàidapiná níara ìyéeyéica áiba cáli íinata imàníyéipináca yàasu wenàiwicawa pitaquénáinámi. Yá pitaquénáinámi namusúapináwa ícha yáara cálica, yásí nàapiná nucàaluíniná cháí Canaán yàasu cáli’, càité ímaca yái Diosca.

⁸ Dios imànicaalíté wawàsi Abraham yáapicha, yáté ichùuliaca Abraham imàníinápiná circuncisión yéenibe asianái iríwa nawàwalicaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía, yèeyéica icàaluíniná. Iná idécanáamité Abraham ìiri Isaac imusúaca iicá èeri, yáté Abraham imànica circuncisión Isaac irí Isaac idèniacaalíté ocho èeri. Càita nacái Isaac imànicaté circuncisión ìiri iríwa ípidenéericaté Jacob. Jacob imànicaté nacái circuncisión yéenibe asianái iríwa doce namanùbaca. Néese

Jacob yéenibe docéeyéica imanùbaca, níacata wàawirináimica, wía doce wamanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiríaca.

⁹ “Wàawirináimica níái Jacob yéenibecaté. Néeseté báawaca naicáca naméerériwa José, cayábacáiná náichani. Yáté nawéndaca José áibanái irí natécáténáni Egipto yàasu cáli néré. Quéwa Dios yàacawéridacaté José Egipto yàasu cáli néeni.

¹⁰ Yáté Dios iwasàaca José yùuwichàacáisi íicha. Dios imàacaca cáaliacáicani, yái Joséca, íná faraón, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli, cayábacaté iicáca José. Yáté faraón imàacaca José icùaca yáapicha Egipto yàasu cáli. Imàaca nacái José icùaca faraón icapèè manuúri.

¹¹ “Néeseté máapicái iyacaté Egipto yàasu cáli imanuúca, cháí wàasu cáli íinata nacái, ípidenácatalécaté Canaán. Yá macái wenàiwicanái yùuwichàacatéwa báawanama máapicái iyú. Wàawirináimi nacái càmítaté nàanàa nayáapínáwa cháí nàasu cáli íinatawa.

¹² Quéwa Jacob yéemìacaté Egipto yàasu cáli iináwaná nàwacáidacaté trigo ituíná Egipto yàasu cáli néeni. Iná Jacob ibànùacaté néré yéenibewa, níái wàawirináimica. Néeseté nàacawa Egipto néré idàbáanaté nàacawa.

¹³ Néeseté nàacawa néré pucháibáanaté yàawiríapíná, yáté José icàlidaca iináwanáwa yéénánái iríwa néenásàiricani. Iná yéewa, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli, yáaliacawa nacái José ìwali, cànínacaalí íiwitáaná wenàiwicacani.

¹⁴ Néeseté José ibànùacaté tàacáisi yáaniri Jacob iríwa itéénápináté yáapichawa yéénánáiwa macáita Egipto yàasu cáli nérépináté. Nàyacaté setenta

y cinco namanùbaca asìanái Jacob yéenibeca, itaquénái nacái, manùbéeyéi inanái nacái.

¹⁵ Càité Jacob yàacawa ìyacaténá Egipto yàasu cáli íinata. Jacob yéetácawa néré máinícaalíté béericani. Wàawirináimi nacái béeyéicaalíté nía, yá néetáté nacáywa Egipto yàasu cáli íinata.

¹⁶ Néeseté Jacob yáapimi natécawa Siquem néréni nabàliacaténáni càliculli irìcu, yái càliculli Abraham iwènièricaté Hamor yéenibe íicha níai Siquem mìnánáica.

¹⁷ “Mawiénicaalíté néenáiwaná Dios imànicatáipináté càide iyúwaté íimáaná Abraham irí, yáté madécanáca nía, níai Israel itaquénáinámica Egipto yàasu cáli néré.

¹⁸ Néeseté madécaná camuí idécanáamité José yéetácawa, yá áiba nacuèriná Egipto mìnali idàbaca icùaca Egipto yàasu cáli càmiricaté yáaliawa José iináwanámi ìwali.

¹⁹ Néese nacuèriná ichìwáidacaté wàawirináimi. Yáté imànica nalí báawéeri. Ichùuliaca náuca néenibewa quìrasìinái néetácaténátéwa.

²⁰ Yáté èerica Moisés imusúaca iicá èeri. Yá cayábéeri Dios iicáca yái quìrasìica. Moisés isèenái icùacani máisiba quéeri nacapèe irìcuwa.

²¹ Néese iwàwacutá namàacaca méetàuculétani. Quéwa faraón íidu yàanàaca yái sùmàica, yá uedàcani uìripináwa, yá udàwinàacani càide iyúwa uìrisíwa.

²² Càité Moisés yéewáidacawa macái wawàsi ìwali Egipto yàasu cáli néeséeyéi yáalíanácawa. Yá Moisés itàaníca cáaliacáiri iyú, cachàiníri nacái íiwitáise.

²³ “Néese idécanáamité idènìaca cuarenta camuí, yá Moisés iwàwacaté ipáchiaca yéenánái yàataléwa, níai israelitaca.

24 Néré iicáca Egipto yàasu cáli néeséeri icapèdádídeeri israelitasàiri. Yá Moisés yàacawa iyúudàacaténá catúulécanéeri israelita. Moisés inúaca Egipto yàasu cáli néeséerica.

25 Moisés iyúunáidacáiná yéénánái yáalíacawa Dios imàacáanápínaté Moisés iwasàaca nía nàuwidenái íchawa, níái Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Càmitaté quéwa càì náináidacawa, níái israelitaca.

26 Néese mapisáináami àniwa Moisés yàanàaca pucháiba israelitanái ipéliayaquéeyéiwa. Yá Moisés iwàwa namàacáyacacawa. Iná íimaca nalí: ‘Abémisanacuéca pía, ¿cánácué pimàni báawéeri piríwáaca?’ íimaca yái Moisésca.

27 Néese yái asiali imàníiricaté báawéeri yéénásàiri iríwa iwesíaca íchawa Moisés. Yá íimaca Moisés irí: ‘¡Pía càmlírta icùa wía! ¿Cáná yéewaná pialàa wáichawáaca wía?’

28 ¡Càmita píalimá pinúaca núa càide iyúwa pinúaná Egipto mìnali táquicha!’ íimaca.

29 Néese Moisés yéemìacaalíni, yá ipìacawa Egipto yàasu cáli íicha. Yá yàacawa Madián yàasu cáli néré. Moisés iyacaté néré càide iyúwa canéeri yàasu cáli. Néeseté yeedáca yàacawéetúapínáwa. Yá idènlaca yéenibewa pucháiba asianái.

30 “Néese áiba cuarenta camuí idénáami, yáté Moisés iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri mawiénita manuírí dúli irí íipidenéeri Sinai. Yá Moisés iicáca Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani quichái yèewíise, maléenéeri àicu yèewíise, yeeméeriwa quichái iyú.

31 Yá Moisés icalùadacawa iicáca yái yéénáiwánási

nacáirica. Néese yàacawa mawiénita iicácatená cayábani, yá yéemìaca Wacuèriná Dios itàacái. Dios ímacaté Moisés irí:

³² ‘Núacata yái Dios pìawirinái yèerica icàaluíniná. Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, ímacaté yái Diosca. Yá Moisés itatácawa icalùniwa. Yá cáaluca iicáidaca néré.

³³ Néese Wacuèriná Dios ímaca irí: ‘Píwatàa píchawa pizapatoníwa pìacaténá nucàaluíniná, pibàlùacáináwa nuípunita, núa mabáyawanéerica.

³⁴ Báisíta nudéca nuicáca nàuwichàanáwa, níái wenàiwica cáininéeyéica nuicáca iyéeyéica Egipto yàasu cáli néré. Nudéca nuémìaca nasàna náicháaníca manuísíwata. Iná nudéca nulicùacawa nuwasàacaténá nía nàuwidenái íchawa. Iná aquialé, nubànùapíná pía Egipto yàasu cáli néré’, ímaca yái Diosca.

³⁵ “Ewitaté canácáaníta iwèni naicáca Moisés náimacaalíté irí: ‘¡Pía càmlírita icùa wía, canáca yéewaná pìalàa wáichawáaca wía!’ càí náimacaté, càicáaníta Dios ibànùacaté nalí Moisés nacuèrinápináca iwasèeripinacaté nía nàuwidenái íchawa. Yái Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani maléenéeri àicu yèewíise yeeméericawa quichái iyú, yácata yái Diosca yàacawéeridéericaté Moisés iwasàacaténaté, icùaca nacái níái israelitaca.

³⁶ Yáté Moisés yàacawa Egipto yàasu cáli néré. Néese Moisés iwasàacaté wàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Moisés imànicaté madécaná Dios ichàini iyú càmlíri idé áiba wenàiwica imànica, iwasàacaténaté israelitanái. Càité Moisés imànicani Egipto yàasu cáli néeni, Mar Rojo yàasu manuírí úni néré nacái, manacúali yùucubàa càinàwàiri

nacái idècunitàacá nèepunícawa chuèri cáli ínatabàa cuarenta camuí.

³⁷ Yácata Moisés icàlidéericaté wàawirináimi irí nacái: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínacué piríwa profeta péenátacuéwa, nuíwítáise nacáirica’, íimacaté yái Moisésca.

³⁸ Yácata Moisés nacái iyéericaté Israel itaquénáinámi yáapicha iwacáidáyaquéeyécawa chuèri cáli néré néemìacaténá Dios itàaníca nalí. Moisés itàanicaté Dios yáapicha càiri iicácanáwade iyúwa ángel Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise wàawirináimi irí. Yácata Moisés nacái yéemièricaté Dios itàacái icàlidéerica càinácaalí iyú Dios yàaca wenàiwica nacáuca càníiri imáalàawa, yéewacaténá Moisés icàlidaca walíni yái tàacáisica.

³⁹ “Wàawirináimi quéwa càmitaté nawàwa neebáidaca Moisés itàacái. Nawàwacaté náucaca náichawa meedáni, nawàwaté nacái nèepùacawa Egipto yàasu cáli néré.

⁴⁰ Ináté idècunitàacá Moisés iyaca Dios yáapicha Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá wàawirináimi náimacaté Aarón irí, yái Moisés ibèerica: ‘Pimàni walí wàasu cuwáináipiná icuèyéipiná wía, càmicáiná wáalíawa càinácaalí iyáaná yàara Moisésca yeedéerimicaté wía Egipto yàasu cáli ícha’, náimaca.

⁴¹ Néeseté namànica ídolo, pacá yéenibe yéenáiwaná, nàasu cuwáisàiripináwa. Yá nanúaca napirawa iyúwa sacrificio ídolo irí, nàacaténá cuwáisàiri icàaluíniná. Yá casímáiri iyú namànicaté manuíri fiesta ídolo irípiná, nàacaténá cayábéeri nàasu cuwáisàiri iríwa, yái ídolo namàníricaté

nacáapi iyúwa.

⁴² Inaté Dios iwènúadaca íiwitáisewa náicha, yá imàacaca nàaca dùlupùta icàaluíniná yéewacaténá nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalísewa. Càité Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté:

‘Píacué israelitaca, bàaluité càmitacué pía cayába nucàaluíniná sacrificio iyú, ofrenda iyú nacái, idècunitàacá pèepunícawa cuarenta camuí manacúali yùucubàa càinàwàiri:

⁴³ ¡Càmíirita! Núalíacatéwa pìacuéca mamáalàacata cuwáisàiri Moloc icàaluíniná, yá nacái cuwáisàiri Refán yàasu dùlupùta nacái, níara cuwáinái yéenáiwana pìmaníyécátécué picáapi iyúwa, pìmanícaténácué nuícha culto nalípíná. Iná núucapínácué píawa pìasu cáli íichawa, máiní déeculé Babilonia iyacàlená íicha’,

íimacaté yái Diosca.

⁴⁴ “Manacúali yùucubàa càinàwàiri, wàawirináimi nadènìacaté Dios yàasu manuírì capìima mabáyawanéeri íimamisírì, yái nasutácatáipínáca Dios íicha. Nacùacaté pucháiba íba sàabadéeyéi capìima írìcu, níái íbaca Dios itànèeyécáté ìwali itàacáíwa. Namànicaté Dios yàasu manuírì capìima íimamisírì càide iyúwa Dios ichùullianaté Moisés. Yaté Moisés ichùullaca namànicani càide iyúwa íicáanaté yéenáiwanási nacáiri írìcuíse Dios imàaquéericaté Moisés íicáca Sinaí yàasu manuírì dúli ipùatalìculé.

⁴⁵ Néeseté wàawirináimi yeedáca Dios yàasu capìima nasèenáimi íichawa. Néese wàawirináimi yàanèyécáté Josué yáapicha, natéca Dios yàasu

capìima aléi wàasu cáli ínatalé idécanáamité namawènladaca áibanái wenàiwica wàasu cáli ícha. Níara áibanái wenàiwicanái íiwitáanáca, Dios yúucacaté nía wàasu cáli ícha yàacaté nàasu cáli wàawirináimi írí. Wàawirináimi nadèncaté yái manuíri capìima ímamisíri àta rey David yàasu èeripináté.

⁴⁶ Néeseté Dios imànica cayábéeri rey David írí, cayábacáiná íicáca David íiwitáise, íná David iwàwacaté imànica wàlisài capìisíwa Dios iyacatáipiná, yái Dios Jacob itaquénáinámi nèericaté icàaluíniná, níái wàawirináimica.

⁴⁷ Quéwa Dios imàacacaté rey David ìiri Salomón imànica Dios yàasu templo.

⁴⁸ Quéwa Dios chènuníséeri càmita ìya templo írìcu wenàiwicanái imànírìca icáapi iyúwa. Càité Dios yàasu profeta Isaías íimacaté Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté:

⁴⁹ ‘Núacata yái Dios ìyéerica chènuniré, máiní nacái achúméeri núícha èeriquéi. Canácata wenàiwica yáaliméeri imànica nucapèe, nuyamáacatáipináwa,

⁵⁰ núacáiná máiní manuíri náicha macáita yái wawàsi nudàbéericaté’, íimacaté yái Diosca”, íimaca nalí yái Estebanca.

⁵¹ Yá Esteban icàlidaca nalíni àniwa níái judío íiwacanánáica: “Píacué quéwa, mamáalàacatacué càmita piwàwa peebáidaca Dios itàacái. Càmitacué piwàwa péemíaca Dios itàacái. Pínáidacuécawa piwàwalìcuísewa càide iyúwa wenàiwica càmiyéi yáalíawa Dios ìwali. Piùwidecuéca pimànica Espíritu Santo càiripináta. Pínáidacuécawa càide iyúwa piawirináimi náináidáanáwa bàaluité.

52 Pìawirináimicué namànicaté báawéeri macáita Dios yàasu profetanái irí, níái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Pìawirináimicué nanúacaté wenàiwica icàlidéeyéicaté tàacáisi íiméericaté Jesús yàanàanápínaté yái mabáyawanéerica. Néese siùcade idéca yàanàaca yái mabáyawanéerica Jesucristo, quéwa picháawàacatécué Jesucristo, yáté pinúacuécani.

53 Péemìacatécué Dios itàacái ángelnái icàlidéerica wàawirináimi irí, quéwa càmítacué peebáida yái tàacáisica”, íimaca yái Estebanca.

Muerte de Esteban

54 Néeseté idécanáami judío íiwacanánái yéemìaca Esteban icàlidáaná nalíni, yá máini calúaca nía. Yá naamíaca nayéiwa nalúa iyúwa.

55 Quéwa Espíritu Santo icùaca Esteban íiwitáise, yá Esteban íicáidaca chènuniré, yá íicáca Dios ìyacàle irìculé icànéerica Dios icamalá iyú. Esteban íicáca nacái Jesús ibàluèricawa Dios yéewápuwáise.

56 Yá Esteban íimaca:

—Piicácué nacái núapichani. Nuicá capìraléeri cáli yàacuèricawa. Nuicá nacái yái asìali Dios néeséerica ibàluèricawa Dios yéewápuwáise —íimaca yái Estebanca.

57 Quéwa judío íiwacanánái nabàllacáita meedá nàuwíwa nacáapi iyúwa Esteban itàacái íicha. Néemíanicawa quéwanáta cachàiníri iyú. Yá napìaca náibàaca Esteban.

58 Yá namusúadacani yàcalé íicha. Néese níái icháawèyeyéica Esteban íináwaná ìwali náucaca náichawa nàasu ruana nacáiriwa. Abéeri asìali íipidenéeri Saulo icùaca nalípiná nàasu ruana nacáiri. Yá nadàbaca nanúaca Esteban íba iyú.

59 Idècunitàacá nanúaca Esteban íba iyú, Esteban isutáca yáawawa Jesús ícha mamáalàacata, ímaca Jesús iri: “Nuíwacali Jesús, peedácàatéta nucáuca”, ímaca yái Estebanca.

60 Néese Esteban yúuwàa ibàlùacawa yùulùì ipùata iyúwa, yá ímaca cachàiníri iyú: “¡Nuíwacali, pimàaca piwàwawa nabáyawaná ícha yái nanúanáca núa!” ímaca yái Estebanca. Idécanáamité càì ímaca, yá yéetácawa Estebanca.

8

Saulo persigue a la iglesia

1 Yái Saulo abédanamata íiwitáise náapicha, níái inuéyéicaté Esteban. Yáté èerica manùbéeyéi nàuwideca namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén ìyacàlená irìcu. Nadàbaca namànica ùwicái cachàiníri iyú yeebáidéeyéi ípunita. Iná macáita yeebáidéeyéica Jesús nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená ícha Judea yàasu cáli nérépiná, Samaria yàasu cáli nérépiná nacái. Níawamita apóstolnái cà míiyéi yèepùawa Jerusalén ícha.

2 Abénaméeyéi asìanái yeebáidéeyéi Dios itàacái cáaliacáiri iyú natéca nabàllawa Estebanmi. Yá náicháanica íiwitáise cachàiníri iyú.

3 Quéwa Saulo iwàwacaté imáalàidaca macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá itéca úwinái, iwàlùacawa nacapèe irìculé macáita íbàacaténá asìanái, inanái nacái, yá úwinái iwatàidaca nía nacapèe irìcuísewa, yá Saulo ibànùaca nía presoíyéi ibànàliculépiná.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Quéwa áibanái iwàwacutéeyéicaté ipìacawa Jerusalén ìyacàlená ícha, nàacatéwa nacàlàliacawa madécaná yàcalé néré, yá àta alénácaalíté nàacawa nacàlidaca yái tàacáisi íméerica Jesús iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Aiba Felipe, abéeri néená níái imusuéyéicatéwa Jerusalén ìyacàlená ícha, yàacawa manuírì Samaria ìyacàlená néré. Yá idàbaca icàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali.

⁶ Madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá néemìaca cayábéeri iyú yái tàacáisi Felipe icàlidéerica, naicácaíná Felipe imànica madécaná Dios ichàini iyú yái cànírica wenàiwica idé imànica.

⁷ Felipe yúucacaté demonio madécaná wenàiwica ícha. Yá demonionái yàacawa yéemíaniyéiwa wenàiwicanái ícha. Felipe ichùnìaca nacái madécaná máapínéeyéi iiná, áibanái nacái éruyíyí yàabàli.

⁸ Iná yéewa casímáica nawàwa manuísíwata níái Samaria ìyacàlená mìnanáica.

⁹ Quéwa ìyacaté néeni abéeri asìali ípídenéerica Simón. Quéechatécáwa imànicaté imàliyéidewa yàcalé irìcu, yácaíná camàliquéericani, yái Simónca. Ichìwáidacaté Samaria ìyacàlená mìnanáí, ímacáináté ìwaliwa máiniírìsa cachàinica íiwitáise.

¹⁰ Quéechatécáwa macáita Samaria ìyacàlená mìnanáí, sùmanái, béeyéi nacái macáita neebáidacaté Simón itàacái. Yá náimacaté nalíwáaca: “Yácata náiméerica ìwali idènièricasa Dios íiwitáise manuírì”, náimacaté Simón ìwali.

¹¹ Quéechatécáwa néemìaca irí cayábéeri iyú yái Simónca, ichìwáidacáináté wenàiwica imàlica iyúwa madécaná camuí.

12 Quéwa neebáidacaté yái cayábéeri tàacáisi Felipe icàlidéerica nalí, íméerica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, yái tàacáisi Jesucristo ìwali nacái, ínáté nabautizácawa, níái asianáica, inanái nacái, yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái.

13 Yái Simónca nacái yeebáidacaté Jesús iináwaná ìwali, yá ibautizácawa. Néese Simón yàacawa Felipe yáapicha, Simón ínáidacáináwa manuísiwata iicáidaca Felipe irí Felipe imànicáiná manuísiwata madécaná wawàsi càmliri wenàiwica idé imànica.

14 Néeseté apóstolnái ìyeyéica Jerusalén ìyacàlená irícu, néemìaca naináwaná Samaria ìyacàlená mìnanáica neebáidacaté Dios itàacái Jesús ìwali, íná apóstolnái nabànùaca Pedro, Juan nacái nàacaténáwa Samaria ìyacàlená néré.

15 Idécanáami nàanàaca Samaria ìyacàlená néré, yá Pedronái nasutáca nalí Dios ibànùanápíná Espíritu Santo nawàwaliculé.

16 Càité apóstolnái isutáca Dios íicha càmicáinácáwa Espíritu Santo yàanàa Samaria ìyacàlená mìnaná ìwali, ibatàa abéeri ìwalipiná, càmitàacáwa yàanàa nàwali. Nabautizácáitawa Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, náasáidacaténá neebáidaca itàacái.

17 Néese Pedro, Juan nacái namàacaca nacáapiwa nàwali níái Samaria ìyacàlená mìnanáica. Càité Espíritu Santo yàanàaca nàwali yàacawéeridacaténá nía.

18 Simón iicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo yàanàaca nàwali apóstolnái namàacacaalíte nacáapiwa nàwali, yá Simón iwàwacaté yàaca plata apóstolnái irí nawéndacaténá irí yái Espíritu Santo ichàinica.

19 Simón ímaca nalí:

—Pìacué nacái nulí yái pichàinicawa yéewanápiná nacái numàacacaalí nucáapiwa cawinácaalí ìwali, yásí yàanàaca nàwali yái Espíritu Santoca —ímaca yái Simónca.

20 Yá Pedro ímaca irí:

—¡Pía imáalèeripinácawa yàasu plata yáapichawa!, càmicaalí piwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, piyúunáidacáiná píalimápiná piwèniaca Espíritu Santo ichàini pìasu plata iyúwa, yái Espíritu Santo Dios yèerica wenàiwicanái irí mawèníri iyú.

21 Canáca yéewaná peedápiná piríwani, càmicáiná cayába píiwitáise Dios iicápiná.

22 Piúca píichawa yái píiwitáisecawa báawéerica. Pisutá píawawa Dios ícha manuísíwata. Cawàwanáta imàaca iwàwawa pibáyawaná ícha, yái píináidánácawa báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

23 Núalíacáináwa ipisírira piwàwa lúasi iyú càide iyúwa ipisíri culáli, yá nacái píiwitáise báawéeri idacùaca pía —ímaca yái Pedroca.

24 Yá Simón ímaca nalí:

—Pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná imàacaca yàanàaca nùwali yái píiméerica nulí ìwali —ímaca.

25 Néese níái apóstolca, nadécanáamité nacàlidaca naináwanáwa neebáidaca Jesús itàacái, nadécanáami nacái néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yá nàacawa náicha. Nacàlidaca nacái yái cayábéeri tàacásica Jesús ìwali áiba yàcalé iricubàa Samaria yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Càité nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶ Néeseté àniwa Wáiwacali yàasu ángel ímaca Felipe irí: “Pìawa sur iwéré àyapu irìcubàa yèericawa Jerusalén iyacàlená ícha Gaza iyacàlenámi nérépiná”, ímaca yái ángelca. Yáara àyapu yèericawa manacúali yùuculé càinàwàiri, canácatalé wenàiwica.

²⁷ Yá Felipe yàacawa. Néese Felipe yàanàaca asìali àyapulìcubàa, Etiopía yàasu cáli néeséeri. Yácata nàasu wenàiwica cachàiníiri, gobiernosàiri, íibaidéerica Etiopía yàasu cáli icuèrinásàatúa irí, icùaca ùasu cawèníiri. Quéechatécáwa yàacawa Jerusalén iyacàlená néré yàacaténá Dios icàaluíniná.

²⁸ Néeseté yái asìali yèepùacawa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa. Yàacawa yàasu carro irìcuwa, caballonái iwatàidéerica yèepunicawa yáamiwáisewa. Yáawinéericawa iyaca yàasu carro irìcuwa iléeri néeni Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta irìcu.

²⁹ Yá Espíritu Santo ímaca Felipe irí àniwa: “Pìawa yàatalé yái carroca”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³⁰ Iná Felipe ipìacawa néré, yàanàaca carro yàatalé, yá Felipe yéemiaca etiopesàiri itàacái iléeca Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta irìcu. Yá Felipe isutáca yéemiawani:

—¿Péemìasica càinácaalí ímáaná yái piléerica? — ímaca yái Felipeca.

³¹ Yá etiopesàiri ímaca irí:

—Càmita yéewa nuémìaca càinácaalí ímáaná canácáiná yéewáidéeri núa —ímaca. Yá isutáca Felipe ícha wawàsi iwàlùanápíná yáawinacawa yáapicha carro irìculé Felipe yéewáidacaténáni.

³² Yái tàacáisi etiopesàiri iléericaté ímaca:

“Natéca nanúawani càide iyúwa nanúacaalí napìrawa ovejawa iyúwa sacrificio, càide iyúwa cordero ibàlùacaalíwa nàacuésemi níái idaluéyéica ichùna. Quéwa càmita itàaní nali báawéeri iyú, níái imàníyéica irí báawéeri, càmita nacái icuísa íchawa nía.

³³ Yá nawàwaca nabáiniadacani, naicáaníca iquíniná. Ewita càmicáanítaté imàni ibáyawanáwa, càicáaníta nàuwichàidacani. Canácata itaquénáinapíná nanúacáináni”,

càité itànàaca yái profeta Isaíasca.

³⁴ Néese yái gobierno icuèriná etiopesàiri íimaca Felipe irí:

—Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni cawinácaalí wenàiwica ìwali profeta icàlidaca yái tàacáisica. ¿Icàlidasica ìwaliwata, áiba ìwalitasica nacái? —íimaca.

³⁵ Néese Felipe icàlidaca irí yái cayábéeri tàacáisi Jesús ìwali. Quéechatécáwa Felipe icàlidaca iríni càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profeta Isaías itànèricaté. Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise íiméerica Jesús yàanàanápínaté yùuwichàacaténátéwa, yái tàacáisi etiopesàiri iléericaté.

³⁶ Néese nachàbaca nàacawa úni néenibàa, yá gobierno icuèriná íimaca Felipe irí:

—Piicá úni; ¿cayábasica pibautizáca núa? —íimaca.

³⁷ Néese Felipe íimaca irí:

—Uwé, peebáidacaalí Jesús itàacái macái piwàwalicúisewa —íimaca yái Felipeca. Néese asiali íimaca:

—Nuebáidaca Dios Iiricani yái Jesucristoca — íimaca.

³⁸ Néese etiopesàiri ichùuliaca nayamáidaca carro, yá nalicùacawa úni yáaculé, yá Felipe ibautizácani.

³⁹ Namichàacatéwa úni yáacuise, yáta Espiritu Santo Wáiwacali ibànuèrica, itéca Felipe. Gobierno icuèriná càmita quirinama iicáca Felipe. Néese etiopesàiri yèepùa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa casímáica iwàwa manuísiwata.

⁴⁰ Yáta Felipe yàanàaca Azoto iyacàlená néré, yá icàlidaca nalíni yái tàacáisi cayábéerica Jesús iináwaná iwali. Néese Felipe ipáchiaca yèepunicawa macái yàcalé irìcubàa iyéeyéica àyapu ìwalibàa, yá icàlidaca macái yàcalé irìcuni àta yàanàacatalétaté Cesarea iyacàlená néré.

9

Conversión de Saulo

¹ Quéwa Saulo icutácaté mamáalàacata inúanápiná wenàiwicanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná Saulo yàacawa sacerdote íiwacaliná yàatalé.

² Saulo isutáca íicha ibànùanápiná tàacáisi Damasco iyacàlená néré, judiónái yéewáidacàalu imanùbaca íiwacanánái irí, namàacacaténá Saulo íibàaca yeebáidéeyéi, aslanái, inanái nacái, iyéeyéica Damasco irìcu, itécaténá nía presoíri iyú Jerusalén iyacàlená néré.

³ Idécanáamité Saulo yeedáca iríwa cuyàluta namanùbaca, yá yàacawa Damasco iyacàlená nérépiná. Iyacaalíté mawiénita Damasco irí àyapulìcubàa, yáta camalási chènuníseri icànacaté Saulo itéese máini mèlumèluíri iyú.

4 Yá Saulo yúuwàa irìacawa cáli ínatalé, yéemìaca tàacáisi. Yáí tàacáisi ímaca Saulo irí: “Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?” ímaca yáí tàacáisica.

5 Saulo isutáca yéemìawani: “¿Cawiná pía, Nuíwacali?” ímaca yáí Sauloca. Yáí tàacáisi ímaca Saulo irí: “Núacata yáí Jesús. Núacata yáí piùwidéerica pimànica. Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalìcu”, ímaca yáí Wáiwacalica.

6 Yá Saulo itatácawa icalùniwa. Néese ímaca: “Nuíwacali, ¿càinásica piwàwa numànica?” ímaca yáí Sauloca. Néese Wáiwacali ímaca irí: “Pimichàawa pìanáwa yàcalé irìculé. Nérénica nacàlidaca piríwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yáí Wáiwacalica.

7 Aibanái Saulo yáapichéeyéica asíanáica cáaluca nía báawanama néemìacáiná sànasi quéwa canéeyéita iiquéeri wenàiwicaca.

8 Néese Saulo imichàacawa cáli íicha. Yá yàacùaca ituíwa, quéwa càmita yéewa iicáidaca. Iná náibàacáita natéwa Saulo icáapi ìwali Damasco iyacàlená irìculépiná.

9 Saulo ìyaca Damasco ìyacàlená irìcu máisiba èeri, càmita idé iicáidaca. Cànírìta iyáa iyáacaléwa, ibatàa únipiná ìira.

10 Iyaca néré Damasco ìyacàlená mìnali ìipidenéerica Ananías. Néese, Wáiwacali imàacaca yáawawa Ananías iicácani yéenáiwánási nacáiri irìcuíse. Yá ímaca Ananías irí: “¡Ananías!” ímaca yáí Jesúsca. Néese Ananías ímaca: “¿Càiná, Nuíwacali?” ímaca yáí Ananíasca.

11 Yá Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Pìawa irìcubàa yái àyapuca ípidenéerica Derecha. Piwàlùawa Judas icapèerìculé. Pisutá íichani, pitàanínápiná áiba asìali yáapicha, Tarso ìyacàlená néeséeri, ípidenéeri Saulo. Siuca isutáca ìyaca yáawawa Dios íicha.

12 Idéca iicáca áiba asìali yéenáiwánási nacáiri irìcuíse ípidenéeri Ananías, iwàlùericawa imàacaca icáapiwa ìwali yéewanápiná idé iicáidaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

13 Quéwa Ananías, idécanáami yéemìacani, yá íimaca: “Nuíwacali, madécaná nacàlidaca nulíni iináwaná ìwali, yáara asìalica. Nadéca nacàlidaca nulíni ìwali imànica báawéeri nalí níara yeebáidéeyéica pitàacái Jerusalén ìyacàlená néeni.

14 Sacerdote íiwacanánái nadéca nachùulàca yàanàanápiná aléi itécaténá macáita wía presoíri iyú, wía isutéeyéica yáawawa píicha”, íimaca yái Ananíasca.

15 Quéwa Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Pìawa matuíbanáiri iyú; nudéca nuedáca yái asìalica icàlidacaténá nuináwaná ìwali áibanái wenàiwica irí, nalí nacái áiba cáli néeséeyéica, nacuèrinánái irí nacái, israelítanái irí nacái.

16 Núasáidapíná iríwa nuíwitáisewa càinácaalí iyú iwàwacutápiná yùuwichàacawa nulípiná, yeebáidacáiná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

17 Néese Ananías yàacawa capíi néré, Saulo ìyacatalé iyaca. Yá iwàlùacawa néré imàacaca icáapiwa Saulo ìwali. Yá Ananías íimaca Saulo irí:

—Nuénásàiri Saulo, Wáiwacali Jesús imàaquéericaté yáawawa piicácani àyapulìcubàa, yáquéi ibànùaca núa pìatalé yéewanápiná pidé

piicáidaca àniwa, yéewanápiná nacái Espíritu Santo icùaca píiwitáise —ímaca yái Ananíasca.

18 Yáta cubái ímami nacáiri itúacawa Saulo ituírìcuise, yá idé iicáidaca àniwa. Yá imichàacawa ibautizácawa.

19 Néese Saulo iyáaca iyáacaléwa, cachàinica àniwani. Iyamáacawa néeni máisibáwanáita èeri náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iyéeyéica Damasco ìyacàlená irìcu.

Saulo predica en Damasco

20 Néeseté Saulo idàbaca yèepunícawa yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacàalu irìcu. Icàlidaca nalíni Dios Iiriquéi Jesúsca.

21 Macáita yéemièyéica Saulo icàlidáaná, náináidacawa manuísíwata néemiaca yàasu tàacáisi. Néese náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewa imàni càì? Yái asàlica yùuwidecaté imànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesúsmi iináwaná ìwali Jerusalén ìyacàlená néeni. Yácata yái yàanèericaté aléi nacái itécaténá nía presoíri iyú, yéewanápiná sacerdote íwacanánái yùuwichàidaca nía. ¿Cánásica iwàwa icàlidaca Jesúsmi iináwaná ìwali? —náimaca nalíwáaca.

22 Quéwa Saulo icàlidaca yàacawa cachàiníwanái. Yéewáidaca wenàiwica náalíacaténáwa Mesíasca yái Jesús, israelita icuèrinápináca Dios ibànuèripinácaté nalí. Itàaníca cáalíacáiri iyú yái Sauloca, íná judiónái Damasco ìyacàlená mìnánái càmitaté yéewa namawèniadaca Saulo yàasu tàacáisi. Yá càmiíyéi yáalíawa náiméeripiná irí. Iná masànacáicata nía íicha meedá.

Saulo escapa de los judíos

23 Nésetécáwa madécaná èeri idenáami, yá judío íiwacanáái natàníca náapichawáaca ibàacanéri iyúta quéwa, abédanamacaténá náiwitáise nanúanápinaté Saulo.

24 Quéwa Saulo yáaliacatéwa nawàwaca nanúacani. Nachùuliaca nàasu wenàiwicawa nacúanápiná yàcalé inùma imanùbaca, èeríapinama, táiyápinama nacái nanúacaténá Saulo.

25 Iná níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàlùadaca Saulo manuíchúa mapíiri iriculé. Yá táiyápi nalicùadaca Saulo mapíiri irìcu yéenúlusi ìwali chènuníiséeri ventana irìcubàa yàcalé iwáiná ìinatáise, yàanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé íicha. Càita idéca imusúacawa náicha yái Sauloca.

Saulo en Jerusalén

26 Néseté Saulo, idécanáamité yàanàaca Jerusalén iyacàlená néré, yá iwàwacaté ìwacáidáyacacawa náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Quéwa macáita cáaluca naicácani, càmicáiná neebáida iwènúadacaté ìiwitáisewa báisíiri iyú yeebáidáanáca Jesús itàacái.

27 Quéwa Bernabé itéca Saulo yáasáidacaténáni apóstolnáí irí. Bernabé icàlidaca nalíni Saulo iicácaté Wáiwacali àyapulìcubàa, Wáiwacali itàanícaté nacái Saulo yáapicha, Saulo icàlidacaté nacái macàaluíninátani yái tàacáisica Jesús iináwaná ìwali Damasco iyacàlená irìcu. Iná idécanáamité apóstolnáí yéemiaca Bernabé icàlidaca nalí Saulo iináwaná, yáté needáca nàataléwa Saulo.

28 Néese Saulo iyamáacawa náapicha Jerusalén iyacàlená irìcu, yèepunícawa nacái náapicha.

Icàlidaca cachàiníiri iyúni macàaluínináta Wáiwacali iináwaná ìwali.

²⁹ Itàaní nacái náapicha áibanái judío itàaníyéica griego itàacái iyú, càníyéica yeebáida Jesús ìwali. Saulo icàlidaca nalíni cachàiníiri iyú macàaluínináta. Quéwa nawàwacaté nanúaca Saulo.

³⁰ Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacáináwa áibanái nawàwaca nanúaca néenásàiri Saulo, yá natéca Saulo Cesarea ìyacàlená néré. Yá nabànùacani Cesarea ícha yàacáténáwa Tarso ìyacàlená nérépiná.

³¹ Inaté yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìyéeyéica macái Judea yàasu cáli imanuíca, Galilea yàasu cáli néeséeyéi nacái, Samaria yàasu cáli néeséeyéi nacái, nàyaca matuíbanáiri iyú. Cachàiníwanái náiwitáise Dios ìwali, neebáidaca itàacái tàì íméeri iyú, nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú. Nàaca Wáiwacali icàaluíniná. Espíritu Santo nacái iyúudàaca nía nawènúadánápináté áibanái íiwitáise Wáiwacali irípiná, íná yéewa manùbáwanái nàacawa.

Curación de Eneas

³² Néenialíté Pedro yàaca ipáchiaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá yàaca ipáchiaca áibanái ìyéeyéica Lida ìyacàlená irícu.

³³ Pedro yàanàaca áiba asìali ípidenéri Eneas. Iríanírícáitawa yàalubái ínatawa ocho camuí, máapínacáináni, yái Eneasca.

³⁴ Néese Pedro íimaca irí:

—Eneas, siùcade Jesucristo ichùnìlaca píawa. Pimichàawa peedá píalubáíwa —íimaca yái Pedroca. Yáta Eneas imichàacawa.

³⁵ Macáita Lida ìyacàlená mìnanáí, Sarón ìyacàlená mìnanáí nacái naicáca Eneas imichàacawa, yá nawènúadaca náiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Uyacaté inanái Jope ìyacàlená irìcu yeebáidéechúa Jesús itàacái, ìpidenéechúa Tabita, (ímáanáca Dorcas griego itàacái iyú). Uái inanáca umànicaté cayábéeri mamáalàacata. Uyúudàaca nacái catúulécanéeyéi wenàiwica.

³⁷ Néeseté, idècunitàacá Pedro ìyaca Lida ìyacàlená néeni, yá cáuláicaca Dorcas, yá uetácawa. Néese abénaméeyéi inanái nàapidáidaca uinámi, yá nàwalica ùwali ubàlemi, yá naliadaca úa capli imàdáná irìculé iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha.

³⁸ Yái Jope ìyacàlená ìyaca mawiénita Lida ìyacàlená irí, Pedro ìyacataléca. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái náalíacatéwa Pedro ìyaca Lida ìyacàlená irìcu, yá nabànùaca pucháiba asianái yéeyéipiná imáidaca Pedro. Náimaca irí: “Aquialé Jope ìyacàlená néré aquialésíwata”, náimaca.

³⁹ Yáté Pedro yàacawa náapicha. Idécanáamité yàanàaca néré, yá natécani néré Dorcasmi iríacataléca. Madécaná inanái inìrimi yéetéeyéimicatéwa ícha nàyaca néré, nabàlùacawa Pedro itéese, ícháaníyéi, náasáidaca nacái Pedro iicá bàlesi, ruana nacái umàníyéicaté nalí, úái Dorcasmica idècunitàacá cáuca úa.

⁴⁰ Néese Pedro ichùullacaté macáita namusúacawa capli imàdáná irìcuíse. Yá ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa, yá isutáca Dios

ícha. Néese iicáidaca yéetéechúamiwa irí. Yá ímaca ulí:

—¡Tabita, pimichàawa! —ímaca yái Pedroca. Yáta ùacùaca utuíwa. Uicáca Pedro, yá umichàaca úawinacawa.

⁴¹ Pedro íbàaca ucáapi ìwali, yá imichàidaca úa. Imáidaca níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nía nacái maníríiyémica, yáasáidacaténá nalí úa, cáuca úa àniwa.

⁴² Macáita Jope iyacàlená mìnanáí néemìlaca uináwaná, yá madécaná wenàiwica iwènúadaca íiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

⁴³ Yá Pedro iyamáacawa Jope iyacàlená irìcu madécaná èeri. Pedro iyaca icapèe néeni áiba asìali íipidenéeri Simón ichùnìèrica pìrái ímamimi iwéndacaténá nía.

10

Pedro y Cornelio

¹ Aiba asìali càmíiri judío íipidenéeri Cornelio iyacaté Cesarea iyacàlená irìcu. Yái Cornelioca, náiwacalicanì níái romanonái yàasu úwinái yéénáca íipidenéeri el Italiano.

² Yái Cornelioca yàaca Dios icàaluíniná cáalíacáiri iyú, macáita yéénanáí yáapichawa. Imàaca nacái manùba plata ofrenda iyú iyúudàcaténá judíonái. Isutéeri yáawawa Dios ícha mamáalàacata.

³ Aiba èeri cawàwanáta a las trescatáita táica, Cornelio iicáca yéénáiwánási nacáiri: Yá iicáca amaléeri iyú Dios yàasu ángel iwàlùacawa Cornelio yàatalé. Yá ímaca Cornelio irí: “¡Cornelio!” ímaca yái ángelca.

⁴ Yá Cornelio iicáidaca ángel irí manuísíwata icalùni iyúwa. Yá ímaca ángel irí: “¿Càinásica

piwàwa numànica pirípiná?” ímaca yái Cornelio. Néese ángel ímaca irí: “Dios idéca yéemìaca yái pisutáanaca ícha, cayába nacái iicáca yái piyúudàanaca catúulécanéeyéi wenàiwica.

⁵ Siùcade pibànùa wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese Simón áibaalí ípidenéeri Pedro.

⁶ Yái Pedroca ìyaca áiba asìali icapèe irìcu ípidenéeri Simón ichùnièrica pìrái ímamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuíri úni idùlepi. Yái Pedroca icàlidapíná piríwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yái ángelca.

⁷ Idécanáami yàacawa yái ángel itàanírica yáapicha, yá Cornelio imáidaca pucháiba yàasu wenàiwicawa. Imáidaca nacái abéeri úwi íbaidéeri Cornelio irí, yèerica Dios icàaluíniná manuísíwata, Cornelio yáalièrica cayábaca íiwitáise imàníinápiná cayábéeri.

⁸ Cornelio icàlidaca nalíni macáita yái ángel icàlidéericaté irí. Yá Cornelio ibànùaca nía Jope ìyacàlená nérépiná.

⁹ Néese mapisáináami àniwa, cawàwanáta machacànicaalíté èeri, yá nàyaca mawiénita Jope ìyacàlená irí. Yáta hora nacái Pedro, ìyéerica Simón icapèe irìcu, yàacawa capíi ipùata sàabadéeri ínatalé, machacànicaalíté èeri. Pedro yàacawa néré isutácaténá yáawawa Dios ícha.

¹⁰ Máini máapicani íná iwàwa iyáaca iyáacaléwa. Quéwa idècunitàacá namànica iyáapíná, Pedro iicáca yéenáiwanási nacáiri.

¹¹ Yá iicáca capíraléeri cáli yàacùacawa, yá áiba wawàsi iricùacawa chènuníise cáli ínatalépiná, abéeri wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénúlusi iyú.

12 Chái sávana irìcu nàyaca néeni macái cuwèsináí íiwitáaná, pìrái nacái, àapináí nacái, cuìpìranáí nacái, macái íiwitáaná ìyèeyéica chái èeri irìcu.

13 Néese Pedro yéemlaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi íimaca: “Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía”, íimaca.

14 Néese Pedro íimaca: “Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níái casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùuliacáinaté wía judíoca pinùmalcuíse ipíchaná wayáaca nía”, íimaca yái Pedroca.

15 Néese tàacáisi íimaca irí àniwa: “Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, picá píima ìwali casacàacani”, íimaca yái tàacáisica.

16 Máisiba yàawiríaté Pedro iicáca sávana nacáiri iricùacawa, yéemla nacái tàacáisi. Néese sávana yèepùà imichàacawa chènuniré àniwa.

17 Pedro íináidacawa manuísíwata iwàwalìcuísewa càinácaalí íimáaná yái yéenáiwánási nacáirica, máinicáiná càulenáca íichani. Idècunitàacá íináidacawa ìwali, yá Cornelio yàasu wenàiwicanáí nàanàaca capì inùma néré. Nèepunícawa nasutáca néemlawa alénácaalí Simón icapèe ìya.

18 Nàanàaca néré, yá namáidaca cachàini nasutácaténá néemlawa asáisi ìyacaalí néeni áiba asiali íipidenéeri Simón, íipidenéeri nacái Pedro.

19 Idècunitàacá Pedro íináidacawa mamáalàacata ìwali yái yéenáiwánási nacáirica, yá Espíritu Santo íimaca irí: “Píicá, máisiba aslanáica níara icutá píá.

20 Pimichàawa, plawa nàatalé pèepuníináwa náapicha. Picá achúma píináidacawa piwàwawa, néese manuí píináidaca piwàwawa; nudéca nubànùaca nía píatalé”, íimaca yái Espíritu Santoca.

Iwàwacutácaté Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa bàaluitécáiná profeta Moisés ichùllacaté judiónái càminápiná nèepuniwa càmiyéi judío yáapicha, íná Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa.

²¹ Néese Pedro yàacawa nàatalé, yá íimaca nalí:

—Núaquéi picutéericuéca. ¿Càinásicué piwàwa numànica pirípiná? —Íimaca yái Pedroca.

²² Náimaca irí:

—Cornelio ibànùaca wía, abéeri úwi íiwacaliná, iyéerica machacàníri iyú Dios iicá, yèeri nacái Dios icàaluíniná. Macái judiónái naicáca cáimiétaquéeri iyúni, yá nacái cáinináca naicácani. Dios yàasu ángel ichùllacaté Cornelio ibànùanápiná wenàiwica namáidacaténá pía, yéewacaténá piacawa icapèe néré yéewanápiná Cornelio yéemiaca yái picàlidéeripináca irí —náimaca.

²³ Néese Pedro yeedáca yàataléwa nía. Yá nayamáacawa néeni Pedro yáapicha abéeri catá. Mapisáita àniwa yá Pedro yàacawa náapicha. Abénaméeyéi Jope iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacawa náapicha.

²⁴ Néese mapisáita àniwa nàanàaca Cesarea iyacàlená néré, cháí Cornelio icùacatáica nàanàaca. Ipíchawáiseté nàanàaca, yáté Cornelio imáidaca néré yéenanáíwa, yàacawéeyéiná nacáíwa cáininéeyéica Cornelio iicáca.

²⁵ Pedro yàanàaca icapèe néré, yá Cornelio imusúacawa íipunita yeedácaténá yàataléwani. Cornelio ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Pedro irí yàacaténá icàaluíniná.

²⁶ Quéwa Pedro imichàidacani. Yá íimaca irí:

—Pimichàa pibàlùacawa. Asìalicata nacái núaquéi càide iyúwa pía —ímaca yái Pedroca.

27 Idècunitàacá Pedro itàaníca yáapicha, yá iwàlùacawa iicáca madécaná wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéiwa néré, càmiyéi judío.

28 Néese Pedro ímaca nalí:

—Píaliacuécawa judío íiwitáise càmita ibatàa wàwacáidáyacacawa píapichacué, píacué càmiyéica judío, ibatàa wawàlùanápínátawa picapèe iriculé, càmitasa cayába càì wamàni. Quéwa Dios idéca yàalàaca núa càminápiná quirinama casacàaca nuicáca áibanái, càmita nacái nuicá nía iyúwa canéeri iwèni Dios irípiná nía.

29 Iná namáidacaalíté núa, yá nùanàaca néese aquialéta, càmita báawa nuínáidacawa nuwàwawa ìwali. Iná siùcade nuwàwa núalíacawa càiná ìwalicaalícué pimáida núa —ímaca yái Pedroca.

30 Yá Cornelio ímaca irí:

—Báinúaca èerica néese siùcáade, chátáicaté èeri càide iyúwa siùcade, nùyacaté cháì nucapèe irícuwa, imàaquéeri íchawa iyáacaléwa, isutéeri yáawawa Dios ícha táicalénama. Yáté áiba asìali mèlumèluíri ibàle imàacaca yáawawa nuicácani.

31 Ímaca nulí: ‘Cornelio, Dios idéca yéemiaca yái písutáanáca ícha. Cayábaca Dios iicáca yái piyúudàanáca catúulécanéeyéi wenàiwica.

32 Pibànùa wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese áiba asìali ípidenéri Simón, ípidenéri nacái Pedro. Yái Pedro ìyaca áiba Simón icapèe irícu, yáara ichùnìerica pírái íimamimi iwéndacaténá nía, idènìerica icapèewa manuíri úni idùlepi’, càì ímaca nulí.

³³ Iná nubànùacaté nía ráunamáita nacutáca pía, yá pidéca pimànica nulí cayábéeri pìanàacáiná. Siùcade macáita wàyaca cháí Dios iicápiná, yá wawàwaca wéemiàca macáita tàacáisi Wacuèriná Dios ichùulièrica picàlidáanápíná walíni —ímaca yái Cornelioca.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Néeseté Pedro idàbaca icàlidaca nalíni. Yá ímaca nalí:

—Siùcade núaliácawa báisiiri iyú Dios càmita iicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

³⁵ Néese, cayábaca Dios iicáca náiwitáise canánama, macái wenàiwica íiwitáaná yèyèica icàaluíniná, imàníyèica nacái cayábéeri.

³⁶ Dios idéca icàlidaca walí tàacáisi, wía Israel itaquénáinámica. Dios icàlidaca walí yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Jesucristo imàacáanápíná wàyaca Dios yáapicha matuíbanáiri iyú. Yái Jesucristo, yácata macái wenàiwicanái liwacali.

³⁷ Píaliácucawa cayába cànínacaalíté ìya judiónái yàasu cáli imanuíca. Quéechatécáwa Juan el Bautista icàlidaca nalíni iwàwacutáaná wenàiwicanái ibautizácawa, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Néeseté Jesús idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli íinata.

³⁸ Píaliacué nacáiwa Dios ibànùacaté Espíritu Santo Jesús ìwali icùacaténá Jesús íiwitáise manuísíwata, ichàiniadacaténáni nacái, yái Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica. Píaliacué nacáiwa Jesús yèepunicaté imànica yàacawa cayábéeri wenàiwicanái irí, ichùnìacaté nacái macáita

wenàiwica Satanás yùuwichàidéeyéica. Càité Jesús idé imànica Dios yàacawéeridacáináni.

³⁹ Wadéca waicáca macáita yái Jesús imàníricaté Judea yàasu cáli ínata, Jerusalén iyacàlená irícu nacái. Néese natàtàacani cruz ìwali, càité nanúacani.

⁴⁰ Néeseté máisiba èeri irícu idécanáamité nanúacani, yá Dios icáucàidacani. Néese Dios ibànùacaté Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wáallícaténáwa cáucani.

⁴¹ Jesús càmítaté imàaca yáawawa macái wenàiwica iicácani. Néeseté imàacaca yáawawa waicácani, wía Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali bàaluité imàacáanápínaté iicáca cáucani, yái Jesúsca. Yá nacái wayáacaté wayáacaléwa yáapicha idécanáamité imichàacawa yéetácáisi ícha.

⁴² Néeseté Jesús ichùulícaté wacàlidáanápíná israelitanái iríni, yái tàacáisi ímérica Dios idéca imàacaca Jesús icàlidáanápíná báawéeyéi iináwaná ìwali, cáuyéica, yéetéyéimiwa nacái, yùuwichàidacaténá níawa càiripínáta nabáyawaná ìwalísewa, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴³ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca aléi èeri irículé, yáté macáita profetanái nacàlidacaté iináwaná ìwali. Nacàlidacaté nacái Dios imàacáanápínaté iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha, Jesús yéetácáinátéwa nabáyawaná ìwalíse, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Néeseté idècunitàacá Pedro icàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo iricùacawa nàwali icùacaténá náiwitáise macáita níái yéemièyéica Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidacáiná yái tàacáisica.

⁴⁵ Níái judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái yàacawéeridéeyéica Pedro, nánáidacawa manuísíwata naicáidaca càmiyéi judío irí Dios yàacáináté Espíritu Santo càmiyéi judío irí nacái.

⁴⁶ Judíonái yéemlaca nacái càmiyéi judío itàaníca áiba tàacáisi iyú, cà míri èeri mìnánái itàacái, nàaca nacái Dios irí cayábéeri.

⁴⁷ Néese Pedro ímaca:

—Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo nàwali yàacawéeridacaténá níái càmiyéica judío càide iyúwaté ibànùaná Espíritu Santo wàwali, wía judíoca. Wàacué wabautizáca nacái nía. Canáca yéewaná wamáisaníaca náicha nabautizáanáwa —ímaca yái Pedroca.

⁴⁸ Yá Pedro ichùuliaca yáapichéeyéiwa ibautizáca níái càmiyéica judío Jesucristo ípidená ìwali náasáidacaténá neebáidaca Jesús itàacái. Néese níái càmiyéica judío nasutáca Pedro íicha iyamánápináwa náapicha máisibáwanái èeri.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Néeseté apóstolnái, nía nacái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìyéeyéicaté Judea yàasu cáli íinata néemlaca càmiyéi judío iináwaná ìwali neebáidacaté Dios itàacái càide iyúwa judíonái yeebáidáanáté.

² Quéwa idécanáamité Pedro yèepùacawa Jerusalén ìyacàlená néré àniwa, néese abénaméeyéi judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái nataaníca ìwali yái Pedro imànínáca càmiyéi judío yáapicha.

³ Náimaca Pedro irí:

—¿Cánaté pìà pipáchiaca nàatalé níara càmiyéica judío? ¿Cáná piyáa piyáacaléwa náapicha? — náimaca.

⁴ Néese Pedro icàlidaca nalí macáita yái idàbáanacaté ichàbacawa. Yá íimaca nalí:

⁵ —Nùyacaté Jope iyacàlená irìcu. Idècunitàacá nusutáca núawawa Dios íicha, yá nuicácaté yéénáiwánási nacáiri. Nuicácaté áiba wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana iricùacawa chènuníise, idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénúlusi iyú. Yáté iricùacawa nùatalé.

⁶ Nuicáidacaté cayába irí nuicácaténá càinácaalí wawàsi ìya sávana irìcu, yá nuicáca macái pìrái íiwitáaná, cuwèesínái nacái, àapínái nacái, cuipìranái nacái, macái íiwitáaná ìyeyéica cháí èeri irìcu.

⁷ Yáté nuémìaca tàacáisi. Íimaca nulí: ‘Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía’, íimaca nulí.

⁸ Quéwa núumacaté irí: ‘Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níái casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùuliacáináté wía judíoca pinùmállcuíse ipíchaná wayáaca nía’, càì núumaca.

⁹ Néese yái tàacáisi chènuníiséerica íimacaté nulí àniwa. Íimaca nulí: ‘Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, yá picá píima ìwali casacàacani’, íimaca.

¹⁰ Máisiba yàawiría nuicácaté sávana nacáiri iricùacawa, nuémìaca nacái tàacáisi. Yáté macáita yèepùà imichàacawa chènuniré àniwa.

¹¹ Yáta máisiba asíanái Cesarea iyacàlená néeséeyéi nàanàacaté nucapèe néré wàyacatáica. Náiwacali ibànùacaté nía nacutáanápíná núa.

¹² Yáté Espíritu Santo ichùullaca nùacawa náapicha, ipíchaná achúmaca nuínáidacawa

nuwàwawa ìwali. Níái seis namanùbaca wéénánái nacái nàacatéwa núapicha. Macáita wawàlùacatéwa áiba asìali icapèe irìculé.

¹³ Yáí asìalica icàlidaca walíni iicácaté ángel icapèe irìcu. Yá ángel íimacaté irí: ‘Pibànùa wenàiwica Jope iyacàlená nérépiná namáidacaténá néese Simón ípidenéeri nacái Pedro.

¹⁴ Yáí Pedroca icàlidapiná piríwani cànínacaalí iyú píalimá piwasàaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, píá nacái, péenánái nacái’, íimacaté yáí ángelca.

¹⁵ Néeseté idécanacáita nudàbaca nucàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo yàanàaca nàwali, yàacawéeridacaténá nía, càide iyúwaté Espíritu Santo yàanàanáté wàwali bàaluité.

¹⁶ Néeseté nuwàwalica tàacáisi Wáiwacali icàlidéericaté walí. Íimacaté: ‘Báisíta Juan el Bautista ibautizácaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùapínacué piríwa Espíritu Santo, yáí yàacawéeridéeripínacuéca píá, ibautizácaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, íimaca yáí Wáiwacalica.

¹⁷ Uwé, Dios idéca yàaca Espíritu Santo càmíiyéi judío irí càide iyúwaté yàanáté walíni, wía judíoca, weebáidacaalíté Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa, íná canáca yéewaná wapéliaca Dios ípunita, canáca yéewaná wamáisaníaca náichani, yáí Espíritu Santoca —íimaca yáí Pedroca.

¹⁸ Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, nadécanáami néemíaca yáí tàacásica, yá càmita quirínama natàaníca báawéeri iyú Pedro ìwali, néese nàaca Dios irí cayábéeri. Yá náimaca:

—¡Dios idéca ibatàaca càmiyéi judío nawènúadaca nacái náiwitáisewa irípiná yéewacaténá nacái nadènlàca nacáucawa cà míri imáalàawa, càide iyúwa wàyáaná, wía judíoca! —náimaca.

La iglesia de Antioquía

19 Nadécanáamité nanúaca Esteban Jerusalén ìyacàlená néeni, yá nadàbacaté namànica ùwicái yeebáidéeyéi ípunita canánama. Iná naplàcatéwa áibalépiná. Abénaméeyéi yàacatéwa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Aibanái yàacatéwa Chipre yàasu iwàwata nérépiná. Aibanái yàacatéwa Antioquía ìyacàlená nérépiná. Nacàlidacaté Jesucristo iináwaná ìwali abéta judíonái irí. Càmita nacàlida càmiyéi judío iríni.

20 Aibanáita yeebáidéeyéi Jesús itàacái Chipre yàasu iwàwata néeséeyéi, Cirene ìyacàlená mìnánái nacái áibanái, nàanàacaté Antioquía ìyacàlená iriculé. Nadàbacaté nacàlidacani càmiyéi judío irí. Nacàlidaca nalí Jesús iináwaná Wáiwacalicaní.

21 Wáiwacali íiwitáise cachàiníri ìyacaté nalí, ínáté yéewa manùbéeyéi wenàiwica namàacaca náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa, yá neebáidaca Wáiwacali itàacái.

22 Néese, níai yeebáidéeyéica Jesús, Jerusalén ìyacàlená néeníyéica néemlàca Antioquía ìyacàlená mìnánái iináwaná. Yá nabànùaca Bernabé yàacaténáwa Antioquía ìyacàlená nérépiná.

23 Bernabé yàanàacaté néré, yá yáalíacawa Dios imànica nalí cayábéeri. Iná casímáica Bernabé iwàwa, iyanídacawa náapicha. Yàalàaca nía, ichàiniadaca nacái nawàwa canánama,

cachàinínápiná náiwitáise neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì íiméeri iyú.

24 Cayábéericáiná íiwitáise yái asàlica, yái Bernabéca, Espíritu Santo icùacáiná íiwitáise. Yeebáida Dios itàacái manuísíwata tàì íiméeri iyú. Càita áibanái manùbéeyéi àniwa néemìaca Bernabé icàlidáaná nalíni, yá nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Wáiwacali itàacái.

25 Néeseté Bernabé yàacawa Tarso ìyacàlená irìculé icutácaténá Saulo. Idécanáamité yàanàacani, yá itéca Saulo Antioquía ìyacàlená néré.

26 Bernabé, Saulo yáapicha nàyacaté néré abéeri camuí náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néewáidacaté madécaná wenàiwica, Antioquía ìyacàlená néeni áibanái nàacaté yeebáidéeyéi ípidenápíná cristianonái, íimáanáca Cristo yéewáidacalénái, Cristo yáapichéeyéi nacái íimáanáca.

27 Néenialíté abénaméeyéi profeta itàaníiyéica Dios inùmaliçuíse nàacatéwa Jerusalén ìyacàlená íicha, yá nàanàaca Antioquía ìyacàlená néré.

28 Abéeri néená, ípidenéeri Agabo, ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Espíritu Santo icùaca Agabo íiwitáise icàlidacaténá nalí tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Yá icàlidaca nalíni ìyáanápínaté máapicái cachàiníri iyú nàasu cáli néré, yái Israel yàasu cálica. Càité ichàbacawa néesetécáwa idécunitàacá emperador romanosàiri Claudio icùaca macái cáli imanùbaca.

29 Iná Antioquía ìyacàlená mìnaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàináidacatéwa nabànùnápínaté plata iyúwa ofrenda nayúudàacaténá áibanái yeebáidéeyéica Jesús

ìyèyéica Judea yàasu cáli ínata. Macái wenàiwica imanùbaca nabànùaca plata iyúwata náalimáaná namàacaca ofrenda.

³⁰ Càité nàwacáidaca plata, yá nabànùacani iyúwa ofrenda náapicha níái Bernabé, Saulo nacái natécaténáni ancianonái irí icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Judea yàasu cáli ínata, nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéi Jesús itàacái.

12

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

¹ Néenialité rey Herodes idàbaca yùuwideca imànica abenaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái Jerusalén ìyacàlená néeníyéica iyaca. Herodes idàbacaté yùuwichàidaca nía.

² Herodes ichùullaca úwinái iwichùaca Santiago ícha íiwita, yéetácaténátéwa, yámi Juan ibèerimica.

³ Néese, yái Herodesca, yáalíacawa casímáica judío íiwacanánái ìwali yái yéetáanácawéi Santiagomica, íná ichùullaca úwinái íibàaca Pedro nacái. Yá náibàacani judiónái yàasu culto Pascua yaalí nayáacaalíté pan càímíri idènà levadura.

⁴ Idécanáamité náibàaca Pedro, néese Herodes ichùullaca nacùaca Pedro presoíyéi ibànalìcu. Ichùullaca nacùacani, níái úwinái báinúaca náiwitáaná imanùbaca. Nàyaca báinúacanama úwinái macái náiwitáaná imanùbaca. Herodes iwàwacaté ichàbáidaca Pedro judiónái irí nanúanápináni Pascua yàasuná culto idénáami.

⁵ Càité Pedro ìyaca presoíyéi ibànalìcu. Nacùaca cayábani. Quéwa manùbéeyéi yeebáidéeyéica

Jesús itàacái nasutáca Dios ícha Pedro irípiná manuísíwata mamáalàacata.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶ Yáta catáca mapisáipináta Herodes ichàbáidapínaté Pedro judiónái irí, nanúanápináni, yá Pedro íimáca iyaca bamuchúamibàa náicha pucháiba úwinái. Pedro nadacuèri pucháiba cadena iyú. Aibanái úwi ibàlùeyéiwa presoíyéi ibàna inùma néeni nacùaca presoíyéi ibàna ipíchaná Pedro imusúacawa.

⁷ Yáta Dios yàasu ángel yàanàaca néré, ibàlùacawa mawiénita Pedro irí. Yá camalási ipuníada presoíyéi ibàna irìculé. Néese ángel icapèedaca Pedro ibàlài ìwali icawàidacani. Yá íimaca Pedro irí: “¡Caquialéta, pímichàawa!” íimaca yái ángelca. Yáta pucháiba cadena icaláacawa Pedro icáapi ícha.

⁸ Yá ángel íimaca Pedro irí: “Pìwali pibàlewa, pizapatoní nacáíwa”, íimaca yái ángelca. Idécanáami Pedro imànica càide iyúwaté ángel íimáaná irí, yá ángel íimaca irí àniwa: “Peedá pìasu ruana nacáiriwa, piúca pìwalísewani. Pìawa núamiwáise”, íimaca irí yái ángelca.

⁹ Yá Pedro imusúacawa ángel yáamiwáise. Càmita yáalíawa asáisi báisícaalíni, ángel imusúadánácani presoíyéi ibàna irìcuíse. Pedro iyúunáidaca yéenáiwanási nacáiri càì íicáca meedá.

¹⁰ Nachàbacatéwa idàbáanéeyéi úwi ícha, néese nachàbacawa áibanái ícha àniwa icuèyéica presoíyéi ibàna. Nàanàaca inùma néré, yái manuíri inùma yáawami hierroírita, namusúacatáipinácawa carretera irìculé yàcalérìcu, yá inùma yàacùacawa yàasu wawàsítawa meedá. Yá namusúacawa ícha.

Nèepunícanáamiwa abéeri carretera irìcubàa, yáta ángel imàacaca Pedro abéerita.

¹¹ Néese átata Pedro yáalíacawa imusúacatéwa náicha. Yá íimaca iríwa: “Sìùcade núalíacawa báisiri iyú, Dios idéca ibànùaca yàasu ángelwa nùatalé imusúadacaténá núa Herodes íicha, náicha nacái níara judíoca iwàwéeyéica inúaca núa”, íimaca iríwa yái Pedroca.

¹² Idècanáami íináidacawa ìwali macáita iyáaná, néese yàacatéwa María icapèe néré, úái Juan yáatúaca. Yái Juanca áibaalí íipidená Marcos. Quéchatécáwa madècaná wenàiwica iwacáidáyacacawa néré, yá nasutáca nàyaca Dios íicha.

¹³ Pedro inúacaté bàacháwáiséerica iwáiná inùmaca, yá abéechúa mànacàu íipidenéechúa Rode umusúacawa capìi íicha, ùacatéwa mawiénita iwáiná inùma irí uémìacaténá néré cawinácaalí càì isàna néese.

¹⁴ Ualíaca uémìaca Pedro itàacái, quéwa càmita ùacùà irí iwáiná inùma, máinícáiná casíimáica úa íná upìacawa capìi irìculé àniwa ucàlidaca nalíni Pedro ibàlùanáwa bàacháwáiséeri iwáiná inùma néeni.

¹⁵ Yá náimaca ulí:

—¡Máiwitáiseca píá! —náimaca ulí. Quéwa úumaca báisícàtani. Néese náimaca:

—Canácani. Iwàwa cáurimica meedá yáara càì péemìaca isàna —náimaca ulí, nayúunáidacáiná úwinái nanúacatèni.

¹⁶ Idècunitàacá natàaníca capìi irìcu, quéwanáta Pedro inúaca mamáalàacata bàacháwáiséeri iwáiná inùma. Néese nàacùaca bàacháwáiséeri iwáiná inùma, yá naicáca Pedro ibàluèricawa néeni. Yá nàináidaca manuísíwata naicáidaca irí.

17 Néese Pedro yúucaca icáapiwa nalí masànacaténá nía. Yá icàlidaca nalíni càinácaalíté iyú Wáiwacali imusúadacani presoíyéi ibàna irìcuíse. Yá ímaca nacái nalí:

—Picàlidacué Santiago iríni, yái Wáiwacali iméeréerica. Picàlidacué nacái nalíni, níara yáapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca. Néese Pedro yàacawa náicha áibalépiná.

18 Néeseté mapisáita àniwa, cáanáica úwinái napianícawa presoíyéi ibàna irìcubàa nacutáca Pedro, néemianíca nacáiwa nalíwáaca lúasi iyú, càmicáiná nadé nàanàaca Pedro.

19 Herodes ichùuliacaté nacutácani, quéwa càmita náalimá nàanàacani. Iná Herodes isutáca yéemíawa naináwaná, níái úwi icuèyecaté Pedro presoíyéi ibàna irìcu. Yá ichùuliaca yàasu wenàiwicawa nanúanápiná níái úwica. Néese Herodes yàacatéwa Judea yàasu cáli ícha iyacaténá Cesarea iyacàlená irìcu.

La muerte de Herodes

20 Néeseté calúaca rey Herodes áibanái yáapicha, Tiro iyacàlená mìnanáica, Sidón iyacàlená mìnanáí nacái. Iná níái pucháiba yàcalé mìnanáica natàaníca náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàanápináwa Herodes yàatalé natàanícaténá yáapicha éeréeri iyú, yéewacaténá cayábaca iicáca nía àniwa. Nàaca plata Blasto irí, abéeri Herodes yáapichéeri máiníri cachàini, nawàwacáinaté Blasto itàaníca nawicáu Herodes yáapicha, yéewanápiná Herodes ibatàa nàyaca matuíbanáita. Iwàwacutácaté nàyaca cayába Herodes yáapicha nawènìacaténáté yàacàsi áiba cáli néeni Herodes icuèricaté.

21 Herodes imàacaca nalí abé èeri nàwacáidáyacáanápínáwa yàatalé. Idéca èeri yàanàaca, yá Herodes ìwalica ibàle cawèníriwa. Néese yàacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá yáawinacawa yàasu yàalubáisi chènuníiri ínatawa.

22 Yá idàbaca icàlidaca nalíni. Néese níai wenàiwica yéemièyéica Herodes irí nadàbaca càì namáidáidaca: “¡Yái icàlidéerica walíni càmiírìta asìali, néese abéeri chènuníiséericani!” càì namáidáidaca mamáalàacata, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca.

23 Yáta Wáiwacali yàasu ángel ibànùaca uláicái Herodes ìwali, càmicáiná Herodes yàa Dios icàaluíniná, néese imàacacáita wenàiwicanái yàaca irí cayábéeri, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca. Néeseté Herodes yéetácawa cáiwíiri iyú, enìsi nacáiyéi iyáacáiná ìyapicúa irìcuíse ipíchawáiseté yéetácawa.

24 Quéwa níai wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca nàacawa Dios itàacái mamáalàacata áibanái wenàiwica irí. Yá manùbéeyéi neebáidacani macái yàcalé.

25 Idécanáamité Bernabé, Saulo nacái namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, yáté nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená íicha. Yá natéca náapichawa Juan, ípidenéeri nacái Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

1 Madécaná Antioquía ìyacàlená mìnanáì neebáidacaté Jesús itàacái. Abenaméeyéi profeta, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica nàyacaté

yeebáidéeyéi yèewi. Càica náipidená: Bernabé; Simón nacái, áibaalí ípidená Negro; Lucio nacái, Cirene yàasu cáli nééséeri; Manaén nacái, idàwinèericatéwa rey Herodes yáapicha, yái Herodes icuèricaté Galilea yàasu cáli; Saulo nacái áiba.

² Aiba èeri namànicaté nàyaca culto Wáiwacali irí, namàacaca náichawa nacái nayáacaléwa. Yáté Espíritu Santo ímacaté nalí: “Peedácué pèewísewa nulípiná níai Bernabé, Saulo nacái namànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná namànica”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³ Néese nasutáca Dios ícha nalípiná àniwa, namàaca náichawa nacái nayáacaléwa mamáalàacata, yá namàacaca nacáapiwa nàwali, níai Bernabé, Saulo nacái. Néese nabànùaca nía, náibaidacaténáté Dios irípiná.

Los apóstoles en Chipre

⁴ Néeseté namànica càide iyúwa Espíritu Santo ibànùaná nía, yá Bernabé, Saulo nacái nàacatéwa Seleucia iyacàlená néré, mawiéniiri iyaca manuíri úni irí. Néenita nawàlùacawa nave irìculé, yá nàacawa úni yàasu iwàwata ínatale ípidenacatalé Chipre.

⁵ Idécanáamité nàanàaca néré, yá nawàlùacawa Salamina iyacàlená irìculé. Yá nadàbaca nacàlidaca nalí Dios itàacái judíonái yéewáidacàalu irìcu. Juan Marcos yàacawa náapicha nacái iyúudàcaténá nía.

⁶ Yá nàacawa iwàwata imanuíca macáita yàcalé imanùbaca iyéerica iwàwata ínata. Yá nàanàacaté Pafos iyacàlená néré. Nàanàaca judíosàiri ípidenéerica Barjesús. Yácata camàliquéri.

Itàaníca ichìwawa. Iimaca ìwaliwa itàanícasa Dios inùmalicúseta, quéwa ichìwa meedá.

⁷ Yái camàliquéeri ìyaca gobernador yáapicha, yái gobernador ípidenéerica Sergio Paulo, abéeri cáaliacáiri icuèricaté manùbéeyéi wenàiwica. Yái gobernadorca imáidaca yàataléwa Bernabé, Saulo nacái, gobernador iwàwacáinaté yéemíaca Dios itàacái.

⁸ Quéwa yái camàliquéerica, ípidenéerica Elimas griego itàacái iyú, yùuwideca imànica apóstolnái. Iwàwa nacái iwènúadaca gobernador íiwitáise ipíchaná yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Néese Saulo, ípidenéeri Pablo griego itàacái iyú, Espíritu Santo icuèri íiwitáise, yá iicáidaca machacàníiri iyú Elimas irí.

¹⁰ Yá íimaca irí:

—Pía cachìwéerica, báawéeri meedá, Satanás nacáiri íiwitáise, pía, nàuwideca canánama cayábéeyéi íiwitáise. ¿Cáná càmita piyamáida piwènúadaca Dios itàacái pichìwa iyúwa?

¹¹ Iná siùcade Dios yùuwichàidapiná píawa. Matuípínaca píawa maléená èerita. Càmita píalimá piicáca èeri icamaláwa —íimaca yái Pablocá. Yáta catáca Elimas iicáca. Yá icutáca wenàiwica itecaténáni icáapi iwali, càmicáiná yáalimá iicáca ituí iyúwa.

¹² Yá idécanáami gobernador iicáca càinácaalí iyáaná, yá yeebáidaca, íináidacáináwa manuísíwata Wáiwacali itàacái ichàini ìwali.

Pablo y Bernabé en Antioquia de Pisidia

¹³ Néeseté Pablo iwàlùacawa nave iriculé ìyéerica Pafos íidalutalená néeni yàacawéeyéiná yáapichawa. Yá nàacawa manuíri úni yáacubàa Perge íidalutalená

néré, iyéerica Panfilia yàasu cáli íinata. Quéwa Juan Marcos yèepùacatéwa náicha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

14 Yá Pablo, Bernabé nacái nachàbacatéwa Perge iyacàlená íicha, nàacawa machacànita Antioquía iyacàlená iriculé. Yái yàcalé iyaca Pisidia yàasu cáli íinata. Yá nawàlùacatéwa judiónái yéewáidacàalu iriculé, sábadu, judiónái iyamáidacatáicawa. Pablo, Bernabé nacái náawinacawa néré néemiacaténá naléeca Dios itàacái.

15 Néese judiónái yéewáidacàalu íiwacanánái naléeca nalí Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté, áibanái profeta itànèricaté nacái. Néese nabànùaca tàacáisi Pablonái irí. Yá náimaca Pablonái irí:

—Wéenanái, pidèniasicué tàacáisi pialèeripinácué iyú wenàiwica, ára picàlidacué walíni —náimaca Pablonái irí.

16 Néese Pablo imichàa ibàlùacawa, yá yúucaca nalí icápiwa masànaanápiná nía. Yá íimaca nalí: “Péemiacué, píacué israelitaca, píacué nacái camíiyéica judío, yèeyéica Dios icàaluíniná.

17 Yái Dios icuèrica Israel itaquénáinámi yeedácaté wàawirinámi yàasunáipináwa. Dios imàacacaté madécanáca nía idècunitàacá nàyaca Egipto yàasu cáli íinata, camíirica nàasu cáli. Néeseté Dios iwasàaca nía ichàini iyúwa íicha yáara cálica.

18 Ewitaté nawènúadacáaníta náiwitáisewa Dios íicha, càicáaníta icùacaté nía cuarenta camuí idècunitàacá nèepunícawa chuíri manacúali yùucubàa càináwàiri, canácatalé wenàiwica.

19 Néeseté Dios imáalàidacaté siete namanùbaca wenàiwica íiwitáaná iyéeyéicaté Canaán yàasu cáli íinata yàacaténáté nàasu cáli wàawirinámi irí.

20 Càité Dios imànica wàawirináimi irí cawàwanáta cuatrocientos cincuenta camuí.

“Néeseté Dios ibànùaca nalí náiwacanánápiná nacùacaténáté nía àta profeta Samuel yàasu èeripináté.

21 Néeseté wàawirináimi nasutáca Dios ícha wawàsi imàacáanápináté nalí abéeri rey icuèripiná nía. Yá Dios imàacaca nalí rey icuèripinacaté nía cuarenta camuí. Yáí idàbáanéeri reyca ípidenacaté Saúl, yáí Cis ìrica, Benjamín itaquérinámi.

22 Néeseté Dios càmita quirínama ibatàa Saúl icùaca israelitanái. Yá Dios imàacacaté rey David icuèripináté israelitanái Saúl yáamirìcubàami. Dios ímacaté David ìwali: ‘Yáí Davidca, Isaí ìrica, cayába nuicáca íwítáise. Núalíacawa iwàwa imànica macáita càide iyúwa nuwàwáaná’, càì ímaca yáí Diosca.

23 Yáí rey Davidca idènìaca itaquérinámiwa, ípidenéeri Jesús. Dios ibànùacaté Jesús iwasàacaténá Israel itaquénáinámi Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios icàlidáaná bàaluité.

24 Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca, Juan el Bautista icàlidacaté tàacáisi macái Israel itaquénáinámi irí. Icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté nawènúadaca náiwítáisewa Dios irípiná, nabautizáanápiná nacáíwa, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwítáisewa báawéeri ícha.

25 Néese mawiénicaté Juan yàasu èeri yéetáanápinátéwa, yá ímaca: ‘Núa cà míri Mesías, icuèripiná israelitanái càide iyúwacué pínáidáanáwa nùwali, néese áiba yàanàpiná núamirìcubàawa máiníri cachàinica nuícha. Nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica cà míri cachàini

náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani', íimacaté yái Juan el Bautistaca.

26 “Píacué nuénánáica, Abraham itaquénánámi, píacué nacái càmíiyéica judío yèeyéica Dios icàaluíniná, Dios idéca ibànùacuéca pirí yái tàacáisica pialíacaténácuéwa Jesús iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

27 Siùcade nucàlidacué piríni. Níara Jerusalén iyacàlená mìnánáica, nía nacái náiwacanánáica, càmítaté nàalíawa cawinácaalíni yái Jesúsca. Siùcade mamáalàacata càmíta nàalía néemíaca càníncaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Jesús iináwaná ìwali, éwita naléecáanítani néewáidacàalu irìcuwa sábadò imanùbaca nayamáidacatáicawa. Iná nachùullacaalíté úwinái inúaca Jesús, yáté judíonái namànicaté macáita càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

28 Ewítaté càmícaaníta nàanàa Jesús ìwali ibáyawaná nanuérípiná ìwalíiseni, càicáaníta nasutáca Pilato gobernador íicha wawàsi ichùullianápináté úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali. Càité yéetácawa.

29 Néese nadécanáamité namànica irí macáita càide iyúwaté Dios itàacái icàlidáanácani Jesús ìwali, yáté áibanái nalicùadacani cruz ìwalíise. Yá nabàliacani.

30 Quéwa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi íicha.

31 Yáté manùba èeri Jesús imàacacaté yáawawa naicácani níái yèepuníiyéicatéwa yáapicha Jerusalén iyacàlená néré Galilea yàasu cáli íicha. Siùcade nacàlidaca nàacawa Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái irí.

32 “Càita wacàlidacuéca piríni yái cayábéeri tàacáisca: Dios idéca imànica macáita càide iyúwa icàlidáanaté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi irí.

33 Iná siùcade Dios idéca imànica walíni wía nataquénáinámica càide iyúwaté icàlidáaná tàacáisi wàawirináimi irí, ímérica imichàidáanápínaté Jesús yéetácáisi ícha. Yái rey Davidca nacái itànàacaté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali pucháibáaná salmo iricu, David itànàacáinaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios ímacaté Iiri iríwa: ‘Píacata Nuírca; siùcade nudéca numàacaca èeri mìnaná náalíacawa Nuírca pía’, còi ímacaté yái Diosca.

34 Dios icàlidacaté walíni imichàidáanápínaté Jesús yéetácáisi ícha ipíchaná iinámi ibadácawa. Càité Dios ímaca walí profeta Isaías yàasu tàacáisi iyú. Dios ímacaté israelitanái irí: ‘Nucàlidacaté rey David irí tàacáisi mabáyawanéeri, cáimiétacanéeri iyú machìwéeri nacái, ímérica numàinínápínaté irí cayábéeri. Yá numànipínacué pirí macáita yái cayábéerica nucàlidéericaté ìwali David irí’, ímacaté yái Diosca.

35 Báisíta Dios idéca imànica càide iyúwaté ímáaná, càmítaté imàaca Jesús iinámi ibadácawa, ínaté rey David itànàaca áiba salmo Dios Iiri inùmalicúise. Dios Iiri ímacaté: ‘Càmíta pimàacapíná ibadácawa yái nuináca, núa pìasu wenàiwicaca mabáyawanéerica’, ímacaté yái Dios Iirica.

36 Uwé, siùcade macáita wáalíacawa rey David icùacaté israelitanái càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Néeseté béericaalíténi, yá yéetácawa, yái Davidmica, yá nabàllacani yàawirináimi yàasu càliculìi irìculéwa. Yáté ichéecami ibadácawa.

37 Quéwa yái Jesús, Dios imichàidéericaté

yéetácáisi íicha, càmitaté iiná ibadáwa.

³⁸⁻³⁹ Iná píacué nuénánáica, wacàlidacué piri yái tàacáisica: Peebáidacaalícué Jesús itàacái, yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná íichawa. Bàaluité profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái, yái tàacáisica icàlidéericaté nalíni cànácaalíté Dios iwàwaca wàawirináimi nàyaca, wía nacái. Quéwa, éwita wamànicaalí macáita càide iyúwa Moisés itàacái íimáanátá, càicáaníta càmita Dios iicá wía iyúwa mabáyawanéeritá. Néese, siùcade weebáidacaalí Jesús itàacái, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, mabáyawanáca iicáca nacái wía, éwita càmicáaníta mabáyawaná wía.

⁴⁰ Iná cayábacué, nuénánái, ipíchanácué Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca pìwali càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios íimacaté:

⁴¹ ‘Péemíacué cayába, píacué báawéeyéica iicáca núa. Picalùadacuéwa, néese péetácuéwa, mesúnamáicáináta nubànùacué pìwali manuíri yùuwichàacáisi, càulenéeripiná peebáidaca iináwaná ìwali, éwita áibanái icàlidacáaníta pirícué yùuwichàacáisi iináwaná ìwali’,

càité íimaca yái Diosca”, íimacaté nalí yái Pabloca.

⁴² Yá Pablo imáalàidaca icàlidaca nalíni. Idècunitàacá namusúacawa judiónái yéewáidacàalu irícuíse, yá càmiyeyí judío nasutáca Pablo íicha wawàsi yèepùanápínaté icàlidacaténá nalíni àniwa, yái tàacáisica, áiba sábadopináté nayamáidacatáicawa.

⁴³ Idécanáamité namáalàidaca namànica culto, yá namusúacawa macáita yéewáidacàalu íicha,

yá manùbéeyéi judíonái yàacawa náapicha níái Pablo, Bernabé nacái; áibanái nacái càmiíyéi judío, yeebéeyéi quéwa càiyéide iyúwa judíonái yeebáidáaná Dios itàacái, níacata yèeyéicatéwa Pablonái yáapicha. Yá Pablonái yàalàaca nía neebáidáanápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái, yéewacaténá Dios imànica nalí cayábéeri.

⁴⁴ Néese áiba sábedo àniwa judíonái iyamáidacatáicawa, batéwa macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irìcu nàwacáidáyacacawa néré néemìacaténá Pablonái icàlidáaná nalí Wáiwacali itàacái.

⁴⁵ Quéwa abénaméeyéi judío íiwacanánái naicáciná madécaná wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa, yá calúaca níái judío íiwacanánáica, cayábacáiná wenàiwica iicáca náicha Pablonái, níái apóstolca. Yá judío íiwacanánái nadàbaca natàanica casaquèeri iyú Pablo ìwali. Natàaní nacái báawéeri iyú ìwali, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica wenàiwicanái irí.

⁴⁶ Iná Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca judíonái írini macàaluínináta. Yá náimaca:

—Quéecháwanáimi iwàwacutátaté wacàlidacuéca piríni, píacué judíoca, quéwacué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios itàacái íicha, càmicáinácué piwàwa picáucawa càníiri imáalàawa. Iná péemìacué cayába, siúcade wàaca wacàlidaca Dios itàacái càmiíyéi judío irí.

⁴⁷ Wáiwacali idéca ichùulìaca wía, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná Dios itàacái. Wáiwacali ìimacaté:

‘Nudéca nuedáca pía péewáidacaténá càmiíyéi israelita, càide iyúwa camalási icànacaalí nàwali, náalíacaténáwa nùwali.

Picàlidáanápíná nalíni, nuwàwaca
nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi
íicha, macái èeri mìnánái ìyéeyéica macái cáli
déecuíséeyéi’,

íimaca walí yái Wáiwacalica —náimaca níai
Pablonáica.

⁴⁸ Néese idécanáami càmiyéi judío yéemàcani,
yá casímáica nawàwa. Yá nàaca Dios irí cayábéeri
itàacái ìwali. Yá macáita wenàiwica Dios yéeyéica
icáuca càmiiri imáalàawa, neebáidaca Pablonái
yàasu tàacáisi.

⁴⁹ Càité manùbéeyéi wenàiwica ìyéeyéica Pisidia
yàasu cáli íinata néemàca Wáiwacali itàacái.

⁵⁰ Quéwa abénaméeyéi judío natàaníca báawéeri
iyú Pablonái ìwali. Judíonái itàaníca yàcalé
íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái abénaméeyéi
inanái cámiétacanéeyéica yeebáidéeyéica càide
iyúwa judíonái. Càita judíonái nawènúadaca yàcalé
íiwacanánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica
apóstolnái. Yáté namusúadaca Pablonái nàasu
cáli íichawa.

⁵¹ Néese, Pablonái nachùpiaca cáli ichùmalé
nàabàli íichawa judíonái iicápiná càide iyúwa
judío íiwitáise iyáaná, náasáidacaténá Dios
yùuwichàidáanápínáté níai judíoca. Yá Pablonái
yàacawa Iconio ìyacàlená néré.

⁵² Níacata quéwa Antioquíca ìyacàlená mìnánái
yeebáidéeyéica Jesús itàacái, casímáica nawàwa
manuísíwata, Espíritu Santo nacái icùaca náiwitáise.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

1 Néeseté Pablo, Bernabé nacái, nàanàaca Iconio ìyacàlená irìculé, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irìculé. Yá nacàlidaca nalí Wáiwacali itàacái cáalíacáiri iyú, íná yéewa manùbéeyéi yeebáidaca nalíni, abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyéi judío.

2 Aibanáita quéwa judío càmiyéi yeebáida, nawènúadaca yàcalé mìnánái íiwitáise, càmiyéica judío, nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3 Iná apóstolnái iyamáacatéwa néeni madécaná èerisíwata. Nacàlidaca nalíni cáalíacáiri iyú Wáiwacali inùmalicuise. Yá Wáiwacali imàacaça nalí ichàiniwa nachùnìacaténá cãuláiquéeyéi wenàiwica. Imàaca nacái namànica yái càmirica wenàiwica idé imànica. Ináté yéewa macáita náalíacawa Pablonái icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise, báisíiri iyú.

4 Níái wenàiwica ìyéeyéica yàcalé irìcu càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca. Abénaméeyéi yeebáidaca judío íiwacanánái itàacái, áibanái abédanamata náiwitáise apóstolnái yáapicha.

5 Néeseté abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyéi judío natàanica yàcalé íiwacanánái yáapicha. Yá abédanamaca náináidacawa náibàanápíná Pablonái, nanúanápíná nacái nía íba iyú.

6 Quéwa Pablo, Bernabé nacái náalíacawa naináwaná ìwali, ínaté nàacawa náicha. Yá nàacawa áiba yàcalé néré ípidenéeyéi Listra, Derbe áiba ìyéeyéica Licaonia yàasu cáli íinata. Ináté Pablonái nèepunícawa yàcalé imanùbaca ìyéeyéica mawiénibàa Listra, Derbe nacái íicha.

7 Nacàlidaca yái cayábéeri tàacásica, íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu

yùuwichàacáisi ícha.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸ Iyacaté áiba Listra iyacàlená mìnali, éeruíri yàabàli, càmíiri idé ìpìnáaníca. Yáawináanícawa meedá yácáináta imusúanáwa yáatúa íchawa. Canácatáita ìpìnáaní.

⁹ Yái asìali yéemìaca tàacáisi Pablo icàlidéerica. Néese Pablo iicáidaca irí. Yá Pablo yáalíacawa éeruíri yàabàli yeebáidaca cayába yéewanápiná ichùnìacawa.

¹⁰ Néese Pablo ímaca irí cachàiníiri iyú:

—Pimichàawa pibàlùacawa machacàníiri iyú pìabàli iyúwa —ímaca yái Pabloca. Yáta éeruíri yàabàli ipisìa imichàa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnáaníca.

¹¹ Níái wenàiwica idécanáami naicáca yái Pablo imànírira, yá néemíanícawa cachàiníiri iyú. Néemíanícawa Licaonia yàasu cáli néeséeyéi itàcái iyú. Náimaca:

—¡Cuwáináica níái wenàiwicaca! ¡Nadéca nal-icùacawa chènuníise wàatàna iyúwa asíanái! —cài náimaca Pablonái ìwali.

¹² Náimaca Bernabé ìwali cuwáisàiricasani ìpidenéerica Zeus. Náimaca Pablo ìwali cuwáisàiricasani ìpidenéerica Hermes, Pablo icàlidacáiná tàacáisi wenàiwicanái irí.

¹³ Iyaca néré sacerdote icuèrica templo iyéerica mawiénita yàcalé inùma irí, yái nasutácàaluca nàasu cuwáisàiriwa ìpidenéeri Zeus. Yái sacerdoteca itéca pacá idènièyéica ichílanáwa íiwinási. Yá itéca pacá Pablonái yàatalé. Yái sacerdoteca, wenàiwicanái nacái canánama nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa

sacrificio, nàacaténaté Pablonái icàaluíniná naicácáinaté Pablonái iyúwa chènuníséeyéi.

¹⁴ Níái apóstolca, Bernabé, Pablo nacái idécanacáita náaliacawa wenàiwicanái nawàwáaná nàaca nacàaluíniná, yá Pablonái icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná máinícaalí achúmaca nawàwa. Yá Pablonái ipiacawa wenàiwicanái yèewiré, namáidáidaca naplacawa. Náimaca wenàiwicanái irí:

¹⁵ —Píacué wenàiwicaca, picácué càì pimàni. Wíacáiná wenàiwicanáita nacái càitade iyúwacué pía. Wadéca wàanàaca wacàlidacaténácué pírí tàacáisi cayábéeri íiméerica iwàwacutácué píwènúadaca píiwitáisewa íicha, yái canéerica iwèni wawàsica pisutácaténácué píawawa cáuri Dios íicha, yái imàníricaté macáita waiquéerica chènuniré, dùlupùta yàasu cáli nacái, yá nacái èeriquéi, manuíri úni nacái, macáita nacái iyéerica cháì èeri irícu.

¹⁶ Bàaluité Dios imàacaca wenàiwicanái canánama nàyaca iyúwaté nawàwáaná.

¹⁷ Mamáalàacata quéwa imànicatécué pírí cayábéeri imàacacaténácué píaliacawa cawinácaalíni. Ibànuèri unía. Yèeri walí cayábéeri bànacalé yàasu èeri irícuwa. Yèeri nacái wayáapíná casíimáicaténá wawàwa —náimaca níái Pablonáica.

¹⁸ Ewita Pablonái icàlidacáaníta nalíni, níái wenàiwicaca, càicáaníta mamáalàacata máiní wenàiwica nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio Pablonái irí nàacaténá apóstolnái icàaluíniná.

¹⁹ Néese abénaméeyéi judío yàanàaca Antioquía iyacàlená néese, iyéerica Pisidia yàasu cáli ínata. Aibanái judío yàanàaca Iconio iyacàlená néese nacái. Yá natàaníca nawènúadánápiná yàcalé

mìnanáí íiwitáise Pablo íicha nanúanápináni íba iyú. Inaté nanúadáida Pablo íba iyú nanúacaténani. Nayúunáidaca néetáidacaténi, íná nawatàidacani yàcalé irìcuíse, yáí Pabloca.

²⁰ Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa Pablo itéesebàa, yá Pablo imichàacawa yèepùa iwàlùacawa yàcalé irìculé àniwa. Néeseté mapisáináami àniwa, Pablo yàacatéwa Bernabé yáapicha Derbe iyacàlená nérépiná.

²¹ Nacàlidaca nalíni Derbe iyacàlená irìcu yáí tàacáisi ímérica Jesús iwasàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, yá manùbéeyéi yeebáidaca Wáiwacali Jesús itàacái. Idécanáami nacàlidacani Derbe irìcu, yáté nèepùa napáchiaca Litra iyacàlená néré, Iconio iyacàlená néré nacái, Antioquía iyacàlená néré nacái, iyéerica Pisidia yàasu cáli íinata.

²² Macái yàcalé imanùbaca Pablonáí ichàiniadaca nawàwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pablonáí yàalàaca nía cachàinínápiná náiwitáise neebáidáanápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàí íméeri iyú. Nacàlidaca nalíni nacái iwàwacutá wàuwichàacawa Wáiwacali irípináwa manùba yàawiría ipíchawáise wawàlùacawa Dios iyacàle irìculé, Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²³ Yàcalé imanùbaca Pablonáí ibàlùadaca ancianonáí yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nacuèrinánápiná, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca. Apóstolnái namàacacaté náichawa nayáacaléwa, nasutácaténá Wáiwacali íicha nalípiná icùanápiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

²⁴ Néeseté Pablo, Bernabé nacái nachàbacawa Písidia yàasu cáli, yá nàanàacaté Panfilia yàasu cáli néré.

²⁵ Yá nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí Perge iyacàlená irícu. Néeseté Pablonái yàacawa Atalia ídalutalená néré.

²⁶ Atalia néeni nawàlùacatéwa nave irìculé, yá nàacawa manuírì úni yáacubàa àta nàanàacatalétaté Antioquía iyacàlená néré, namáalàidacáináté namànica macáita náibaidacaléwa Dios irípiná. Antioquía néesecáináté áibanái ibànùacaté nía, nasutácanáamité Dios ícha Pablonái irípiná, náibaidáanápínáté irí.

²⁷ Pablonái yàanàacaté Antioquía iyacàlená néré, yá nàwacáidaca Antioquía mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Pablonái icàlidacaté nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata, Dios imàacáanáté nacái cà míyeyí judío neebáidaca itàacái.

²⁸ Pablo, Bernabé nacái nàyacaté néeni madécaná èeri náapicha, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

15

La reunión en Jerusalén

¹ Néenialíté abénaméeyeyí asíanái nàacatéwa Judea yàasu cáli ícha. Yáté nàanàaca Antioquía iyacàlená néré. Néese nadàbaca néewáidaca Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Náimacaté iwàwacutáanása cà míyeyí judío namànica nalíwa circuncisión càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianáté judiónái imànica, néese, cà micaalí namàni nalíwa circuncisión, yá càmitasa Jesús iwasàa nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, náimaca.

² Pablo, Bernabé nacái nàalàaca nía cachàiníri iyú báawacáiná Pablonái yéemìaca nàasu tàacáisi. Néese macáita náimaca nalíwáaca chàinisíri tàacáisi iyú. Atata níái Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo, Bernabé nacái, áibanái nacái náapicha nàanápínáwa Jerusalén ìyacàlená néré. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemìawa apóstolnái, ancianonái nacái icuèyéica Jerusalén ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemìawa nía càinácaalí Pablonái iwàwacutáaná ichùullaca càmiyéi judío namànica circuncisiòn ìwali.

³ Ináté Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablonái nàasu àyapupiná, yá nabànùaca nía. Pablonái nàacatéwa nachàbacawa Fenicia yàasu cáli ínatalé, Samaria yàasu cáli nacái. Yá nacàlidacaté nalíni càmiyéi judío iináwaná ìwali namàacacaté náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái. Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, idécanáami néemìacani, yá casímáica néemìaca yái tàacáisica.

⁴ Néese Pablo, Bernabé nacái nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré. Yá macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén ìyacàlená mìnánái, apóstolnái nacái, ancianonái nacái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita natàidaca Pablonái cayábéeri iyú. Néese Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata.

⁵ Quéwa abénaméeyéi fariseo yeebáidéeyéica Jesús itàacái namichàacawa. Yá náimaca Pablonái

irí:

—Iwàwacutácué wamànica circuncisión càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iwàwacutácué nacái wachùulìaca namànínapíná càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianaté wàawirináimi imànica —náimaca níai fariseoca.

⁶ Iná apóstolnái, ancianonái nacái nàwacáidáyacacawa natàanicaténá ìwali yái wawàsica.

⁷ Idécanáami natànica nalíwáaca déecuiri iyú, néese Pedro imichàacawa itànica nalí. Yá ímaca nalí:

—Píacué nuénánáica, píalíacuécawa bàaluité Dios yeedáca núa pèewísecué nucàlidacaténá tàacáisi càmiyéi judío irí, yái cayábéeri tàacáisica ímérica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewanápiná neebáidaca Jesús itàacái.

⁸ Néese Dios, yái yáaliérica wenàiwica íwitáise, yásáidacaté walí cayábaca iicáca càmiyéi judío iwènúadéeyéica íwitáisewa Dios irípiná. Càité Dios yásáidaca walíni yàacáinaté nalí Espíritu Santo yàacawéridacaténá nía càide iyúwaté yàaná walí Espíritu Santo.

⁹ Dios iicáca macáita wenàiwica abédanama, wía judíoca, nía nacái càmiyéica judío. Càica wáalíacawa Dios imàacacáiná iwàwawa nabáyawaná ícha neebáidacáiná Wáiwacali itàacái, íná masacàaca Dios iicáca náiwitáise éwita càmicáaníta namàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica.

¹⁰ Cayábaca Dios iicáca nía, íná ¿cánásicué piwàwa pimànica iyúwa Dios càminá iwàwa? Pichùulìacaalícué namànica circuncisión, níara

càmíiyéica judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái, pichùulàacaalícué nacái namànica macáita càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianá wàawirináimi, yásí pialimáidacuéca piicáwa Dios, Dios imàacacáináté iwàwawa nabáyawaná íicha éwita càmíicáaníta namàni iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná, yái càulenéri wawàsica càmíirica wáalimá wamànica cayába, wàawirináimi nacái càmítaté náalimá namànica cayábani.

¹¹ Càmítacué cayába càì pimànica, macáicáináta wía judíoca weebáidaca Wáiwacali Jesús idéca imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú, iwasàanápínáté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha ìwalíise yái weebáidáanáca Jesús, càide iyúwa nacái iwasàaná níara càmíiyéica judío —íimaca yái Pedroca.

¹² Néese masànacata nía macáita. Yá néemìacaté Bernabé, Pablo nacái nacàlidaca nalíni Dios imàacacaté nalí ichàiniwa nàyacaalíté càmíiyéi judío yèewi namànicaténá madécaná wawàsi càmíiri áiba wenàiwica idé imànica.

¹³ Idécanáami natàaníca, yá Santiago íimaca nalí macáita:

—Píacué, nuénánáica, péemìacué nulí:

¹⁴ Simón Pedro idéca icàlidaca walíni càinàcaalíté iyú Dios imànica cayábéeri càmíiyéi judío iri quéecháwanáimi yeedácaténá nèewíise nacái yàasunáipínáwa, neebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁵ Càita nacái Dios yàasu profetanái náimacaté, nacàlidacaté Dios itàacái. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios íimacaté:

¹⁶ ‘Néenialípiná nuèpùawa néese àniwa, yá numàacapíná àniwa rey David itaquénáinámi icùaca Israel yàasu cáli,

17 yéewanápiná israelitanái imàaquéeyéicawa nasutáca níawawa nuícha àniwa, càmiíyái israelita yáapicha yeebáidéeyéica nutàacái, níái wenàiwicaca numáidéeyéica nulípináwa.

18 Núa, Picuèrinácué Dios, núumacatécué piríni, yá báisíta numànipiná macáita càide iyúwaté núumáaná bàaluité',

íimacaté yái Diosca.

19 Iná nuínáidacawa càmita cayába wachùulia namànica circuncisión, yá nacái iyúwa profeta Moisés ichùullanaté, níara càmiíyéica judío imàaquéeyéica íichawa íiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái.

20 Iwàwacutácáita watànàacuéca nalí tàacáisi wàalàacaténácué nía ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irípiná, yái cuwáinái yéenáiwanáca; càmínápiná nacái naimá áiba yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanìrisíwa; càmínápiná nacái nayáa iinási càmíríca íiraná imusúawa íicha; càmínápiná nacái nayáa irái.

21 Néese nawàwacaalí néewáidacawa ìwali yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise, yá cayábaca néewáidacawa ìwali, yácáiná idàbáanátatéwa bàaluitémi áibanái judío nadéca néewáidaca wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yá siuca nacáide macái yàcalé imanùbaca naléeca Moisés yàasu cuyàluta néewáidacàalu irìcuwa sábadu imanùbaca judiónái iyamáidacatáicawa —íimaca yái Santiagoca.

La carta a los no judíos

22 Néese apóstolnái, ancianonái nacái, macái nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa néré Jerusalén

ìyacàlená m̀nanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, macáita náináidacawa needáanápíná nèewísewa abénaméeyéi nabànùacaténá nía Antioquía ìyacàlená néré náapicha níái Pablo, Bernabé nacái. Yá needáca Judas, áibaalí ípidenéeri Barsabás; needáca Silas nacái, pucháiba asìanái cáimiétacanéeyéi nèewi níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

²³ Yá nabànùaca náapicha cuyàluta. Yáté ímaca:

“Wía apóstolca, wía nacái ancianoca, péenánáicuéca Jesucristo ìwalísená, wawàwalicué pía wéenánái càmiyéica judío ìyéeyéica Antioquía ìyacàlená irìcu, Siria yàasu cáli ínata nacái, Cilicia yàasu cáli ínata nacái.

²⁴ Wadéca wéem̀laca áibanái iináwaná ìwali, càmiyéica wabànùacué p̀atalé, nasàiwicacuéca pirí wawàsi nàasu tàacáisi iyúwa. Iná càmitacué pialíawa càinácaalícué iwàwacutáanápíná pimànica, nacàlidacáinácué piríni iwàwacutáanásacué pimànica circuncisión. Náima nacái iwàwacutáanása pimànicuéca càide iyúwaté profeta Moisés ichùuláná wàawirináimi imànica, wía judíoca, éwita càmicáaníta wachùulia nèewáidáanápínácué pía càiri tàacáisi iyú.

²⁵ Iná abédanamata wáináidacawa weedáanápíná asìanái wèewísewa nàacaténácué naicáca pía, náapicha níái wéenánáica Bernabé, Pablo nacái máiniyéica cáinináca waicáca.

²⁶ Níái Pablonáica, nadéca nacái nacàlidaca Wáiwacali Jesucristo itàacái náibaidacaténá irípiná, éwita áibanái iwàwacáaníta inúaca nía.

²⁷ Iná wabànùacué p̀atalé Judas, Silas nacái natàanínápínácué píapicha, nacàlidáanápínácué pirí

machacàníiri iyúni macáita yái watànèricuéca pírí cuyàluta irícu.

28 Wíacáiná abédanamata wáiwitáise Espíritu Santo yáapicha càminápinácué wachùulla pimànica madécaná càulenéeri wawàsi méetàuculé ícha yái máinírica iwàwacutácuéca pimànica:

29 Picácué piyáa iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irí, yái cuwáiná yéenáwanáca. Picácué nacái piyáa irái. Picácué nacái piyáa iinási càmírica íraná imusúawa ícha. Picácué nacái piimá áiba yáapicha càmíchúaca piinusíwa, càmírica nacái pinírísíwa. Piicácalícué píchawa yái báawéerica, yásí pìyapinácué machacàníiri iyú. Yácata imanùbaca. Wawàwalicuéca pía macáita”, càité ímaca yái cuyàlutaca.

30 Càité Pablonái, idécanáamité natàanica Jerusalén mìnaná yáapicha, yáté nàacawa náicha nèepùcaténáwa Antioquía iyacàlená néré cuyàluta yáapicha. Nàanàaca néré, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái néré. Yá nàaca nalí yái cuyàlutaca.

31 Idécanáamité naléecani, yáté casímáica nawàwa manuísíwata cuyàluta ichàiniadacáinaté nawàwa.

32 Yái Judas, Silas nacái profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliúse. Iná yéewa Judas, Silas nacái nachàiniadaca yàcalé mìnaná iwàwa manuísíwata, nàalàa nacái nía cayábéeri iyú, níái Antioquía iyacàlená mìnánica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

33 Judas, Silas nacái nayamáacawa néré máisibáwanáita semana. Néeseté níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa

namàacacaténá nèepùacawa náicha matuíbanáiri iyú Jerusalén ìyacàlená nérépiná àniwa, nacàlidacaténá nalíni níái ìbànuèyéicaté nía.

³⁴ Silas quéwa íináidacatéwa iyamáanápínacawa Antioquía ìyacàlená irìcu.

³⁵ Pablo, Bernabé nacái nayamáacawa Antioquía ìyacàlená néré. Néese Pablonái, áibanái nacái manùbéeyéi, néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái nalí Wáiwacali iináwaná ìwali.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Aiba èerité Pablo íimaca Bernabé irí:

—Wàa wapáchiaca néré àniwa wéenanáíwa yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca wacàlidacatalécaté Wáiwacali iináwanáwa. Wàa waicáca cainácaalí nàyaca —íimaca yái Pabloca.

³⁷ Néese Bernabé iwàwacaté itéca náapicha Juan áibaalí ípidenéeri Marcos.

³⁸ Quéwa Pablo íináidacawa càmlínápiná cayába natécani, Marcos yèepùacáinátéwa náicha Panfilia yàasu cáli néese, yá càmitaté iyamáawa náapicha íibaidacaténáté Dios irípiná náapicha, nacàlidacaalíté nàacawa Dios itàacái.

³⁹ Níái Pablo, Bernabé nacái, canáca yéewaná abédanama náiwitáise, canásiwa, íná nàacawa náichawáaca. Yá Bernabé itéca Marcos. Yáté nawàlùacawa nave irìculé nàacaténáwa manuiri úni yáacubàa, Chipre yàasu iwàwata nérépiná.

⁴⁰ Pablo nacái itéca Silas. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca nalí Dios iyúudàanápíná nía, yá nabànùaca náichawa Pablonái, náibaidàanápínáté Dios irípiná.

41 Yá Pablonái nachàbacawa Siria yàasu cáli íinatalé, Cilicia yàasu cáli nacái. Yá nachàiniadaca nawàwa néré níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

1 Néeseté Pablo, Silas nacái nàanàcaté pucháiba yàcalé néré ípidenéeyéica Derbe, Listra nacái. Nérété nàanàaca áiba ùuculliri yeebáidéeri Jesús itàacái ípidenéeri Timoteo. Yáatúa judíosàatúa, yeebáidéechúa Jesús itàacái. Yáanirimi quéwa griegosàiri, cà mírica judío.

2 Listra ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, Iconio ìyacàlená mìnánái nacái nacàlidacaté Timoteo iináwaná ìwali, cayábéerica íiwitáise.

3 Yáté Pablo iwàwaca Timoteo yàacawa náapicha. Yá itéca Timoteo namànicaténá írí circuncisión báawacáicha judiónái iicáca Timoteo, níái judíoca ìyéeyéica yàcalé irìcu Pablo iwàwéeyéica ipáchiaca, macái judíocáiná náalíacatéwa Timoteo yáanirimi ìwali griegosàirimicani, cà míri judío.

4 Néese Pablonái ipáchiaca yèepunícawa yàcalé imanùbaca. Ata alénacaalí nàacawa nacàlidaca cuyàluta irìcuíri tàacáisi nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi apóstolnái, ancianonái nacái Jerusalén mìnánáica natànèericaté cuyàluta irìcu, nàalàacaténáté cà míiyéi judío.

5 Iná yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca, néemíaca Pablonái yàalàaná nía, yá neebáidaca cachàiníwanái. Yá èeri imanùbaca áibanái

mamáalàacata nawènúadaca náiwitáisewa
neebáidáanápíná Jesús itàacái.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Néeseté Espíritu Santo càmita ibatàa Pablonái icàlidaca Dios itàacái Asia yàasu cáli néré. Iná nachàbacawa Frigia yàasu cáli íinatalé, Galacia yàasu cáli nacái.

⁷ Néese nàyaçalíté mawiénita Misia yàasu cáli irí, yá nàináidacatéwa nawàlùanápínáwa Bitinia yàasu cáli íinatalépiná quéwa Espíritu Santo Jesús ibànùérica càmitaté imàaca nàacawa néré.

⁸ Néese nachàbacatéwa Misia yàasu cáli íinatalé. Yá nalicùacawa Troas íidalutalená néré.

⁹ Yá táiyápi Pablo iicácaté yéenáiwánási nacáiri, Dios néeséeri. Yá iicáca asiali Macedonia yàasu cáli néeséeri. Yái asiali ibàlùacawa isutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata. Yá íimaca Pablo irí: “Aquialé Macedonia yàasu cáli íinatalé, piyúudàa wía”, íimaca.

¹⁰ Néese Pablo iicácináté yái yéenáiwánási nacáirica, ínáté wachùnìaca wàasuwa àyapu piná caquialéta wàacaténáwa Macedonia yàasu cáli néré, wáalíacáináwa báisíiri iyú Dios imáidacaté wía wacàlidáanápíná nalí cayábéeri tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Néeseté Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, núa Lucas, wawàlùacatéwa nave iriculé, ìyéerica Troas íidalutalená néré. Yá wàacawa machacànita manuíri úni yáacubàa iwàwata néré íipidenéechúa Samotracia. Yá mapisáita àniwa wàacawa wàanàaca Neápolis ìyacàlená néré ìyéerica iwàwata ínata.

12 Wàacawa cáli ínatabàa Neápolis ìyacàlená íicha àta wàanàacataléta Filipos ìyacàlená iriculé, nàyacataléca níái manùbéeyéi romanosíwa. Yái yàcaléca máiníri cachàinica Macedonia yàasu cáli yéená ínata. Wàyaca néeni cawàwanáta máisiba èeri.

13 Aiba sábadò judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, wamusúacawa yàcalé íicha. Yá wàacawa inanábalé wéemiácáinaté judiónái iináwaná ìwali nasutáca níawawa Dios íicha néré. Abénaméeyéi inanái nàyaca néré nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios íicha. Yá wáawinacawa néré, wacàlidaca nalí Dios itàacái.

14 Abéechúa néená ípidenéechúa Lidia, Tiatira ìyacàlená mìnalu. Uái Lidia iwéndéechúa cawèníri wáluma cúulíri capìraléwaca iicácanáwa. Uái inanái, yèechúa Dios icàaluíniná, uémìaca wacàlidáaná nalíni. Yá Wáiwacali imàacaca uebáidaca yái tàacáisi cayábéerica Pablo icàlidéerica nalí.

15 Yá ubautizácawa, áibanái nacái ucapèe irìcuíyéica. Néese úumaca walí:

—Píináidacaalícuéwa nuebáidaca Wáiwacali itàacái báisíri iyú, yásí aquialécué piyamáacuéwa nuénánái yáapicha —cái úumaca walí mamáalàacata àta wàacatalétatéwa wayamáacawa nacapèerìcu.

16 Néesetécáwa áiba èeri àniwa, wàacawa inanába nérépiná wasutácaténá wíawawa Dios íicha, yá wàanàaca áiba mànacàu demonio idacuèchúaca íiwitáise, íná yéewa uwicùlidaca demonio íiwitáise iyú. Wenàiwicanái ipáyaidaca uwicùlidacaténá. Uíwacanánái needácaté nalíwa manùba plata ùwalíise úái iwicùlidéechúaca, nàasu wenàiwicacáiná úa.

¹⁷ Uái mànacàuca udàbaca ùacawa wáamiwáise, wía Pablonáica. Yá uémíaníca ùacawa:

—Níái asíanáica, náibaidaca chènuníiséeri Dios irípiná. Nàanàaca nacàlidacaténacué piríni Dios iwàwaca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa —úumaca wàwali, wía Pablocá.

¹⁸ Uémíaníca wacàlidacani madécaná èeri àta maséecataléta Pablo yéemiaca usàna. Yá Pablo iwènúacawa, yá íimaca demonio irí idacuèrica uíwítáise:

—Jesucristo inùmaliçuíse nuchùulíca pìacawa uícha —íimaca yái Pablocá. Yáta yàacawa uícha caquialéta yái demonioca.

¹⁹ Néese mànacàu íiwacanánái náalíacawa canácata quirínama needápinaté nalíwa plata úwalíise, íná náibàaca Pablo, Silas nacái, yá natéca nía yàcalé íiwacanánái yàatalé, yàcalé mìnánái nàwacáidacàalu.

²⁰ Yá nacháawàaca Pablonái iináwaná ìwali jueznái irí. Yá náimaca Pablonái ìwali:

—Níái asíanáica judíonái meedá. Calúaca namànica wàyacàle mìnánái.

²¹ Néewáidaca wía wèepunínápináwa càide iyúwa áiba íiwítáisesi íimáaná méetàuculéerica wáiwítáise íicha. Càmita cayába weebáidani, romanocáiná wía, íná canáca yéewaná weebáidacani —náimaca.

²² Iná yàcalé mìnánái canánama nadàbaca néemíaníca wabáwéeri iyú Pablonái ìwali, yá jueznái nachùulíaca needáca Pablonái ibàle. Yá nanúadáidaca Pablonái àicu iyú manùba yàawiría àta náiraná imusúacatalétawa nàwalíise.

²³ Idécanáami nanúadáidaca nía báawanama, yá náucaca Pablonái presoíyéi ibànalículé. Yá nachùulíaca yái icuèricaté presoíyéi ibàna icùanápiná nía cayába.

²⁴ Yeebáca yái nachùulianácani, íná yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca iwàlùadawa Pablo, Silas nacái presoíyéi ibànaná irìculé alé imáalàanácawa. Yá icàbadàaca nacàwa pucháiba tabla imiéyéi iwéré ipíchaná namusúacawa.

²⁵ Quéwa bamuchúami catá Pablo, Silas nacái nasutáca níawawa Dios ícha, nacántàaca nacái Dios irí, yá áibanái presoíyéi yéemìaca natàacái.

²⁶ Néese yáta cáli icusúacawa cachàiníiri iyú, íná yái presoíyéi ibànaca icusúacawa macáita cachàiníiri iyú. Yá presoíyéi ibàna inùma imanùbaca nàcùacawa macáita, cadena nacái nadacùanáca nía nacaláacawa náicha macáita níái presoíyéica iyéyéica presoíyéi ibànalicu.

²⁷ Néeseté, yái asìali icuèrica presoíyéi ibàna icawàacawa. Yá iicáca presoíyéi ibàna inùma canánama yàacùacanéerica, yá imusúadaca yàasu espada machete nacáiriwa, inúacaténá yáawawa, iyúnáidacáiná nachúuliacatéwa ícha, níái presoíyéica.

²⁸ Quéwa Pablo imáidaca irí:

—¡Píca pinúa píawawa! ¡Wàyaca macáita! —ímaca yái Pabloca.

²⁹ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna ichùulaca yàasu wenàiwicawa itéenápiná irí quichái lámpara nacáiri, yá ipìa iwàlùacawa Pablonái yàatalé itatácawa yàacawa icalùniwa. Yá ibàlùacawa yùuluì ipùata iyúwa Pablonái irí.

³⁰ Yá imusúadaca nía presoíyéi ibàna irìcuíse, níái Pablonáica. Yá isutáca yéemìawa nía:

—Píacué asianáica, ¿càinásica iwàwacutá numànica yéewanápiná Dios iwàsàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —ímaca nalí.

31 Yá náimaca irí:

—Peebáidacaalí Wáiwacali Jesús itàacái, yásí Dios iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, nía nacái picapèe irìcuíyéica —náimaca irí.

32 Néese nacàlidaca irí Wáiwacali itàacái, nalí nacái iyéeyéica icapèe irìcu, yái icuèrica presoíyéi ibàna.

33 Yá néese, yáté horaca, bamuchúami catá, yái icuèrica presoíyéi ibàna íibaca Pablonái icháuná, nanúadáidacatabàaca nía àicu iyú. Yá ibautizácawa, yéénánái canánama nacái nabautizácawa.

34 Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca nía icapèe irìculéwa. Yá yàaca nayáapiná. Yá cayábaca iwàwa, yéénánái nacái, neebáidacáiná Dios itàacái.

35 Amalácaté yàacawa nawicáu, yá jueznái nabànùaca úwinái presoíyéi ibàna néré nachùullacáténá nawasàaca Pablonái.

36 Yái icuèrica presoíyéi ibàna íimaca Pablo irí:

—Níara juezca nachùullaca nuwasàacuéca pía, íná pimusúacuéwa matuíbanáita —íimaca Pablonái irí.

37 Quéwa Pablo íimaca úwinái irí:

—Nadéca nanúadáidaca wía àicu iyú, wía romanosíwaca wenàiwicanái yàacuésemi. Càmitaté namàaca wacàlidaca waináwaná ìwaliwa. Canácaté nacái nàanèeri wàwali wabáyawaná nàuwichàidéeripiná wía ìwalíise. Yá nadéca náucaca wía presoíyéi ibànaliculé. Siùcade nawàwa nawasàaca wía ibàacanéeri iyú. Quéwa càmita wawàwa wamàni càì. Pìacué picàlidaca nalí níani juezca níacáténáta iwasàa wía —íimaca yái Pablocá.

38 Néese úwinái nacàlidaca jueznái iríni. Iná cáaluca jueznái néemìaca naináwaná ìwali romanonáicáiná níái Pablonáica.

³⁹ Néese níái juezca nàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá nasutáca Pablonái ícha wawàsi namàacáanápíná nawàwawa ícha yái báawéerica jueznái imàníricaté nalı. Yá jueznái iwasàaca nía presoíyéi ibàna ícha. Néese nasutáca Pablonái ícha wawàsi manuísíwata nèepùanápínáwa yàcalé ícha.

⁴⁰ Pablonái namusúacawa presoíyéi ibàna ícha, yá napáchiaca Lidia néré. Idécanáami nàwacáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá Pablonái nachàiniadaca nawàwa Dios itàacái iyú. Néese Pablonái nèepùacawa náicha.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Pablo, Silas nacái napáchiacaté nèepunícawa, yá nachàbacawa Anfípolis iyacàlená irìcubàa, Apolonia iyacàlená nacái. Yáté nàanàaca Tesalónica iyacàlená néré. Iyaca néré judíonái yéewáidacàalu.

² Càide iyúwaté Pablo íiwitáise iyáaná, iwàlùacawa néewáidacàalu irìculé sábadu imanùbaca, másiba sábadu irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. Yá itàaníca náapicha, icàlidaca nacái nalíni cànínacaalí ímáaná yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise.

³ Yá Pablo icàlidaca nalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise Mesías iwali, yái israelita icuèrinápínaca Dios ibànuèripínacaté nalí. Pablo icàlidaca nalíni Mesías iwàwacutácaté yéetácawa, néese idécanáamité yéetácawa, yá iwàwacutácaté nacái icáucàacawa. Yá Pablo ímaca nalí:

—Yái Jesús nucàlidéericuéca pirí iináwaná ìwali, yácata yái Mesíasca Dios ibànuèripinácate walí Wacuèrinápiná, wía judíoca —ímaca yái Pabloca.

⁴ Néese abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Yáté nèepunícawa Pablonái yáapicha. Madécaná griegonái yèeyéi Dios icàaluíniná, neebáidacaté Jesús itàacái, madécaná nacái inanái cáimiétacanéeyéi neebáida nacái.

⁵ Quéwa áibanái judío càmíiyéi yeebáida Jesús itàacái, yá báawaca naicáca Pablonái, manùbacáiná wenàiwica nawàwa néemiaca Pablo itàacái. Yá judíonái nàwacáidaca áibanái báawéeyéi íiwitáise, níai machawàaquéeyéica ìyèeyéica calle irìcubàa, nawènúadánápiná yàcalé mìnánái íiwitáise canánama calúacaténá naicáca Pablonái. Yá wenàiwicanái ipìacawa, néemíanicawa, yá nawàlucawa cachàiníiri iyú Jasón icapèe irìculé nacutácaténá Pablo, Silas nacái náibàacaténá nía natéénápiná nacái nía yàcalé íiwacanánái yàatalé nacháawàacaténá Pablonái iináwaná ìwali.

⁶ Quéwa canácaté néré níai Pablonáica, íná níai manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jasón, náibàaca nacái áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nawatàidaca Jasónnái nacháawàacaténá naináwaná yàcalé íiwacanánái irí. Yá náimaca néemíanicawa:

—¡Níara Pablo, Silas nacái nadéca báawaca namànica macái èeri mìnánái íiwitáise calúacaténá naicáca wacuèriná emperador! ¡Íná càmita èeri mìnánái nàyaca matuíbanáiwaca! ¡Siùca Pablonái nadéca nawàlucawa wàyacàle irìculé nacái!

⁷ ¡Yái Jasón idéca yeedáca nía icapèe irìculéwa! Macái namànica máiní méetàuculéeri wawàsi emperador itàacái íicha, yái wacuèriná emperador

romanosàirica icuèrica macái cáli imanùbaca, náimacáiná ìyacasa áiba wacuèrinápiná, yáara ìpidenéerimica Jesús —náimaca.

⁸ Idécanáamité néemìacani, yá báawaca náináidacawa nawàwawa, níai wenàiwicaca, nía nacái yàcalé ìiwacanánáica.

⁹ Quéwa Jasón, áibanái nacái ìyéeyéica yáapicha, napáyaidaca náichawa plata iyú yàcalé ìiwacanánái càide iyúwa yàcalé ìiwacanánái ichùullianá napáyaidaca nía. Yásí namàacaca Jasónnái nèepunícawa.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Néeseté níai Tesalónica ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablo, Silas nacái namusúacawa caquialéta nàacaténáwa táiyápi Berea ìyacàlená nérépiná. Nàanàaca néré, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irìculé.

¹¹ Abénaméeyéi judío ìyéeyéica Berea ìyacàlená irìcu cáimiétacanéeyéica nía Tesalónica ìyacàlená mìnánái íicha, íná néemìaca cáalíacáiri iyú yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Eeri imanùbaca Berea ìyacàlená mìnánái yéewáidacawa tàacáisi ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalìcuíse, náalíacaténáwa asáisi báisíiricaalíni, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí.

¹² Iná madécaná nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesús itàacái. Aibanái nacái griegonái manùbéeyéi neebáida nacái, madécaná wenàiwica cáimiétacanéeyéi, inanái, asianái nacái.

¹³ Quéwa abénaméeyéi judío Tesalónica ìyacàlená néeséeyéi néemìacaté Pablo iináwaná ìwali icàlidáaná Dios itàacái Berea ìyacàlená irìcu nacái, yá nàacawa néré. Yá báawaca namànica yàcalé

mìnanáí íiwitáise nawàwacaténá náibàaca Pablonáí nàuwichàidacaténá nía.

14 Yásí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo caquialéta áiba yàcalé nérépiná ìyéerica manuíri úni idùlepi. Silas, Timoteo nacái nayamáacatéwa Berea ìyacàlená irìcu.

15 Níái itéeyéicaté Pablo nàacawéeridacani àta nàanàacatalétaté Atenas ìyacàlená néré. Néese nèepùacawa ícha. Pablo ibànùaca náapicha tàacáisi imáidacaténá Silas, Timoteo nacái nàanápínatéwa caquialéta Pablo yàatalépiná.

Pablo en Atenas

16 Ináté Pablo ìyaca Atenas ìyacàlená irìcu. Icùaca ìyaca nàanàaca néré níái Silas, Timoteo nacái. Yá báawaca Pablo iwàwa iicácáiná manùbéeyéi ídolo, yái cuwáiná yéenáiwaná ibàluèyéicawa néenibàa, Atenas ìyacàlená mìnánáí isutéeyéica yáawawa ícha.

17 Iná Pablo itàaníca judíonáí yáapicha néewáidacàalu irìcu, náapicha nacái áibanáí yèeyéica Dios icàaluíniná. Icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali. Nasutáca néemiawani nacái. Eeri imanùbacata nacái Pablo itàaníca áibanáí yáapicha càiyéinácaalí ibàluèyéicawa yàcalé bamuchúamibàa. Pablo iwàwaca iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái.

18 Nàyaca néeni abénaméeyéi asianáí yéewáidéeyéiwa epicureonáí yàasu tàacáisi ìwali. Aibanáí asianáí nacái yéewáidéeyéiwa estoiconáí yàasu tàacáisi ìwali. Aiba èeri nàanàaca Pablo. Yá nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Càinásica ìwali itàaní mamáalàacata yái asialica?
—náimaca nalíwáaca. Quéwa áibanáí ímaca Pablo ìwali:

—Cawàwanáta itàaníca áibanái cuwáinái inùmalicúise áiba íiwitáaná cuwáinái wàasu cuwáinái íicha —náimaca ìwali, Pablo icàlidacáiná nalí Jesús iináwaná ìwali imichàacatéwa yéetácáisi íicha.

¹⁹ Iná namáida natéwa Pablo nàwacáidacàalu néréwa ípidenácataléca Areópago, náiwacanánái ìwacáidáyacacatalécawa, cáaliácáiyéi nacái. Yá nasutáca néemìawa Pablo:

—¿Cawínásica yái wàlisài tàacáisi picàlidéerica?

²⁰ Picàlidacáiná walí áiba tàacáisi cà míricáwa wáaliáwa ìwali. Iná wawàwa wáaliácawa càinácaalí íimáná yái tàacáisica —náimaca Pablo irí.

²¹ Càité náimaca Pablo irí níacáiná Atenas ìyacàlená mìnanáica, áibanái nacái ìyéeyéica nèewi, casímáica néemìaca natàaníca èeríapinama macái wàlisài tàacáisi ìwali.

²² Iná Pablo yàa ibàlùacawa nàacuésemi níái ìwacáidáyacquéeyéicawa Areópago néeni. Yá íimaca nalí:

“Píacué, Atenas ìyacàlená mìnanáica, núaliácuécawa piináwaná ìwali pìanácué cuwáinái icàaluíniná manuísíwata.

²³ Nuchàbacáináité nuicáca níara manùbéeyéi pisutácatáicuéca, yá nùanàaca áiba altar tàacáisi ichanèericawa ìwali. Yá tàacáisi íimaca: ‘Dios irípiná, yáara cà mírica wáaliáwa ìwali’, íiméeri. Quéwa péemìacué cayábani. Yái Dios pièricuéca irí cayábéeri cà míricué pialía ìwali, yáca Dios yái nucàlidéericuéca pirí iináwaná ìwali.

²⁴ “Dios idàbacaté cháí cáli. Idàbaté nacái macáita wawàsi ìyéerica. Náiwacalica nacái macái cáli chènuníiséeyéica, yá nacái cáliquéi. Càmita Dios ìya templo irícu wamànírica wacáapi iyúwa.

25 Canáca imáapuèri wáicha wamàníripiná irí. Abéerita Dios yái yèerica wacáuca, yèeri wacalésa nacái, yèeri nacái macáita wàasu.

26-27 “Dios idàbacaté abéeri asìali, abéechúa inanái nacái. Wàawirináimicaté nía, wía èeri mìnánáica canánama, iyéeyéica macái cáli. Dios ichùuliacaté wàwali macáita càinápínacaalí wàasu èeri, càinápínacaalí nacái wàasu cáli, wacutácaténá wáalíacawa Dios ìwali, éwita càmicáaníta wáalimá waicácani watuí iyúwa. Quéwa càmita càulená wáalíacawa ìwali.

28 Dios yèericáiná wacáuca, wachàini nacái, càide iyúwa nacái náimáaná níara abénaméeyéi pèewi itànèeyéica tàacáisi ímérica: ‘Wíacata nacái Dios yéenibe’, càì natànàaca.

29 Dios yéenibecáiná wía, íná càmita cayába wáináida Dios yéenáiwanáca yái ídoloca, yái yéenáiwánási wenàiwica imànírica oro ícha ídolopiná, yá nacái platéechúa ídoloca, íbéechúa ídoloca nacái iyúwa nayúunáidáaná Dios yéenáiwánacani.

30 Bàaluité èeri, càmitaté wàawirináimi yáalíawa, íná Dios ìideníacaté yái namànínáca. Quéwa siúcade ichùulíaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, wamàacacaténá wáichawa yái wabáyawaná wamànírica.

31 Dios idéca ichùulíaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa; idéca imàacaca abé èeripiná icàlidáanápiná báisíiri iyú èeri mìnánái íbáyawaná ìwali, yéemíacaténá naináwaná ìwali cáalíacáiri iyú. Dios idéca imàacaca abéeri asìali icàlidáanápiná naináwaná ìwali yùuwichàidacaténá nía. Idéca yáasáidaca walí canánama càirínácaalíni, yái

Jesúsca, Dios imichàidacáinaté Jesús yéetácáisi íicha”, íimaca nalí yái Pabloca.

³² Néese Atenas mìnanaí idécanáami néemìlaca iináwaná imichàanáwa yéetácáisi íicha, yá abénaméeyéi nèewi naicáaníca Pablo iquíniná. Quéwa áibanáí íimaca Pablo irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí àniwani, áibaalípiná — náimaca Pablo irí.

³³ Iná Pablo yèepùacawa náicha.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi nèewi nàacawa Pablo yáapicha, yá neebáidaca iríni. Abéeri íipidená Dionisio, abéeri néenáca, níái Areópagoca. Aiba yeebáidéechúa, uípidená Dámaris. Aibanáí náapicha nacái neebáidacaté Jesús itàacái.

18

Pablo en Corinto

¹ Néeseté Pablo yàacawa Atenas ìyacàlená íicha Corinto ìyacàlená nérépiná.

² Corinto ìyacàlená irìcu Pablo yàanàaca abéeri judío íipidenéeri Aquila, abéeri Ponto yàasu cáli néeséeri. Achúma èerité ipíchawáiseté Pablo yàanàaca néré, Aquila yàanàacaté Italia yàasu cáli néese, yàacawéetúa Priscila yáapichawa. Iwàwacutácaté namusúacawa Italia yàasu cáli íicha, yácáiná emperador romanosàiri Claudio, icuèricaté macái cáli imanùbaca, ichùulìacaté macái judiónáí imusúacawa Roma ìyacàlená íicha. Inaté níái Aquilanáica nàacatéwa Italia yàasu cáli íicha, néese nàanàacaté Corinto ìyacàlená néré. Yá Pablo ipáchiaca níái Aquilanáica.

³ Pablo iyamáacatéwa íbaidacaténá náapicha náibaidacáiná yái wawàsi Pablo yáaliérica íbaidaca, capìima ímamisíirica.

⁴ Néese sábadò imanùbaca judíonái iyamáidacatáicawa, Pablo iwàlùacawa néewáidacàalu irìculé. Yá icàlidaca nalí Jesús iináwaná ìwali. Iwàwacaté nacái iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, níái judíoca, nía nacái cà míiyéica judío.

⁵ Silas, Timoteo nacái nàanàacaalíté Pablo yàatalé Macedonia yàasu cáli néese, yáté Pablo imàacaca íchawa yàasu íbaidacalésiwa capìima ímamisíirica icàlidacaténá mamáalàacata Jesús itàacái, iwènúadacaténá nacái judíonái íiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, nàasu Mesíascani, yái nacuerínápináca Dios ibànuèricaté judíonái irí.

⁶ Quéwa abénaméeyéi judío nàuwidaca namànica Pablo, yá nadàbaca natàaníca ìwali báawéeri iyú. Néese Pablo icusúaca napualé yàasu ruana nacáiriwa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, yáasáidacaténá Dios yùuwichàidáanápínáté nía. Yá íimaca nalí:

—Píacué judíoca, piùwichàapínáwa pibáyawaná ìwalísecuéwa. Canácata nubáyawaná ìwalíse yái piùwichàanápínácuécawa, nùalàacáinácué pía yùuwichàacáisi íchaná. Siùcade nùacawa nucàlidacaténá yái tàacáisica cà míiyéi judío irí — íimaca yái Pabloca.

⁷ Yá Pablo imusúacawa judíonái yéewáidacàalu irìcuíse. Yá iwàlùacatéwa áiba asíali icapèe irìculé cà míiri judío, ípidenéerica Ticio Justo. Yái asíali yèericaté Dios icàaluíná. Idèniaca icapèewa judíonái yéewáidacàalu idaníbàa.

⁸ Iyacaté áiba judío ípidenéeri Crispo, yácata abéeri néewáidacàalu íiwacali. Yái Crispo yeebáidacaté Wáiwacali itàacái, macái yéenánái yáapichawa. Madécaná Corinto ìyacàlená minaná nacái néemiaca Jesús iináwaná ìwali, yá neebáidaca Jesús itàacái, yá nabautizá nacáíwa, náasáidacaténá neebáidaca Jesús.

⁹ Néese áiba catá Wáiwacali íimaca Pablo irí yéenáiwánási nacáiri írícúise: “Picá cáalu pía. Picàlida nalí nutàacái mamáalàacata, picá masàna pía.

¹⁰ Núacáináta píapicha íná canácata yáaliméeri imànica pirí báawéeri, nudènìacáiná madécaná nùasu wenàiwicawa judíonái yeebáidéeyéipiná nutàacái yá yàcaléquéí”, íimaca yái Wáiwacalica.

¹¹ Càité Pablo iyamáacawa abéeri camuí y medio Corinto ìyacàlená írìcu. Yá yéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú.

¹² Quéwa néenialíté Galión gobernador icùacaté Acaya yàasu cáli. Néese madécaná judío nàwacáidáyacacawa, yáté náibàaca Pablo. Yá nawatàidaca Pablo nacháawàcaténá iináwaná ìwali Galión gobernador irí.

¹³ Yá náimaca gobernador irí:

—Yái asialica icàlidaca yèepunícawa iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise nàacaténá Dios icàaluíniná iyúwa càmíliná romanonái ibatàa wamànica — náimaca.

¹⁴ Néese Pablo batéwa idàbaca itàanica, quéwa yái Galión íimaca judíonái irí:

—Isàiwicacaalí áiba wenàiwica irí wawàsítá, càmicaalí nacái, imànicaalí ibáyawanáwa manuísíwatatá, yásí báisíta nuìdenìaca quiríta

nuémìacaténácué cayába pisàna picháawàanácué iináwaná ìwali, píacué judíoca.

¹⁵ Quéwa pìasu wawàsicué meedáni, pitàanicaténácué piriwáaca chàinisíri iyú, canéeri iwèni tàacáisi ìwali, náipidená ìwali nacái, ìwali nacái yái pichùulànácuéca. Pichùnìacué píawamitani yái wawàsica càmicáiná nuwàwa nuémìacuéca pìasu wawàsi iináwaná ìwali —ímaca yái gobernadorca.

¹⁶ Yá yúucaca íchawa nía capii irìcuise, yái capii imàdàanáca gobernador yéemìacataléca wenàiwica iináwaná ìwali.

¹⁷ Néese macáita náibàaca Sóstenes, áiba judiónái yéewáidacàalu íiwacali. Yá nacapèedáidacani gobernador íipunita. Quéwa matuíbanái meedá Galión iicáca yái namànírica.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Néeseté Pablo iyamáacatéwa Corinto ìyacàlená irìcu madécaná èeri mamáalàacata. Néese itàanica náapicha níái yebáidéeyéica Jesús itàacái icàlidacaténá nalí iináwanáwa yàanápínáwa náicha, yá namàacaca yàacawa matuíbanáita. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé náapicha níái Priscila, Aquila nacái yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Quéechatécáwa nàanàaca Cencrea ídalutalená néré. Yá nayamáidacawa néré maléená èerita. Ipíchawáiseté nawàlùacawa nave irìculé àniwa, Pablo idalúaca íiwita ibáináwa imáalàidacáinaté imànica áiba íbaidacalési càide iyúwa icàlidáanaté Dios iríni, iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná.

¹⁹ Néeseté nàacawa àniwa manuíri úni yáacubàa àta nàanàcataléta Efeso ídalutalená néré. Yá

Pablo yàacawa náicha, níái Priscila, Aquila nacái iwàlùacaténáwa judíonái yéewáidacàalu irìculé. Yá itàaníca judíonái yáapicha ìwacáidáyaquéeýéicawa néré.

²⁰ Yá nasutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata iyamáanápínáwa náapicha quiríta yéewáidacaténá nía, quéwa càmitaté iwàwa iyamáacawa néré.

²¹ Ipíchawáiseté Pablo yàacawa náicha, yá íimaca nalí: “Iwàwacutá nùyaca Jerusalén ìyacàlená irìcu áiba èeriwa nuicácaténá náapicha mesúnamáita áiba culto namàníripináca. Quéwa Dios iwàwacaalí nuèpùacawa néese àniwa, yásí nuèpùacué nupáchiaca pía àniwa”, íimaca yái Pablocá. Néseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé, yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa. Yá yàacawa Efeso ìyacàlená ícha.

²² Idécanáami Pablo yàanàaca Cesarea ídalutalená néré, yáté yàacawa cáli ínatabàa Jerusalén ìyacàlená néré itàidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Idécanáamité itàidaca nía néré, yáté yàacawa Antioquía ìyacàlená néré.

²³ Néese ipáchiaca nía néré achúmáanata, yá yàacatéwa náicha àniwa, yèepunícaténáwa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ínatabàa, Frigia yàasu cáli ínatabàa nacái. Càité yèepuní ichàiniadaca nawàwa macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Néenialíté áiba judío ípidenéeri Apolos, Alejandría ìyacàlená néeseeri yàanàacaté Efeso ìyacàlená néré. Yái Apolos yáalíaca icàlidaca Dios itàacái cáalíacáiri iyú, yéewáidacaté nacáiwa cayábéeri iyú

tàacáisi ìwali profetanái, áibanái nacái itànèericaté Dios inùmaliçuise, íná yéewa yáaliacawa ìwali cayába.

²⁵ Apolos yéewáidacatéwa tàacáisi ìwali icàlidéerica càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná wàyaca. Yá icàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali manuísíwata macái iwàwalicuísewa. Yéewáida wenàiwicanái amaláwaca Jesús ìwali, éwita yáaliacáanítawa abéerita ìwali yái Juan el Bautista ibautizáanáté wenàiwica iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios irípiná.

²⁶ Yá Apolos idàbaca icàlidaca macàaluíninátani judiónái yéewáidacàalu irícu. Quéwa Priscila, Aquila nacái idécanáamité néemiaca Apolos, yá natécani méetàucuta nàataléwa nacàlidacaténá amaláwaca iríni macáita yái Wáiwacali iináwanáca.

²⁷ Néese Apolos iwàwacaté yàaca icàlidaca Wáiwacali itàacái Acaya yàasu cáli néré. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàwacaté nayúudàacani yàasu àyapu piná. Yá nabànùaca yáapicha cuyàluta wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái Acaya yàasu cáli néeni, natàidáanápináni cayábéeri iyú, yái Apolosca. Yàanàacaté Acaya yàasu cáli néré, yá Apolos iyúudàaca nía manuísíwata, níái Dios imàníiyéica irí cayábéeri mawèníri iyú imàacáanápiná neebáidaca Jesús itàacái.

²⁸ Yácáiná Apolos icàlidacani macái wenàiwica yàacuésemi, cachàiníri iyú nacái imawènìadaca nàasu tàacáisi níái judíoca. Icàlidacaté nalí machacàníri iyúni càinácaalí íimáaná tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise, yáasáidacaténá Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànùericaté nalí.

19

Pablo en Efeso

¹ Idècunitàacá Apolos iyaca Corinto iyacàlená irìcu, yá Pablo yàacawa ichàbacawa dúlinaméeri cáli néenibàa. Yá yàanàaca Efeso iyacàlená irìculé. Néré Pablo yàanàaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi.

² Yá ímaca nalí:

—¿Dios ibànùasicué pirí Espíritu Santo, peebáidacaalítécué? —ímaca yái Pabloca. Yá náimaca irí:

—Càmíiri. Canácata wéemièricáwa Espíritu Santo iináwaná ìwali yàanàaná —náimaca.

³ Néese Pablo isutáca yéemìawa nía àniwa:

—¿Càirínáaalícué tàacáisi peebáidaté ìwali, naba-utizácaténácué píá? —ímaca yái Pabloca. Néese náimaca irí:

—Weebáidacaté yái tàacáisi Juan el Bautista yéewáidéericaté iyú wenàiwica wawènúadánápinaté wáiwitáisewa Dios irípiná —náimaca.

⁴ Pablo ímaca nalí:

—Juan ibautizácaté wenàiwica náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Juan icàlidacaté nalí nacái iwàwacutáanápinaté neebáidaca áiba itàacái, yái yàanèripinácaté Juan yáamirìcubàa, yái Jesúsca —ímaca yái Pabloca.

⁵ Idécanáami néemàcani, yá nabautizáca Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, neebáidacáiná itàacái.

⁶ Néese Pablo imàacaca icáapiwa nàwali, yá Espíritu Santo yàanàaca yàacawéeridacaténá nía, yá natàaníca áiba tàacáisi iyú, càníiri èeri mìnánái itàacái. Nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalícuíse.

7 Cawàwanáta doce namanùbaca aslanáica níái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

8 Néese Pablo iyamáacatéwa nèewi Efeso iyacàlená néré máisiba quéeri. Eeri imanùbaca icàlidaca nalíni judiónái yéewáidacàalu irìcu. Icàlidaca nalíni macàaluínináta, itàaní nacái náapicha, iwènúadaca náiwitáise náaliacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa.

9 Quéwa abénaméeyéi judío báawaca néemìaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nawàwa neebáidacani. Natàaníca wenàiwicanáí irí báawéeri iyú tàacáisi ìwali, yái cayábéeri tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Iná Pablo yàacawa náicha, càmita quirínama icàlida nalíni judiónái yéewáidacàalu irìcu. Itécaté nacái yáapichawa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nàacawa Tirano yàasu yéewáidacàalu irìculé. Yáté Pablo icàlidaca nalí Dios itàacái èeri imanùbaca.

10 Pablo icàlidacaté nalíni pucháiba camuí. Inaté yéewa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi néemìaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Judiónái, nía nacái càmiyéica judío néemìata nacái.

11 Yá Dios imàacaca Pablo ichùnìaca manùbéeyéi máiniyéi cáuláicaca.

12 Abénaméeyéi naliadaca Pablo yàasu panuelo, ibàle yéená nacái cáuláiquéeyéi ìwali, yá nachùnìacawa níái cáuláiquéeyéica. Pablo yúucaca demonio wenàiwicanáí íicha nacái.

13 Quéwa áibanái judío yàanàacaté ipáchiaca néré náucacaténá demonio wenàiwicanáí íicha. Nawàwacaté náucaca demonio wenàiwica íicha Wáiwacali Jesús íipidená iyú. Yá náimaca demonionái irí: “Jesús inùmallicúise

wachùullacuéca pìacawa, yái Jesúsca Pablo icàlidéerica iináwaná ìwali”, náimaca.

14 Càité siete asianái judíonái imànica. Náaniri ípidenáté Esceva, abéeri sacerdote íwacalináca.

15 Quéwa áiba èeri náalimáidacaté náucaca demonio asìali íicha, yá demonio íimaca nalí: “Núalíaca nuicáca Jesús. Núalía nacáiwá Pablo ìwali. Càmitacué núalía nuicáca píá”, íimaca nalí yái demonioca.

16 Yáta yái asìali demonio idacuèri íiwitáise, ipisìacawa nàwali, níái sietéeyéica imanùbaca asianáica. Yá inúadáidaca nía cachàiníiri iyú báawanama macáita, yá inúadáidaca nía canánama cáiwíiri iyú, àta nèepùacatalétawa napiacawa capìi írìcuíse, mabàleta, cacháunéeyéi báawanama.

17 Néese macáita Efeso iyacàlená mìnánái, judíonái canánama, càmiyéi judío nacái, néemìacaté naináwaná ìwali, níái sietéeyéi asianáica, íná yéewa cáaluca macáita wenàiwica manuísíwata, yá naináidacawa cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali Jesús ìwali.

18 Madécaná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nabàlùacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá nacàlidaca náichawa nabáyawanáwa namàníricaté.

19 Madécaná nacái camàliquéeyéi natéca nàasu cuyàlutawa manùbawaca, yái cuyàluta icàlidéerica sapìi ìwali, namàlica ìwali nacái. Yá neemáca nàasu cuyàlutawa macáita Efeso iyacàlená mìnánái iicápiná náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa namàlica íichawa. Aibanái nàputàacaté nawèni níái cuyàlutamica, yá nawèni cincuenta mil namanùbaca dracma, yái cincuenta mil èeri iwènicatái.

20 Càité manùbéeyéi wenàiwica yéemàca Wáiwacali itàacái, yá neebáidacani, madécanéeyéi wenàiwicaca.

21 Idécanáamité ichàbacawa yái wawàsica, yá Pablo ínáidacatéwa ipáchíanápiná Macedonia yàasu cáli néré, Acaya yàasu cáli néré nacái yàacaténáwa àniwa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Iimacaté nacái idécanáamité ipáchiaa Jerusalén iyacàlená néré, yá nacái iwàwacutápináté yàacawa Roma iyacàlená néré, íimaca.

22 Iná yéewa Pablo ibànùacaté pucháiba wenàiwica iyúudèeyéicani nàacaténáwa ipíchalépiná Macedonia yàasu cáli néré. Níái yàacawéeyéiná náipidená Tímoreo, Erasto nacái. Idécunitàacá nèepunícawa nérépiná, yá Pablo iyamáacawa Asia yàasu cáli néré achúma èerita.

El alboroto en Efeso

23 Néenialíté áibanái nadàbaca natàaníca báawéeri iyú nàwali níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná abénaméeyéi Efeso iyacàlená mìnánái báawaca naicáca Dios itàacái, calúaca nacái náináidacawa.

24 Abéeri asiali ípidenéeri Demetrio báawacaté imànica Efeso mìnánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Demetriocáiná imàníirité platéeri yéenáiwánasi cawèníri. Imànicaté achúméeri capíi platéeri, templo nacáiyéi iicácanáwa nasutácàalu níawawa nàasu cuwáísàatúa íichawa ípidenéechúa Artemisa. Aibanái imàníiyéi achúmanaméeyéi capíi platéeri, càasuca máiní nía Demetrio yáapicha.

25 Iná Demetrio ìwacáidaca nía, áibanái yáapicha imàníiyéica platéeri wawàsi, yá íimaca nalí

canánama: “Píacué asìanáica, píaliacuécawa wàyaca càasuíri iyú ìwalíse yái wáibaidacaléca.

26 Pidécuéca piicáca, péemíaca nacái yáara Pablo icàlidéerica yèepunícawa tàacáisi. Itàaníríca wáibaidacalé ìwali, níái ídolo cuwáinái yéenáiwaná wamàníyéica, Pablo ímaca càmítasa báisí Diosca nía. Càita Pablo idéca iwènúadaca manùbéeyéi wenàiwica íiwitáise cuwáinái ícha cháí Efeso ìyacàlená írìcu, macái Asia yàasu cáli néenibàa nacái.

27 Máiníri báawaca, cawàwanáta imáalàacawa wáicha yái wáibaidacaléca, càmícáiná quirínama wenàiwica iwèníapíná yái ídologa wamànírìca. Ua nacái wasutácàalu iináwaná imáalàapínácawa wáicha, úara manuíchúa temploca wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa ícha ípidenéechúaca Artemisa, wenàiwica iyamáidacaalí nàaca ucàaluíniná, úái macái wenàiwica yèechúaca icàaluíniná, wía wenàiwicanái canánama Asia yàasu cáli ínatéeyéica ìyaca, macái èeri mìnánái nacái”, ímaca yái Demetrioca.

28 Néese Demetrio yáapichéeyéi idécanáami néemíaca Pablo iináwaná, yá máiní báawaca nawàwa ìwalíse. Yá nadábaca néemíanícawa cachàiníri iyú, néemíanícawa mamáalàacata: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica!” càí néemíanícawa mamáalàacata.

29 Yá manùbéeyéi wenàiwica napíacawa néemíaca nasàna àta máiwitáiseataléta madécaná Efeso ìyacàlená mìnánái. Yá náibàaca Gayo, Aristarco nacái, níái Pablo yàacawéeyéináca, Macedonia yàasu cáli néeséeyéica. Yá napíacawa nawatàidaca

nía manuírì nàwacáidacàalu irìculéwa, ìyéerica Efeso ìyacàlená irìcu.

³⁰ Néese Pablo iwàwacaté iwàlùacawa néré icàlidacaténáni manùbéeyéi wenàiwica irí. Quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái càmita nabatàa Pablo iwàlùacawa néré.

³¹ Aibanái nacái, Asia yàasu cáli icuèrinánáica, Pablo yàacawéeyínáca nía, nabànùaca tàacáisi Pablo irí isutácaténá íicha wawàsi manuísíwata ipichanáté iwàlùacawa néré.

³² Yá nàwacáidacàalu irìcu abénaméeyéi néemíanícawa nàyaca abéeri wawàsi. Aibanái nacái néemíanícawa nàyaca áiba wawàsi nacái máiwitáisección nía canánama meedá. Manùbéeyéi nèewi càmita náalíawa cainápinácaalí wawàsi ìwali nàwacáidáyacacatéwa.

³³ Néese abénaméeyéi judío ìyéeyéica néeni náibàaca nawesíaca asialì ípidenéeri Alejandro, ibàlùacaténáwa macái wenàiwica yàacuése. Yá áibanái wenàiwica nacàlidacani Alejandro irí. Néese yái Alejandro yúucaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica irí masànacaténá nía, Alejandro iwàwacáináté icàlidaca judíonái iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí náalíacaténáwa canácasa judíonái imànìiri ibáyawanáwa.

³⁴ Quéwa idécanacáita manùbéeyéi wenàiwica náalíacawa judíocani, yái Alejandroca, yá nadàbaca néemíanícawa. Pucháiba hora néemíanícawa mamáalàacata macáita namanùbaca iyúwa abéeri isàna iyú. Náimaca: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica!”, còi náimaca néemíanícawa mamáalàacata.

35 Néeseté áiba Efeso ìyacàlená m̀nanáí icuèriná iwàwaca icàlidaca nalíni. Idécanáami masànaca imànica nía, yá íimaca nali: “Píacué Efeso m̀nanáica. Macái èeri m̀nanáí náaliácawa wàyacàle Efeso iináwaná, wía icuèyéica cayába templo wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáísàatúa Artemisa íichawa, náalía nacáíwa wacùaca Artemisa uénáíwanámi, yáara náiméerica ìwali yúuwèericasawa chènuníise bàaluité cuwáinái yàasu cáli íicha.

36 Macái èeri m̀nanáí náaliácawa báisicani, íná matuìbanáicué pía. Píacué máiwitáise píawa, pimànícáichacué wawàsi máiwitáiséeri iyú.

37 Níacáiná asíanáica pitéeyéicuéca aléi, càmita nayéedùa wawàsi irìcuíse, yáara wasutácàalu wíawawa Artemisa íicha, càmita nacái natàaní báawéeri iyú ùwali.

38 Yái Demetrioca, áibanái nacái íbaidéeyéica yáapicha nawàwacaalí nacháawàaca naináwaná ìwali jueznái irí, yá ìyaca jueznái yéemièripiná natàacái. Macáita náalimá nacháawàayacacawa machàcaníiri iyú yàcalé íiwacanánái irí.

39 Piwàwacaalícué áiba wawàsi, yá iwàwacutácué pisutáca náicha wawàsi níara yàcalé íiwacanánáica, nàwacáidáyacapínácaalíwa, càide iyúwa wacuèrinánái romanonái ichùullaná wamànica.

40 Máiníiri báawaca yái pimàníricuéca cháí. Cawàwanáta romanonái icháawàaca waináwaná ìwali, wía Efeso ìyacàlená m̀nanáica, náimapiná wamànicasa ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa. Náiwacanánái yéemiacaalí càinácaalícué pimàníiná cháí bàwina, yásí nasutá néemiawa núawa cánácué yéewaná pimàni máiní máiwitáiséeri iyú. Càmita núalimápiná nucàlidaca nalíwani”, íimaca yái

yàcalé icuèrináca.

⁴¹ Néese yái yàcalé icuèriná idécanáami icàlidaca nalíni, yá ichùuliaca nèepùacawa. Néese macáita namusúacawa nàwacáidacàalu iricuísewa, yá nàaca náichawáaca, nèepùacawa nacapèe néréwa.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Idécanáamité imáalàacawa yái Efeso ìyacàlená mìnanáí imànlínáca máiwitáiséeri iyú, yá Pablo imáidaca yàataléwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yàalàcaténá nía. Néese idécanáami ichàiniadaca nawàwa, yá yàacawa náicha Macedonia yàasu cáli nérépiná.

² Pablo ipáchiaca macái yàcalé imanùbaca ìyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Yá ichàiniadaca nawàwa manuísíwata, yàalàaca nía déecuíri iyú níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese Pablo yàanàaca Grecia yàasu cáli néré.

³ Yá iyamáacawa néré máisiba quéeri. Néeseté mawiénica yéenáiwana iwàlùanápínatéwa nave iriculé yàcaténáwa manuíri úni yácubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Yá yéemiaca judiónái iináwaná nánáidáanáwa namànlínápiná írí báawéeri. Iná iwènúadaca íiwitáisewa, yá ínáidacawa yèepùanápínatéwa cáli ínatabàa, ichàbacaténáwa àniwa Macedonia yàasu cáli ínatalé.

⁴ Nàa nacáíwa yáapicha áibanái íipidenéeyéi: Sópater, yái Pirro ìirica, Berea ìyacàlená mìnali; Aristarco nacái, Segundo nacái, níái pucháiba asianáica Tesalónica ìyacàlená mìnanáica; Gayo nacái, Derbe ìyacàlená mìnalica; Timoteo nacái;

Tíquico nacái, Trófimo nacái, níái pucháiba asianáica Asia yàasu cáli néeseéyéica.

⁵ Níái asianáica nàacatéwa wapíchalépiná, wía Pablo, núa Lucas nacái, nacùacaténá wàanàaca Troas ídalutalená néré.

⁶ Néese idécanáamité ichàbacawa Pascua yàasuná culto, judiónái iyáacaalíte pan càmíiri idènia levadura, yáté wàacawa Filipos ídalutalená ícha manuíri úni yáacubàa nave irìcu. Néese báiúnaca èeri idénáami, mapisáináami àniwa, yá wàanàaca níái wáapichéeyéicawa Troas ídalutalená néré. Yá wayamáacawa néré siete èeri.

Visita de Pablo a Troas

⁷ Néeseté domingo irìcu, wàwacáidáyacacawa náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái wawacùacaténá wàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca. Yá Pablo icàlidaca nalí. Iwàwacutápinaté Pablo yàacawa náicha mapisáita, íná icàlidaca nalí àta bamuchúamicataléta catá.

⁸ Wàwacáidáyacacatéwa abéeri imàdáaná irìculé iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha. Nàyaca néré madécaná lámpara ipucuèyéicawa nacamalá piná.

⁹ Néese abéeri ùuculliri ípidenéeri Eutico yáawinéeriwa iyaca ventana irìcu. Pablo itàanicáiná mamáalàacata, yá cadapùleca báawanama yái ùucullirica. Yá íimáca íchawa yáawinacawa. Néese icaláacawa ventana irìcuíse, máisiba pisoíri ichènunica. Yá yéetácawa.

¹⁰ Pablo iricùacawa ùuculliri yàatalé. Néese Pablo yáawia iicáidaca ùucullirimi irí, yá Pablo yeedácani yùucutaléwa. Yá íimaca nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái:

—Picácué cáalu pía. Cáucani —íimaca yái Pabloca.

11 Néeseté Pablo yèepùà iwàlùacawa nàwacáidacàalu irìculé chènuniréerica. Yá iwacùaca nalí pan, yái Santa Cenaca, iyáaca iyáacaléwa náapicha nacái, yá Pablo icàlidacaté nalí mamáalàacata, àta amalácataléta wawicáu. Néese yàacawa náicha.

12 Néese yái ùucullirica, yèepùacawa yéénánái yáapichawa, icáuacáinátéwa, íná yéewa casímáica nawàwa manuísíwata.

Viaje desde Troas a Mileto

13 Néeseté wàacawa Pablo ipíchalépiná. Wàacawa nave irìcu manuíri úni yáacubàa àta wàanàacatalétaté Aso ídalutalená néré wáipunitáidacatená Pablo néré cãide iyúwaté iwàwáaná, iwàwacáináté yàacawa néré cáli ínatabàa.

14 Wàanàaca Pablo Aso ídalutalená néré, yá iwàlùacawa wàatalé nave irìculé. Yá wàacawa manuíri úni yáacubàa Mitilene ídalutalená néré.

15 Néeseté wàacawa Mitilene ícha. Wàacawa abé èeri manuíri úni yáacubàa. Néese wàacawa mawiénita Quío yàasu iwàwata irí. Néese mapisáita àniwa wàanàaca Samos ídalutalená néré, idécanaámité wayamáidacawa Troguilio ídalutalená néré. Néese mapisáita àniwa wèepùà wàacawa. Yá wàanàaca Mileto ídalutalená néré.

16 Càité wèepunícawa càmicáináté Pablo iwàwa idècuníacawa manùba èeri Asia yàasu cáli ínata. Càmitaté nacái iwàwa yàacawa Efeso iyacàlená néré. Néese, iwàwacaté yàanàaca caquialéta Jerusalén iyacàlená néré iwàwacáináté iicáca náapicha judiónái yàasu culto ípidenéerica Pentecostés.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

17 Idècunitàacá Pablo ìyaca Mileto ìdalutalená néré, yáté ibànùaca tàacáisi Efeso ìyacàlená néré imáidacaténá ancianonái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Efeso ìyacàlená mìnaná.

18 Idècanáamité ancianonái nàanàaca yàatalé, yá Pablo ímaca nalí: “Píaliacuécawa nuináwaná ìwali, càinácaalíté nùyacuéca pèewi èeri imanùbaca nùanàcatáiseté Asia yàasu cáli ínatalé àta siuca nacáide.

19 Macái èerité nùyaca pèewi ìibaidéeri Wáiwacali irípiná. Càmitaté cachàini nuicáca núawawa. Máini achúmacaté nuwàwa nàwali níara càmiyéicaté yeebáida Wáiwacali itàacái. Nùuwichàacaté nacáíwa cáiwíiri iyú judíonái nawàwacáinaté imànica nulí báawéeri.

20 Ewitaté nùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta càmitaté numáisanla píchacué tàacáisi iyúudèeripinácuécaté pía, ibatàa abéeri tàacáispináta idècunitàacá nucàlidacuéca píriini nàwacáidacàalu néré, nacapèe irìcu nacái.

21 Nùalàacaté níara judíoca, càmiyéi judío nacái. Núumacaté nalí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná neebáidáanápiná nacái Wáiwacali Jesús itàacái.

22 Iná siucade nùacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Espíritu Santo idéca ichùulíaca nùanápináwa néré, càmita quéwa núalíawa càinápinácaalí namànica nulí néré.

23 Núalíacáitawa abéeri wawàsi. Yàcalé imanùbaca Espíritu Santo icàlidaca nulíni náucáanápiná núa presoíyéi ibànaliculé, nùuwichàanápiná nacáíwa madécaná yàawiría.

24 Quéwa càmita nuicá nucáucawa iyúwa máiniri cawènica nulí. Abéerita nuwàwacáita numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa casíimáiri iyú, yái nuíbaidacalécawa Wáiwacali Jesús ichùulièrica numànica, nucàlidáanápíná tàacáisi wenàiwicanái irí, yái cayábéeri tàacáisi íméerica cáinináca Dios iicáca wenàiwica.

25 “Siùcade núalíacawa báisiri iyú càmitacué picá núa quirínama, píacué nucàlidéeyéicaté irí yái tàacáisica icàlidéerica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

26 Iná siùcade nuwàwacué nucàlidaca piríni, canáca nubáyawanácué pìwalíise, péetácaalícuéwa pibáyawaná yáapichawa, nùalàacáinátécué pía.

27 Nucàlidacatécué pirí macái tàacáisi Dios iwàwéericuéca píalíacawa ìwali; càmitacué nubàa píicha tàacáisi, ibatàa abéeripináta, càmitacué nubàa píichani.

28 Iná piicácué píichawa cayába, picùacué píiwitáisewa báawéeri íicha. Picùacué nacái macáita níara yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa pìyacàle nérécué, yácáiná Espíritu Santo imàacacué picùaca Dios yàasu wenàiwica Dios iwènièyéicaté Íiri íiraná iyúwa.

29 Núalíaca nacáíwa nùacanáamiwa píichacué, yásí áibanái nàanàaca pìatalécué iwàwéeyéica iwènúadacuéca píiwitáise Wáiwacali íichawa càide iyúwa caluéyéi cuwèesi lobo namáalàidacaalí ovejanái.

30 Abénaméeyéi péenácué, áiba èeriwa néewáidaca wenàiwicanái nachìwa báawéeri iyúwa, nachìwáidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacaténáwa cachìwéeyéi yáapicha.

31 Iná piicácué píchawa cayába. Piwàwalicué cayába nùalàacatécué pía másiba camuí èeríapi, táiyápi nacái. Nùalàacatécué pía macáita manuísíwata, nuícháanicaté nacái píwalicué.

32 “Siùcade nuénánái numàacacué Dios icùaca pía, péewáidáanápínacué nacáywa tàacáisi ìwali, yái nucàlidéericatécué pirí ímérica cáinináca Dios iicáca èeri m̀nanái. Dios itàacái yáalimácué ichàiniadaca píwítáise Dios ìwali, yáalimácué nacái imàacaca píalíacawa cayába ìwali yái cawènírica Dios yèeripínacuéca píriwa áiba èeriwa, náapicha macáita yàasu wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

33 Càmitaté nuwàwa nùasupínáwa áibanái yàasu plata, nabàle nacái.

34 Píalíacuécawa nuíbaidacaté cachàiníri iyú nucáapi iyúwa nuwè̀l̀acáténáté càinácaalí wawàsi wamápuèricaté, núa nacái, núapichéeyéi nacái.

35 Nucàlidacatécué pirí càiripínáta iwàwacutáanácué wáibaidaca, wayúudàacué nacái catúulécaneeyéi wenàiwica. Piwàwalicué Wáiwacali Jesús itàacái. Yá ímacaté walí: ‘Casíimái cachàini wía wàacaalí áibanái irí yái namápuèrica, ícha yái nàanáca walí cawèníri’, càité ímaca yái Wáiwacalica”, ímaca yái Pabloca.

36 Idécanáami Pablo icàlidaca nalíni, yá ibà̀l̀ucawa yùulù ipùata iyúwa. Yá isutáca Dios ícha náapicha.

37 Néese macáita náicháníca achúmaca nawàwa Pablo yàacáinatéwa náicha. Yá asíanái nàanalícuca Pablo nasùsùa nacái inàni ìwali, càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná, namàacacaalí yèep̀ucawa náicha wenàiwica cáininéeri naicáca.

38 Yá máiní achúmaca nawàwa Pablo ìmacáináté nalí càmínápináté yèepùà iicáca nía quirínama. Néese nàaca nàacawéeridaca Pablo àta nàanàacataléta nave néré.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

1 Wàacanáamitéwa náicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wawàlùacawa nave irìculé. Néese wàacawa manuíri úni yáacubàa machacànita Cos yàasu iwàwata nérépiná. Néese mapisáita àniwa wàacawa Rodas yàasu iwàwata néré. Néese wàacawa Pátara ídalutalená néré.

2 Néese idécunitàacá wàyaca Pátara ídalutalená néré, yáté wàanàaca nave yèericawa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Yá wawàlùacawa irìculé. Yá wàacawa náapicha.

3 Wàacawa manuíri úni yáacubàa, yá waicáca Chipre yàasu iwàwata. Yá wàacatéwa yéewápuwáise ícha àta wàanàacalétaté Siria yàasu cáli néré. Yá wawàlùacatéwa Tiro ídalutalená néré iwàwacutácáináté nave imàacaca yàasusi néré.

4 Néese Tiro iyacàlená néré wacutáca áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wayamáacawa náapicha néré siete èeri. Espíritu Santo icàlidacaté nalí Pablo yùuwichàanápinátéwa Jerusalén iyacàlená néré, íná nasutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa néré.

5 Quéwa idécanaámi wayamáacawa néré siete èeri, yáté wàacawa náicha. Macái níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nàacawéetúanái nacái, néenibe nacái, nàacawéeridacaté wía yàcalé ícha. Néese

wabàlùacawa wàulù ipùata iyúwa càina ínatalé wasutácáténá wíawawa Dios ícha néré.

⁶ Néese wacàlidacaté nalí wàanápináwa náicha. Yá wawàlùacawa nave irìculé. Nèepùacawa nacái nacapèe néréwa.

⁷ Yá wàacatéwa Tiro ídalutalená ícha manuíri úni yáacubàa àta wàanáacataléta Tolemaida ídalutalená néré. Yáté wadéca wamáalàidaca wèepunínáwa manuíri úni yáacubàa. Wàanáacaté Tolemaida ìyacàlená néré, yá wataìdaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái. Yá wayamáacawa náapicha abé èeri.

⁸ Néeseté mapisáita àniwa Pablo, wía nacái yèepuníyécawa yáapicha, wàacawa náicha cáli ínatabàa. Néese wàanáaca Cesarea ìyacàlená néré. Yá wawàlùacawa Felipe icapèe irìculé, yái icàlidéerica Wáiwacali itàacái áibanái irí. Yái Felipe abéeri néená níái sietéeyéica imanùbaca diáconoca, iyúudèeyéicaté apóstolnái quéecháwanáimi Jerusalén ìyacàlená irìcu. Yá wayamáacawa Felipe yáapicha.

⁹ Yái Felipe idèniacaté báinúaca yéenibe inanáiwa maníríyéi. Níái inanáica, profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçúse.

¹⁰ Wayamáacatéwa néré máisibáwanái èerita, yá áiba profeta yàanáaca néré, Judea yàasu cáli néeséeri ípidenéeri Agabo, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçúse.

¹¹ Idécanáami Agabo yàanáaca wàatalé, yá yeedáca Pablo yàasu cinturón. Néese yái profeta Agabo idacùaca yàabàliwa, icáapi nacáiwa Pablo yàasu cinturón iyú. Yá Agabo ímaca walí:

—Espíritu Santo ímaca: Níara judío Jerusalén

ìyacàlená mìnánáica idacùapíná yái cinturón íiwacalica presocaténá namànicani, namàacacaténá cà míyèi judío yùuwichàidacani —ímaca yái profetaca.

¹² Wéemlàcáináni, níai nacái Cesarea ìyacàlená mìnánáica, íná wasutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹³ Néese Pablo íimaca walí:

—¿Cánácué pícháaní? ¿Cánácué piwàwa cáaluca pimànica núa? Nudéca nuínáidacawa numàacáanápíná nadacùaca núa, nanúacaténá nacái núa Jerusalén ìyacàlená néré Wáiwacali Jesús ìwalíise, Dios iwàwacaalí càì namànica —ímaca yái Pablocá.

¹⁴ Yá càmita wáalimá wawènúadaca Pablo íiwitáise, íná masànaca wía. Wáimacáita walíwáaca:

—Wasutácué irí Wáiwacali íichawa imànínápíná irí càide iyúwa Dios iwàwáaná —wáimaca.

¹⁵ Néese wachùniaca wàasuwa wàacaténáwa. Yá wàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹⁶ Nàa nacáíwa wáapicha abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái Cesarea ìyacàlená néeséeyéi. Wàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré, yá natéca wía Mnasón icapèe néré, abéeri asìali béeriina yeebáidéericaté Jesús itàacái madécaná camuí. Yá wayamáacawa yáapicha néré.

Pablo visita a Santiago

¹⁷ Idécanáamité wàanàaca Jerusalén ìyacàlená néré, néese níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái natàidaca wía casíimáiri iyú.

¹⁸ Néese mapisáita àniwa Pablo yàacawa wáapicha wapáchiacaténá Santiago. Nàyaca nacái néré

macáita ancianonái, icuèyéica Jerusalén ìyacàlená m̀nanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹⁹ Yá Pablo itàidaca nía. Néese icàlidaca nalíni éeréeri iyú macáita yái Dios imàníricaté camíiyéi judío yèewi Pablo icàlidacaalíté nalí Wáiwacali itàacái.

²⁰ Níai ancianoca idécanáami néemiacani, yá nàaca Dios irí cayábéeri. Néese náimaca Pablo irí:

—Uwé, wéenasàiri, péemìa cayábani, pialíacawa madécaná mil namanùbaca judiónái neebáidaca Jesús itàacái. Yá macáita náimaca mamáalàacata iwàwacutáanása wía judíoca wamànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

²¹ Níai judíoca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nadéca néemíaca áibanái cachìwéeyéi icàlidaca piináwaná ìwali péewáidacasa macái judiónái ìyéeyéica áiba cáli nayamáidáanápíná namànica càide iyúwa profeta Moisés ichùulianáté. Náimaca pialàacasa judiónái ipíchaná namànica circuncisión néenibe asianái iríwa, ipíchaná nacái namànica càide iyúwa wáiwitáise ìyáaná, wía judíoca, náimaca.

²² ¿Càinásica wamàni? Báisíta néemíapíná piináwaná ìwali pianàaná aléi Jerusalén ìyacàlená irìculé.

²³ Cawàwanáta cayábaca pimànicaalí càide iyúwa wàalàaná pía. Nàyaca wèewi cháí báinúaca asianái iwàwacutéeyéica íbaidaca Dios irípiná càide iyúwaté nacàlidáaná irí.

²⁴ Pité nía píapichawa pimànicaténá náapicha culto càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, masacàanápínacué judiónái iicáca pía, piwàlùanápínacuéwa templo irìculé. Pìwènìa

nacái nalípiná pìrái nawàwacutérica namàacaca ofrenda iyú sacrificio piná templo néré. Yási náalimá nadalúaca náiwita ibáináwa, náasáidacaténa nadéca namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná. Càita macái judiónái náalípinácawa càminápiná báisíiri yái néemièricaté piináwaná ìwali pimànicáiná machacàníiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica, wía judíoca.

²⁵ Quéwa watànàacaté cuyàluta càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacaténa wa càmita iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica wía judíoca. Abéerita iwàwacutá càmita nayáa iinási áibanái imàaquérica ídolo irí iyúwa sacrificio, yái cuwáiná yéenáwanáca. Iwàwacutá nacái càmita nayáa irái. Iwàwacutá nacái càmita nayáa iinási càmírica íiraná imusúawa ícha. Iwàwacutá nacái càmita naimá áiba wenàiwica yáapicha càmicúaca náinusíwa, càmírica nacái nanìrisíwa —ímaca yái Santiagoca.

Arrestan a Pablo en el templo

²⁶ Néeseté mapisáita àniwa Pablo itéca níai báinúaca aslanáica. Imànica náapicha culto nacáiri, nàapìda náichawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná masacàanápiná judiónái iicáca nía. Néese iwàlucacawa templo irìculé icàlidacaténa sacerdotenái irí càiná èeri irìcucaalípinaté namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, natécatáipinacaté nàasu ofrendawa namàacacaténa Dios iríni sacrificio piná.

²⁷ Iwàwacutácaté nacúaca siete èeri. Batéwacaalíte namáalàacawa níai sieteca èeri, namàacacatáipinaté pìrái ofrenda iyú, yá Pablo iyaca templo irìcu. Abénaméyéi judío Asia yàasu cáli néeséyéi naicáca

Pablo templo irìcu. Yá natàaníca báawéeri iyú Pablo ìwali báawacaténá namànica áibanái wenàiwica ìiwitáise calúanápiná naicáca Pablo, níái wenàiwica ìyéeyéica templo irìcu.

²⁸ Càité judíonái néemíanícawa wenàiwicanái irí: “¡Píacué israelitaca, piyúudàacué wía! Yái asìaliquéi yèepuníriwa macái cálita, yéewáida yèepunícawa macái wenàiwica báawacaténá naicáca wía, wía judíoca. Yéewáidaca nía nacái náináidacaténáwa báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté. Yéewáidaca nacái báawáanápiná naicáca templo. Idéca nacái itéca cà míiyéi judío aléi templo irìculé casacàacaténá imànica templo Dios ícha, yái Dios yàasu templo masaquèerica”, náimaca Pablo ìwali.

²⁹ Càité nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali, naicácáinaté Pablo Jerusalén ìyacàlená irìcu, Trófimo yáapicha, Efeso ìyacàlená mìnali, cà míirica judío. Iná nayúunáidaca Pablo itécaté yáapichawa Trófimo templo irìculé.

³⁰ Iná madécaná wenàiwica nàanàaca napiacawa, néemíanícawa, máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén ìyacàlená mìnanáí manùbéeyéica. Yá náibàaca Pablo nawatàidacani templo irìcuíse. Idécanacáita namusúadacani, yá áibanái nabàlìaca ícha templo inùma imanùbaca.

³¹ Idécunitàacá nanúacani, yá romanonái yàasu úwi ìiwacaliná yéemìaca naináwaná namànicasa máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén ìyacàlená mìnanáí macáita.

³² Yá ráunamáita itéca yàasu úwináíwa, náiwacanánái yáapichawa, yá nalicùa napiacawa wenàiwicanái yéewiré. Níái manùbéeyéi

wenàiwicaca, naicácanacáita úwi íiwacaliná, yàasu úwinái yáapichawa, yá nayamáidaca nanúadáidaca Pablo.

³³ Néese úwi íiwacaliná yàacawa nàatalé, yá íbàaca Pablo. Yá ichùulìaca úwinái nadacùaca Pablo pucháiba cadena iyú. Néese úwi íiwacaliná isutáca yéemíawa nía cawinácaalíni, càinácaalí báawéeri nacái imànica yái Pabloca.

³⁴ Quéwa níai wenàiwicaca abénaméeyéi néemíanícawa nacàlidaca abéeri wawàsi. Aibanái yéemíanícawa nacàlidaca nàasu wawàsita nacáywa áibalé áiba íicha. Yái úwi íiwacalináca càmita asái yéemíacani, namànicáiná madécaná nasànawa. Yá ichùulìaca yàasu úwináywa natéénápiná Pablo nacapèe iriculéwa.

³⁵ Nàanàaca escalera néré, úwinái icapèe yàasu yàawa iriculé, yá iwàwacutáca úwinái iwáacutáidaca Pablo nacùacatená náichani, níai manùbéeyéi caluéyéi wenàiwicaca, iwàwéeyéica inúacani.

³⁶ Nàacáináwa Pablo yáamiwáise néemíanícawa mamáalàacata: “¡Pinúacuéni!” náimaca néemíanícawa.

Pablo se defiende delante de la gente

³⁷ Batéwa úwinái iwàlùadaca Pablo nacapèe iriculéwa, quéwa Pablo itàanica griego itàacái iyú úwi íiwacaliná irí. Pablo íimaca irí:

—¿Càmitasica pimàaca nutàanica píapicha abéeri wawàsi? —íimaca yái Pabloca. Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí:

—Càmita núalía píalía pitàanica griego itàacái iyú.

³⁸ Nuyúunáidacáita píaca Egipto yàasu cáli néeséeri, yái itéericaté báinúaca mil namanùbaca asíanái inuéyéica wenàiwica manacúali yùuculé

càinàwàiri imànicaténá úwi romanonái yàasu gobierno ípunita —ímaca.

³⁹ Néese Pablo ímaca irí:

—Judíocata núa. Numusúacatéwa Tarso ìyacàlená irìcu, yái yàcalé máiníri cachàinica Cilicia yàasu cáli ínatéerica ìyaca. Pimàni nulí cayábéeri, pimàaca nucàlidaca nalíni, níái wenàiwicaca —ímaca yái Pabloca.

⁴⁰ Néese úwi íiwacaliná imàacaca Pablo itàaníca. Iná Pablo ibàlùacawa escalera íinata. Yá yúucaca icáapiwa nalí, masànacaténá nía, níái manùbéeyéi judíoca. Néese idéca masànaca nía, yá icàlidaca nalíni nataacái iyú, hebreo iyú.

22

¹ Pablo ímacaté nalí: “Péemìacué, nuénánái, siùcade nucàlidacué pírí nuináwanáwa”, ímaca nalí yái Pabloca.

² Idécanacáita néemìaca itàaníca nataacái iyú, hebreo iyú, yá masànata cachàiníwanái nabàlùacawa néemìaca irí.

³ Ímaca nalí àniwa yái Pabloca: “Judíoca núaquéi. Numusúacatéwa Tarso ìyacàlená irìcu, Cilicia yàasu cáli íinata. Quéwa nudàwinàacatéwa cháí Jerusalén ìyacàlená néeni. Gamaliel yéewáidacaté núa. Nuéwáidacatéwa maçái tàacáisi ìwali Dios ichùulièricaté iyú wàawirináimi. Máiní nuwàwaca numànica iyúwa Dios iwàwáaná càide iyúwa píacué siùcade.

⁴ Bàaluité numànica ùwicái náipunita, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nubànùacaté nía yéewacaténá úwinái inúaca nía. Nudacùacaté nía, asianái, inanái nacái yéewacaténá úwinái itéca nía presoíyéi ibànalìculé.

5 Sacerdote íiwacaliná, nía nacái Jerusalén ìyacàlená íiwacanánái macáita náalimá nacàlidaca nuináwaná ìwali nuedácaté náicha cuyàluta judiónái yéewáidacàalu íiwacanánái irípiná, ìyeyéicaté Damasco ìyacàlená irìcu. Nùacatéwa néré nuíbàacaténá nía presoíri iyú nutécaténá nía Jerusalén ìyacàlená nérépiná nàuwichàacaténátéwa, níái yeebáidéyecaté Jesús itàacái”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta su conversión

6 Pablo íimaca nalí àniwa: “Nùacatéwa àyapulicubàa Damasco ìyacàlená nérépiná, yá machacànicaalíté èeri nùyaca mawiénita Damasco irí, yáta camalási chènuníiséeri icànaca núa cachàiníiri iyú.

7 Ináté núuwàacawa nulìacawa nucalùniwa cáli íinatalé. Néese nuémìaca tàacáisi chènuníise. Yá íimaca nulí: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?’, íimaca nulí.

8 Néese nusutáca nuémìawani: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Yá tàacáisi íimaca nulí: ‘Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica núaquéi, yái piùwidéerica pimànica’, íimaca nulí.

9 Aibanái núapichéyéica naicáca camalási, íiná cáaluca nía. Càmita quéwa neebá tàacáisi itàanírìca núapicha.

10 Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, ¿càiná iwàwacutá numànica?’, núumaca irí. Yá Wáiwacali íimaca nulí: ‘Pimichàawa, planáwa Damasco ìyacàlená irìculé; nérénica nacàlidaca piríwani macáita iwàwacutéeripiná pimànica’, íimaca nulí.

11 Yáí camalásica matuúicaté imànica núa, íná núapichéeyéica natéca núa nucáapi ìwaliwa, yá wàanàacaté Damasco ìyacàlená irìculé.

12 “Iyacaté néré áiba asìali ípidenéri Ananías. Níara judíoca ìyéeyéica Damasco ìyacàlená irìcu, natàanicaté cáimiétaquéeri iyú Ananías ìwali, cáalíacáiri iyúcáiná yeebáidaca Dios itàacái, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuse.

13 Yá Ananías yàanàacaté nùatalé iicácaténá núa. Yàanàacaté itàidaca núa cayábéeri iyú. Yá ímaca nulí: ‘Nuénásàiri Saulo, catuúica píawa’, ímaca nulí. Yáta catuúica núa. Yáté núalimá nuicácani, yáí Ananíasca.

14 Néese ímaca nulí: ‘Yáí Diosca, wàawirináimi yeebáidéericaté itàacái, idéca yeedáca píá píalíacaténáwa càinácaalí iwàwáaná pímanica. Idéca imàacaca piicáca Jesús, yáí mabáyawanéerica. Idéca imàaca nacái péemiaca Jesús itàaníca píapícha.

15 Iná picàlida macáita èeri mìnánái iríwani, yáí piiquéerica, yáí péemièrica nacái.

16 Siùcade picá pidècuníawa. Pimichàawa, pibautizáanáwa, pisutá píawawa Wáiwacali ícha imàacáanápiná iwàwawa pibáyawaná ícha’, càité Ananías ímaca nulí”, ímaca yáí Pablocá.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los no judíos

17 Néeseté Pablo ímaca nalí àniwa: “Nuèpùacanáamitéwa Jerusalén ìyacàlená irìculé, yá nùacatéwa templo irìculé nusutácaténá núawawa Dios ícha.

18 Idècunitàacá nusutáca Dios ícha, yá nuicáca Wáiwacali yéenáíwanási nacáiri irìcuíse. Yá ímaca nulí: ‘Pèepùawa Jerusalén ìyacàlená ícha caquialéta,

càmicáiná neebáidapiná piríwani, yái picàlidéerica nunùmalìcuise', íimaca yái Wáiwacalica.

19 Néese núumaca irí: 'Nuíwacali, náalíacawa nuináwaná ìwali nùanátéwa néewáidacàalu imanùbaca irìculé, yáté nuibàaca nutéwa wenàiwica presoíyéi ibànalìculé, níái yeebáidéeyéica pitàacái. Nuchùullacaté nacái úwinái icapèedáidaca nía.

20 Nanúacaalíte Esteban íba iyú, yái icàlidéericaté tàacáisi pinùmalìcuise, yá nubàlùacatéwa néeni abédanamata nacái nuíwitáise náapicha, nucùacaté nacái nàasu ruana nacáiri, níara inuéyéicaté Esteban', càité núumaca Wáiwacali irí.

21 Quéwa Wáiwacali íimaca nulí: 'Pìawa, nubànúacáiná piacawa déeculé picàlidacaténá nacái nuináwaná ìwali càmiyéi judío irí', càité íimaca nulí yái Wáiwacalica", íimaca yái Pabloca.

Pablo en manos del comandante

22 Néemíacanacáita yái Pablo icàlidéerica càmiyéi judío ìwali, yá càmita quirínama judiónái yéemíaca Pablo iríni. Néese nadàbaca néemíanicawa cachàiníiri iyú Pablo ìwali. Náimaca néemíanicawa: "¡Pinúacuéni, yái asíalica! ¡Cayábéerica yéetácawéi!" náimaca néemíanicawa.

23 Idècunitàacá néemíanicawa, yá nacusúa nàasu ruana nacáiriwa, náucaca nacái cáli ichùmalé chènuniré, máinicáiná calúaca nía.

24 Iná úwi íiwacaliná ichùullàca úwinái itéca Pablo nacapèe irìculéwa. Yá ichùullàca nacapèedáidaca Pablo cabèesi iyú, icàlidacaténá nalí iináwanáwa, báisíiri iyúta, náalíacaténáwa cáná yéewa wenàiwicanái néemíanicawa Pablo ìwali. Uwi íiwacaliná càmitaté yáalíawa càmicáiná yéemíaca

hebreo itàacái, yái tàacáisi Pablo icàlidéericaté iyúni wenàiwicanái irí.

²⁵ Quéwa, idécanáami úwinái nadacùaca náichawa Pablo nacapèedáidacatenáni, yá Pablo ímaca áiba capitán irí ibàluèricawa néeni. Pablo ímaca capitán irí:

—Báawéeriquéi picapèedáidáanáciuca núa, romanosàiricáiná núa, càmiricáwaca juez yéemìa icàlidáaná iináwanáwa —ímaca yái Pabloca.

²⁶ Iná capitán yàacawa úwi íiwacaliná yàatalé. Ímaca irí:

—Cayába, picá pimàni irí báawéeri, yái asìalica. Romanosàiriquéi —ímaca.

²⁷ Néese, úwi íiwacaliná yàacawa Pablo yàatalé, isutácatená yéemíawawa Pablo. Yá ímaca Pablo irí:

—¿Báisi romanosàirica pía? —ímaca. Néese Pablo ímaca irí:

—Báisíta, núaquéi —ímaca yái Pabloca.

²⁸ Néese úwi íiwacaliná ímaca Pablo irí àniwa:

—Iwàwacutácaté nupáyaidaca madécaná plata iyú, namàacacatenáté romanosàirica núa —ímaca. Quéwa Pablo ímaca irí:

—Emperador imànicaté cayábéeri nusèenáimi judiónái irí, imàacacaté romanonáica nía. Càicata romanonái ìiricata núaquéi, íná yéewa romanosàirisíwacata núa —ímaca yái Pabloca.

²⁹ Níái úwinái idacuèyéicaté Pablo nacapèedáidacatenáni, néemiacáiná iináwaná romanosàiricani, yá nèepùacasiwa Pablo íicha. Yá nacái cáaluca úwi íiwacalináca, ichùullacáináaté úwinái idacùacani, yái Pabloca, romanosàirica.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

30 Néese mapisáináami àniwa, úwi íiwacaliná iwàwacaté yéemìlaca machacàníiri iyú ìwali cáná yéewa judíonái icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Yá iwasàaca cadena Pablo íicha. Néese ichùullaca nàwacáidáyacacawa macái sacerdote íiwacanánái, Junta Suprema nacái, níái judío icuèrinánái béeyéica. Néese itéca Pablo nàatalé, yá imàacaca Pablo ibàlùacawa nàacuésemi.

23

1 Néeseté Pablo iicáidaca machacàníiri iyú nalí níái Junta Supremaca. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánái, Dios yáalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide —íimaca yái Pablocá.

2 Néeseté Ananías yái sacerdote íiwacalináca ichùullaca áiba ibàlùèriwa mawiénita Pablo irí icapèedáanápíná Pablo inùma.

3 Néese Pablo íimaca irí:

—¡Dios yùuwichàidapíná píawa, pía pucháibéeri íiwitáiseca! Báisícaalí píawinawa néré pèemíacaténá nuináwaná ìwali càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianá, néese, ¿cáná pichùulia namànica, yái nacapèedáanáca núa? —íimaca yái Pablocá.

4 Néese níái iyéeyéica néré náimaca Pablo irí:

—¡Píca picuísa píichawa Dios yàasu sacerdote íiwacaliná! —náimaca.

5 Néese Pablo íimaca àniwa:

—Píacué nuénánáica, càmítaté núalíawa sacerdote íiwacalinácani, núalíacáináwa Dios itàacái íimaca: ‘Píacué pitàaní báawéeri iyú picuèriná ìwaliwa’, íimaca yái Dios itàacáica.

6 Néese Pablo yáalíaca iicáca nía, níái Juntaca. Yáalíacawa saduceonái yéenáca abénaméeyéi nèewi,

fariseonái yéénáca áibanái nèewi. Iná Pablo ímaca nalí cachàiníri iyú:

—Píacué nuénánáica, fariseoca núaquéi. Fariseonáicaté nacái nùawirináimica. Nùyaca cháí presoíri iyú áibanáicáiná icháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa wenàiwica áiba èeriwa —ímaca yái Pabloca.

⁷ Néese idécanacáita icàlidaca nalíni, yá níái fariseoca, saduceonái nacái nadàbaca néemíanícawa nalíwàaca ùuléeri tàacáisi iyú.

⁸ Níacáiná saduceoca náimaca càmitasa yéetéeyéimiwa nacáucàapínáwa, canása nacái ángelnái, canása nacái wenàiwica iwàwa cáuri. Quéwa fariseonái neebáidaca macáita.

⁹ Yá macáita néemíanícawa nalíwàaca lúasi iyú. Néese abénaméeyéi fariseo yéewáidéyeyéi wenàiwica templo irícu namichàacawa, yá náimaca:

—Yái asìali càmita imàni báawéeri. Cawàwanáta ángel idéca itàaníca yáapícha, càmicaalí nacái cawàwanáta wenàiwica iwàwa cáuri idéca icàlidaca irí tàacáisi —náimaca.

¹⁰ Néese, nadàbaca napéliayacacawa, yá icalùadacawa yái úwi íiwacalináca íináidacawa namádáidáanápíná náichawáaca yèewi yái Pabloca. Iná úwi íiwacaliná ichùulìaca yàasu úwináiwá nawasàanápíná Pablo judíonái íicha cachàiníri iyú. Yá úwinái itéca Pablo úwinái icapèe néré.

¹¹ Néeseté táiyápi Wáiwacali imàacaca yáawawa Pablo iicácani. Yá ímaca Pablo irí: “Picá cáalu píá, iwàwacutácáiná picàlidaca nuináwaná ìwali wenàiwicanái irí Roma ìyacàlená irícu, càide iyúwa picàlidáanácáwa nalíni cháí Jerusalén ìyacàlená irícu”, ímaca yái Wáiwacalica.

Planes para matar a Pablo

¹² Mapisáita àniwa abénaméeyéi judío abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nanúanápíná Pablo. Néese náimaca nalíwáaca Dios ípidená ìwali càminápináté nayáa nayáacaléwa, ìbatàa únipiná nàira àta nanúacataléta Pablo. Náimaca Dios inúanápínáté nía càmicaalí namàni càide iyúwa náimáanáté, náimacáinása càì Dios ípidená ìwali, náimaca.

¹³ Càité náimaca cuarenta ichàbaníise asìanáica.

¹⁴ Iná nàacawa sacerdote ìiwacanánái yàatalé, yàcalé ìiwacanánái néré nacái. Yá náimaca:

—Wadéca wamànica wawàsi wáapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápíná wía wayáacaalí wayáacaléwa ipíchawáise wanúaca Pablo.

¹⁵ Iná píacué, nía nacái Junta Suprema, pisutácué úwi ìiwacaliná ícha wawàsi yeedáanápíná pìatalé Pablo táwicha. Píimacué úwi ìiwacaliná irí piwàwáanácué péemìaca Pablo iináwaná ìwali quiríta cayábéeri iyú. Yásí wacùacani wanúacaténáni ipíchawáise yàanàaca pìatalécué —náimaca.

¹⁶ Quéwa Pablo yéenasàatúa ìiri yéemìacaté nawàwáanáté nanúaca Pablo. Yá yàacawa úwinái icapèe néré icàlidacaténá Pablo iríni.

¹⁷ Néese Pablo imáidaca capitán. Yá Pablo íimaca capitán irí:

—Pité yái ùucullirica píiwacali yàataléwa, yáara úwi ìiwacalináca, iwàwacutácáiná ùuculliri icàlidaca irí wawàsi —ímaca yái Pabloca.

¹⁸ Yá capitán itéca ùuculliri úwi ìiwacaliná yàatalé. Yá íimaca úwi ìiwacaliná irí:

—Yái Pablo presoírca idéca imáidaca núa. Yá isutáca nuícha wawàsi nutéénápiná pìatalé yái ùuculiirica. Iwàwacutása icàlidaca pírí wawàsi — íimaca.

¹⁹ Néese úwi íiwacaliná itéca ùuculliri icáapi ìwaliwa, yá itécani méetàucuta áibanái íicha. Yá íimaca ùuculliri irí:

—¿Càinásica piwàwa picàlidaca nulí? —íimaca.

²⁰ Néese ùuculliri íimaca irí:

—Abénaméeyéi judío nadéca abédanama namànica náiwitásewa náapichawáaca nasutáanápiná pícha wawàsi pitéénápiná Pablo táwicha Junta Suprema yàatalé nawàwacáinása néemíaca Pablo iináwaná ìwali cayábéeri iyú.

²¹ Picánica quéwa peebá, nadèncáiná cuarenta ichàbaníise asianáica icuèyéi ibàacanéri iyú nanúacaténáni. Yá nadéca namànica wawàsi náapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápinása nía, nayáacaalí nayáacaléwa ipíchawáise nanúaca Pablo. Siúcade nadéca nachùnìaca macáita. Abéta iwàwacutá nasutá pícha wawàsi —íimaca.

²² Néese úwi íiwacaliná imàacaca ùuculliri yàacawa íicha. Ichùullìaca ùuculliri càminápiná icàlida áibanái iríni.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Néeseté úwi íiwacaliná imáidaca pucháiba yàasu capitánwa. Yá ichùullìaca nàwacáidáanápiná doscientos namanùbaca úwi, yèeyéiwa yàabàli iyúwa, setenta namanùbaca úwi nacái yèeyéiwa caballo ínata, áiba doscientos namanùbaca úwi itéeyéica yàasu ùlibànawa. Ichùullìaca namusúacawa Jerusalén ìyacàlená íicha nàacaténáwa Cesarea ìyacàlená nérépiná a las nuevecatái catá.

24 Ichùulia nacái nachùnìanápíná caballonái yéewacaténá Pablo yàacawa caballo ínata. Ichùuliaca macáita nacùnánápíná cayábani yái Pabloca, natéénápínáni gobernador Félix yàatalé.

25 Yá ibànùaca náapicha cuyàluta. Yá cuyàluta íimaca:

26 “Núa, Claudio Lisias, nuwàwalica pía manuísíwata, pía máiniiri cáimiétacanáca Félix gobernador.

27 Níái judíoca náibàacaté yái asìalica, yá nawàwacaté nanúacani, quéwa nuémìacananacáita iináwaná ìwali romanosàiricani, yá nùacawa nàatalé nùasu úwinái yáapichawa nuwasàacaténáni judíonái íicha, yái asìalica.

28 Néese nuwàwacaté nualíacawa càiná ìwalísecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali, íná nutécani judíonái yàasu Junta yàatalé, níái judío íiwacanánaica.

29 Càì meedá nacháawàaca iináwaná ìwali nàawirináimi ííwítáise ìwaliwa, quéwa càmita nàanàa ìwali íbáyawaná nanuérípiná ìwalíseni, càmita nacái wáuquéerípináni presoíyéi íbànalículé.

30 Quéwa nuémìacáináaté judíonái iináwaná ìwali náináidacatéwa nanúanápínáni, íná nubànùacani pìatalé. Nudéca nacái nusutáca náicha, níara ícháawèyéica iináwaná ìwali nàanápíná pìatalé nacàlidacaténá píríni càinácaalí báawéeri wawási nadènlaca yáapicha. Yácata imanùbaca, núa Claudio Lisias”, íimacaté yái cuyàlutaca.

31 Néeseté úwinái namànicaté càide iyúwa náiwacali ichùullánaté nía. Yá needáca natéwa Pablo táiyápicáwa Jerusalén iyacàlená íicha àta nàanàacataléta Antípatris iyacàlená néré.

32 Néese mapísáita àniwa, níái úwi yèepuníiyéicawa

yàabàli iyúwa nèepùacawa úwinái icapèe néré Jerusalén iyacàlená iriculé. Aibanái úwi yèeyéicawa caballo ínata nàaca natéca Pablo mamáalàacata.

³³ Nàanàacaté Cesarea iyacàlená néré, yá úwinái yàaca cuyàluta gobernador irí. Nachàbáida nacái irí Pablo.

³⁴ Gobernador iléecanáami cuyàluta, yá isutáca yéemíawá síisáanéericáalí yái Pabloca. Néese gobernador yéemíacáiná Cilicia yàasu cáli néeséericani, yá gobernador íimaca Pablo irí:

³⁵ —Nàanàacaalípiná níara icháawèeyéica piináwaná ìwali, yásí nuémí piináwanáwa —íimaca. Néese gobernador ichùuliaca úwinái icùaca Pablo cayába Herodes icapèe manuíri irícu.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Néeseté cinco èeri idenáami, yáté Ananías, yái sacerdote íiwacalíná, yàanàaca Cesarea iyacàlená néré. Abénaméeyéi Jerusalén iyacàlená íiwacanánái yàanàaca Ananías yáapicha, abogado nacái íipidenéeri Tértulo. Yá nàacawa Félix gobernador yàatalé nacháawàacaténá Pablo iináwaná ìwali.

² Néese úwinái natéca Pablo néré, yá Tértulo idàbaca icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Tértulo íimaca Félix gobernador irí:

—Cayábéeri píiwitáise, píá gobernador, pidéca picùaca wía cayába. Siùcade wàyaca matuíbanáiri iyú picùacáiná wía cayába, pidéca nacái pimànica madécaná cayábéeri wawàsi piyúudàacaténá wàasu cáli néeséeyéi.

³ Iná macái wía àta alénacaalí wàyaca, wàaca piri cayábéeri càiripináta, pía máiníri cáimiétacanáca Félix.

⁴ Quéwa càmita wawàwa wasàiwicaca piri wawàsi mamáalàacata, abéerita wasutáca píicha wawàsi pimàninápiná walí cayábéeri péemianápiná wasàna quiríta.

⁵ Wadéca wáalíacawa máiní báawéerica íiwitáise yái asialica. Macái cáli íinata báawaca imànica macái judío íiwitáise náapichawáaca. Yácata náiwitápu níara nazarenoca, yeebáidéeyéica áiba tàacáisi méetàuculéerica wàawirináimi íiwitáise íicha.

⁶ Iwàwacaté nacái casacàaca imànica wàasu templo Dios íicha. Iná wáibàacani wàuwichàidacaténani càide iyúwa wàawirináimi yàasu tàacáisi ichùullaná wamànica.

⁷ Quéwa yáara úwi íiwacaliná Lisias iwàlùacatéwa wèewiré, yá itéca wáichani cachàiníri iyú.

⁸ Néese Lisias icàlidacaté walí iwàwacutáanása nàanàaca piatalé, níai iwàwéeyéica icháawàaca iináwaná ìwali. Quéwa píalimá pisutáca péemiawani, yái úwi íiwacalináca iyéerica Jerusalén iyacàlená irìcu, píalíacaténáwa machàcaníri iyú ìwali yái wacháawàanáca iináwaná ìwali, yái asialica —ímaca yái abogadoca.

⁹ Càita nacái áibanái judío ibàluèyécawa néré náimaca Félix irí abédanamatasa náiwitáise nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali.

¹⁰ Néese gobernador yúucaca icáapiwa Pablo irí yáasáidacaténá imàacaca Pablo icàlidaca iináwanáwa. Yá Pablo ímaca:

—Casímáica nuwàwa nucàlidáanápiná piri nuináwaná ìwaliwa, càinácaalí ìwalíise nacháawàaca núa. Pidéca picùaca wàasu cáli madécaná camuí,

pidéca nacái péemàca waináwaná, íná yéewa pialácawa cayába càinácaalí wàyaca càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise ìyáaná, wía judíoca.

¹¹ Piwàwacaalí pisutáca péemàca áibanái, yásí pialácawa nùwali nùanàacaté Jerusalén iyacàlená néré doce èeri néese siùcáade, nùacaténaté Dios icàaluíniná.

¹² Càmita nàanàa núa itàaníríca chàinisíiri tàacáisi iyú wenàiwicanái yáapicha templo irìcuta. Càmita nacái nuwènúada wenàiwicanái íiwitáise calúacaténá nía namàinínápiná máiwitáiseeri iyú. Càmita nacái numàni càì judiónái yéewáidacàalu irìcu, áibacatalé Jerusalén iyacàlená irìcubàa nacái.

¹³ Níái wenàiwica ìyéeyéica cháì càmita náalimá náasáidaca pirí báisícani yái nacháawèerica nuináwaná ìwali ìwalíse.

¹⁴ Quéwa nucàlida piríni nuíbaidaca Dios irípiná, yái Dios wàawirináimi nèericaté icàaluíniná. Yá nuebáidaca càide iyúwa ímáaná yái tàacáisi íipidenéerica Wàlisài Ayapu, yái tàacáisca níái wenàiwicaca ímèerica ìwali cànírisa báisíta, quéwa nuebáidaca mamáalàacata macáita tàacáisi profeta Moisés icàlidéericaté, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmalìcuíse.

¹⁵ Nuebáida nacái Dios icáucàidáanápiná macái yéeteyéimiwa, cayábéeyéi, báawéeyéi nacái, càide iyúwa níái judíoca yeebáidáaná nacái.

¹⁶ Iná núalimáidaca numànica macáita machacàníríri iyú càiripináta amalácaténá nuíwítáise wenàiwicanái íicápiná, Dios íicápiná nacái.

¹⁷ “Táquicha tàacáwa, nuèpunícanáamiwa áiba cálire máisibáwanáita camuí, yá nuèpùacawa aléi nùasu cáli ínataléwa nutécaténá plata nuénánái

catúulécaneéyéi iríwa, numàacacaténá nacái plata ofrenda iyú Jerusalén ìyacàlená néeni.

18-19 Néese nùyacaté templo irìcu, numàacacaténaté ofrenda, idécanáamité namànica culto nacáiri, nùapìda nuíchawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná masacàacaténá naicáca núa, càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, ipíchawáise nawàlùacawa templo iriculé. Canáca máini wenàiwica nùapicha, càmita nacái wawènúada wenàiwicanái íiwitáise namànicaténá máiwitáiséeri iyú. Néeseté abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeséeyéi nàanàaca núa néré. Níaté báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise calúacaténaté naicáca núa. Iná iwàwacutá níata yàanàaca aléi pìatalé nacháawàacaténá nuináwaná ìwali báisícaalíté naicáca numànica nubáyawanáwa.

20 Càmicaalí níara Asia yàasu cáli néeséeyéica nàanàaca, yá pimàaca níai judío ìyéeyéica cháí nacàlidaca piríni càirínácaalí nubáyawaná nàanàaca nùwali nubàlùacaalítéwa judiónái yàasu Junta Suprema yàacuésemi, níai judío icuèrinánái béeyéica.

21 Abéerita wawàsi ìwalíse cawàwanáta náalimá nacháawàaca nuináwaná ìwali: Nubàlùacaalítéwa Junta Suprema yàacuésemi, yá nucàlidacaté nalíni cachàiníiri iyú: ‘Pidécuéca picháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa’, càité núumaca”, íimaca yái Pabloca.

22 Néese Félix idécanáamité yéemiàcani, yá ichùulíaca íichawa níai judíoca, yéemiàcaténása nacháawàaná Pablo iináwaná ìwali quiríta áiba èeripínása, yácáiná Félix yáalíacatéwa càinácaalíté

nàyaca níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi áibanái yàaca ípidená Wàlisài Ayapu. Yá Félix ímaca nalí:

—Nucùaca yàanàaca yáara úwi íiwacaliná Lisiasca, yásí nuémìacué quiríta ìwali, yái pìasu wawàsica — ímaca yái Félixca.

²³ Néese Félix ichùuliaca úwisàiri capitán icùanápíná Pablo presoíri iyú, quéwa imàacáanápíná Pablo yèepunícawa matuíbanáita capìi irìcubàata, imàaca nacái Pablo yàacawéeyéiná napáchiacani, nayúudàacaténáni, cànínacaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

²⁴ Néeseté máisiba èeríwanái idénáami, yá Félix yàanàaca àniwa yàacawéetúa Drusila yáapichawa, abéechúa judíosàatúa. Yá Félix ichùuliaca needáca yàatalé Pablo. Yá yéemìaca Pablo icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali, yái tàacáisi ímérica iwàwacutáaná wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái.

²⁵ Néese Pablo icàlidaca nalíni iwàwacutá wàyaca machacànìiri iyú, iwàwacutá wacùaca wáiwitáisewa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yá nacái Dios yùuwichàidáanápínáca báawéeyéi wenàiwica imáalàapínacaalíwa yái èeriquéi, ínáté cáaluca Félix. Yá ímaca Pablo irí:

—Siùcade pèepùawa wáicha. Aibaalípiná numáidaca pía àniwa nudèniacaalíta èeri —ímaca yái Félixca.

²⁶ Félix iwàwacaté nacái Pablo yàaca irí plata iwasàacaténáni, íná Félix imáidaca yàataléwa Pablo manùba yàawiría itàanícáténá yáapicha.

²⁷ Néeseté pucháiba camuí idénáami, Félix càmita quirínama icùa yáara cálica. Yá Porcio Festo icùaca

cáli Félix yáamirìcubàa. Félix iwàwacaté cayábaca judíonái iicácani, ínáté imàacaca Pablo presoíyéi ibànàlicu.

25

Pablo delante de Festo

¹ Néeseté Festo yàanàaca Cesarea iyacàlená néré icùacaténá cáli. Yá máisiba èeri idénáami àniwa, Festo yàacatéwa Cesarea iyacàlená ícha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

² Idécanáami Festo yàanàaca Jerusalén néré, yá sacerdote íwacanáni, nía nacái judío máiniyéi cachàinica icháawàaca Pablo iináwaná ìwali Festo irí.

³ Nasutáca Festo ícha wawàsi imànínápiná nalí cayábéeri ichùullaca úwinái natéénápiná Pablo Jerusalén iyacàlená néré, níacáiná judíoca nadèniaca nàasu wenàiwicawa icuèyéica Pablo yàanàaca àyapulìcubàa nanúacaténáni.

⁴ Quéwa Festo icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté romanonái icùaca Pablo Cesarea iyacàlená néeni, yá nacái Festo yèeripináté néréwa mesúnamáita, íimaca.

⁵ Yá Festo íimaca judíonái irí:

—Iná iwàwacutácué píwacanáni nàacawa núapicha Cesarea iyacàlená néré. Néese báisícaalíté Pablo imànica ibáyawanáwa, yásí yéewacué picháawàaca iináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

⁶ Festo iyamáacawa Jerusalén iyacàlená irìcu ocho èeri, cawàwanáta diez èeri. Yáté yèepùacawa Cesarea iyacàlená néré. Néese mapisáináami àniwa yáawinacawa yàalubái ínatawa yéemàcaténá

wenàiwicanáii ináwaná. Yá Festo ichùullaca úwinái itéca yàatalé Pablo.

⁷ Pablo iwàlùacawa néré, néese níái judío yàanèyèicaté Jerusalén ìyacàlená ícha nàacawa Pablo yàatalé. Yá nacháawàaca Pablo ináwaná ìwali; náimaca Pablo imànicasa madécaná wawàsi báawéeri, éwita càmicáaníta náalimá náasáidaca báisícatani, yái náiméerica ìwali.

⁸ Néese Pablo íimaca Festo irí icàlidacaténá ináwaná ìwaliwa:

—Càmítaté numàni áiba wawàsi méetàuculéeri judío yàawirináimi íiwitáise ícha, càmita nacái numàni áiba báawéeri wawàsi judiónái yàasu templo irí, càmitaté numàni ùwicái emperador romanosàiri íipunita, yái icuèrica macái cáli imanùbaca —íimaca yái Pabloca.

⁹ Quéwa Festo iwàwacaté casímáica judiónái iicàcani yái Festoca, iná isutáca yéemìawa Pablo:

—¿Piwàwasica pìacawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémìacaténá piináwaná ìwali néré judío íiwacanánái yàacuésesemi wáalíacaténáwa asásí iwàwacutácaalí wàuwichàidaca pía ìwalíise yái wawàsi nacháawèerica pía ìwalíise? —íimaca yái Festoca.

¹⁰ Néese Pablo íimaca irí:

—Nùyaca cháí emperador romanosàiri yàasu gobierno ichùullacataléca péemíaca nuináwaná ìwali, wenàiwica icháawàacaalí nuináwaná ìwali, càide iyúwa iwàwacutáaná péemíaca nulí, romanosàiricáiná núa. Canáca yéewaná judiónái néemíaca nuináwaná ìwali nàuwichàidacaténá núa. Píalíacawa cayábéeri iyú canáca nubáyawaná judiónái irí.

11 Báisícaalí numànicaté nubáyawanáwa nanuéripiná ìwallíse núatá, yá càmita nusutá nawasàanápíná núa yéetácáisi íchatá. Càmita quéwa báisí yái nacháawèerica nuináwaná ìwallíse, íná iwàwacutá càmita pèepùada nalí núa. Nuwàwaca emperador romanosàiri yéemìaca nuináwaná ìwali —ímaca yái Pabloca.

12 Néeseté Festo itàaníca áibanái asíanái yáapicha, níái yáapichéeyéica yàalèeyéicani. Festo itàaníca náapicha, néese ímaca Pablo irí:

—Pidéca pisutáca nuícha wawàsi nubànùanápíná pía emperador yàatalé yéemìacaténá piináwaná ìwali, íná nubànùapíná pía néréwa —ímaca yái Festoca.

Pablo ante el rey Agripa

13 Néeseté máisibáwanáita èeri idénáami, rey Agripa yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré, Berenice yáapicha. Nàanàacaté natàidacaténá Festo, yái gobernadorca.

14 Yá nayamáacawa máisibáwanáita èeri, íná Festo icàlidaca rey Agripa irí Pablo iináwaná ìwali. Yá Festo ímaca rey Agripa irí:

—Iyaca cháí abéeri asìali Félix imàaquéericaté pre-soíyéi ibànàlicu, ípidenéerica Pablo.

15 Nupáchiacaalíté Jerusalén ìyacàlená néré, níara sacerdote íiwacanánáica, nía nacái Jerusalén ìyacàlená íiwacanánáica, nacháawàaca nulí iináwaná ìwali. Nawàwacaté numàacaca nanúacani.

16 Yáté nucàlidaca nalíni càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía romanoca, càmita wachùulia nanúaca wenàiwica àta iicácataléta cawinácaalí icháawèeyéica iináwaná ìwali, yéewacaténá icàlidaca

iináwaná ìwaliwa nacái, yái wawàsi nacháawèrica iináwaná ìwalíse.

¹⁷ Iná idécanáamité nàanàaca aléi, yáté càmita núuca èeri. Néeseté mapisáita àniwa núawinacatéwa nùasu yàalubáisi ínatawa nuémìacataléca nacháawàaná wenàiwica iináwaná ìwali. Yá nuchùuliaca úwinái needáca nùataléwa yái asìalica.

¹⁸ Néese níái icháawèyécáté iináwaná ìwali càmita nacàlida ìwali báawéeri wawàsi càide iyúwa nuínáidáanátéwa nacháawàanápínaté iináwaná ìwali.

¹⁹ Nacháawàacáitaté iináwaná ìwali meedá ìwalíse yái nàawirináimi íiwitáiseca. Nacháawàa nacái iináwaná ìwali icàlidacáinása tàacáisi áiba asìalimi ìwali ípidenéerimicáté Jesús, yéetéericatéwa quéwa náimaca Pablo icàlidacasa mamáalàacatani cáunásani, yái Jesúsca.

²⁰ Càmicáiná núalíawa càinápinácaalí numàníripiná ìwali yái wawàsica, yá nusutácaté nuémìawa Pablo asáisi iwàwacaalí yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémìacaténá néré yàasu wawàsi.

²¹ Quéwa isutáca nuícha wawàsi nubànàanápínáni emperador yàatalé, yái emperador romanosàiri wèericuéca ímiétacaná, icuèrica macái cáli imanùbaca, yéewacaténá emperador yéemìaca nacháawàaca yái asìali iináwaná ìwali. Iná nuchùuliaca úwinái icùaca Pablo presoíyéi ibànalìcu àta núalimácataléta nubànùacani emperador yàatalé —ímaca yái Festoca.

²² Néese rey Agripa ímaca Festo irí:

—Núacáanítani nuwàwa nuémìaca yáara asìali icàlidáaná iináwaná ìwaliwa —ímaca yái Agripaca. Yá Festo ímaca irí:

—Táwicha péemlàwani —ímaca yái Festoca.

²³ Néese mapisáináami àniwa Agripa, Berenice nacái nàanàaca máini cáimiétaquéeri iyú, nabàle cawèníiri yáapichawa, namanùbaca yáapichawa nacái manùbéeyéi. Yá nawàlùacawa capli imàdáná manuíri iriculé, nàwacáidacàalu néemlàcataléca wenàiwica iináwaná ìwali. Uwi íwacanáiná nawàlùacawa náapicha, nía nacái Cesarea iyacàlená íwacanáiná máiniyéica cachàini. Néese Festo ichùuliaca úwinái yeedáca Pablo. Yá natéca Pablo.

²⁴ Néese Festo ímaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca:

—Rey Agripa, píacué nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa wáapicha. Yácata asialí. Madécaná judío nadéca nacháawàaca nulí iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni, cháí Cesarea iyacàlená nacái. Mamáalàacata néemíanícawa nulí, nasutáca numàacáanápíná nanúacani.

²⁵ Quéwa càmita nùanàa ìwali ibáyawaná nuchùulìeripíná nanúacani ìwalíise. Táquicha tàacáwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yái emperador wèerica ìmiétacaná, yéewacaténá emperador yéemìaca yàasu wawàsi, asáisí iwàwacutácaalí nàuwichàidacani. Iná nudéca nuínáidacawa nubànùanápíná Pablo yàacaténáwa emperador yàatalé.

²⁶ Quéwa càmita núalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná nutànàaca nuíwacali emperador iríwa, càmicáiná nùanàa ìwali ibáyawaná, yái Pabloca. Iná nudéca nùwacáidaca macáitacué pía, pía nacái rey Agripa wasutácaténá wéemíawa cayábani píacuésemi, pìalàacaténá núa, yéewanápíná

nutànàaca cuyàluta emperador irí, wacàlidacaténá irí càinácaalí ibáyawaná, yái asìalica.

²⁷ Canápináta meedá nubànùaná presoíri càmicaalí nutànàa càiná ìwalísecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ Néeseté rey Agripa íimaca Pablo irí:

—Yá numàacaca picàlida piináwaná ìwaliwa — íimaca yái Agripaca. Néese Pablo imichàidaca icáapiwa napualé. Yá idàbaca icàlidaca nalíni:

² “Casímáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni siùcade, pía rey Agripa, máiníri cáimiétacanáca, nucàlidáanápíná pirí nuináwaná ìwaliwa machacàníiri iyú, nucàlidacaténá ìwali yái wawàsi judiónái nacháawèrica núa ìwalíse.

³ Casímáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni, píalíacáináwa ìwali macáita yái wáiwitáiseca, wía judíoca; píalía nacáywa ìwali yái wawàsica càmlírica abédanamata wáiwitáise ìwali. Iná nusutáca pimànínapíná nulí cayábéeri péemíacaténácáwa cayába nuináwaná ìwali”, íimaca yái Pabloca.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ Pablo íimacaté nalí: “Macái judiónái náalíacawa nùwali càinácaalíte nùyaca sùmàicaalíte núa àta siùca nacáide àniwa nùasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená irícu nacái.

⁵ Càmita nawàwa nacàlidaca piríni, quéwa náalía nacáywa fariseonái yéenáca núa ùuculliricatáiseté núa àta siùca nacáide, yá nudéca nùyaca càide iyúwa fariseo íiwitáise iyáaná madécaná camuí. Càide iyúwa píalíanáwa, wía fariseoca weebáidaca

machacàníiri iyú macáita càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise ímáaná wàanápíná Dios icàaluíniná. Píalía nacáíwa canáca áibanái judío yeebáidéeyéi macáita cáaliacáiri iyú cachàiníwanái wáicha, wía fariseoca.

⁶ Siùcade nadéca nacháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios imànínapíná walí cayábéeri càide iyúwaté icàlidáanáté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi írì, icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èeripíná.

⁷ Macái wía Israel itaquénáinámi doce wàawiría wamanùbaca wacùaca Dios imànínapíná càide iyúwaté icàlidáaná walíni, icáucàidáanápíná wía áiba èeriwa. Iná wàaca Dios icàaluíniná, wáibaida nacái írìpiná èerìapinama, táiyápinama nacái. Yácata wawàsìira ìwalíse yái judiónái icháawàaca nuináwaná ìwali siùcade, pía rey Agripa, nuebáidacáiná càide iyúwa náimáaná neebáidacasa nacái, yái tàacáisi ímérica Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa.

⁸ ¿Cánásicué càmita peebáida Dios icáucàidáaná yéetéeyéimiwa?” ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo perseguía a los cristianos

⁹ Pablo ímacaté nacái: “Bàaluité, éwita nuebáidacáaná Dios icáucàidáanápínáté yéetéeyéimiwa, càicáaná nuyúunáidaca iwàwacutáaná nùuwichàidaca wenàiwicanái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái, yái Nazaret ìyacàlená néesérica, càmicáináté nuebáida icáucàacatéwa.

¹⁰ Càité numànica Jerusalén ìyacàlená írìcu. Yáté sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa, núucacaténá nía presoíyéi ibànalìculé, madécaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese úwinái inúacaalíté nía, yá

abédanamata nuíwitáise náapicha, níái inuényéicaté nía.

¹¹ Manùba yàawiría nùuwichàidaca nía núalimáidacatená nuicáwa nía, nawènúadánápiná náiwitáisewa Jesús ícha. Càité numànica macái judiónái yéewáidacàalu irìcu namanùbaca. Máinicáiná calúaca báawanama nuíwitáise náapicha, ínáté càmita nuyamáawa cháí wàasu cáli íinata, néese nùaca nacái nucutáca nía àta áiba yàcalé iyéeyéica méetàuculé wàasu cáli ícha, nùuwichàidacatenáté nía”, ímaca yái Pablocá.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹² Pablo ímacaté nalí nacái: “Nùacatéwa nùuwichàidacatená nía Damasco iyacàlená néré, idécanámité sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa nuíbàanápináté wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹³ Péemla cayába, pía rey, nuèpunicatéwa àyapulcubàa machacànicaalíté èeri, yáté nuicáca camalási chènuníise icànéericaté cachàiníiri iyú èeri ícha. Yá icànaca núa mèlumèluwaca, nía nacái núapichéeyéica.

¹⁴ Néese macáita wáuwàacawa wallacawa wacalùniwa cáli ínatalé, yá nuémíaca tàacáisi. Yá ímaca nulí hebreo itàacái iyú: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa? Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréri ipùatalìcu’, ímaca nulí.

¹⁵ Néese núuma irí: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Néese Wáiwacali ímaca nulí: ‘Núacata yái Jesús, yái piùwidéerica pimànica.

¹⁶ Siùcade pimichàa pibàlùacawa, nudéca numàaca núawawa piicáca núa píibaidacatená nulípiná, picàlidánápiná nacái wenàiwicanái

irí yái siùquéerica tàacáwa piicáca, yá nacái núasáidéeripináca pirí.

17 Yá nuwasàapináca píawa judíonái íchawa, càmiyéi judío ícha nacái. Siùcade nubànùa pía picàlidacaténá nutàacái càmiyéi judío irí.

18 Nubànùapiná píawa nàatalé picàlidacaténá nalí nutàacái, amalácaténá náiwitáise, nàyacaténá Dios icamaláná irícu, ipíchaná nàyaca mamáalàacata càide iyúwa Satanás ichùulianá nía, néese nèepunícáténáwa Dios yáapicha; yéewanápiná nacái neebáidaca nutàacái, Dios imàacacaténá iwàwawa nabáyawaná ícha, numàacacaténá nacái Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa, neebáidacáiná nutàacái', càité ímaca nulí yái Wáiwacalica", ímaca yái Pabloca.

Pablo obedece a la visión

19 Pablo ímacaté àniwa: “Iná, pía rey Agripa, nudéca numànica càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá numànica irícuíse yái yéenáiwánási nacáiri chènuníiséerica.

20 Quéechatécáwa nucàlidaca itàacái Damasco ìyacàlená mìnánái irí. Néese nucàlidacani Jerusalén ìyacàlená mìnánái irí, macái Judea yàasu cáli imanuíca nacái. Nucàlidaca nacái càmiyéi judío iríni nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná, namànínápiná cayábéeri náasáidacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná.

21 Càiri wawàsi ìwalité judíonái náibàacaté núa templo irícu nanúacaténá núa.

22 Quéwa Dios idéca iyúudàaca núa àta siùca nacáide. Yá nucàlidaca nuèpunícawa Dios itàacái mamáalàacata macái irí, púubéyeyéi irí, béeyeyéi

irí nacái. Nucàlidaca nalí abéerita yái tàacáisi profetanái itànèericaté, yá nacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, ímérica càinácaalí Mesías imàninápinaté, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripináté walí.

²³ Níacáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise ímérica iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripináté walí, wía judíoca. Profetanái ímacaté nacái idécanáamité Mesías yéetácawa, yáté Mesías iyáanápínaté idàbáanéeri wenàiwica Dios icáucaidéeripináté iyacaté ná càiripináta, icàlidéeripináté tàacáisi judíonái irí, càníyeyéi judío irí nacái, yái tàacáisi ímérica Dios iwàwa iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa”, ímaca yái Pablocá.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴ Idècunitàacá Pablo icàlidaca nalí iináwanáwa, yá Festo ímaca Pablo irí cachàiníiri iyú:

—Ímáiwitáiseca pía meedá, Pablo! Pidéca péewáidacawa báawanama madécaná wawàsi ìwali íná máiwitáiseca pía —ímaca yái Festoca.

²⁵ Quéwa Pablo ímaca irí:

—Càmíríca máiwitáise núaquéi, pía Festo máiníiri cáimietacánáca. Néese nucàlidaca báisíiri tàacáisi cáiwitáiséeri iyú.

²⁶ Iyaca cháí rey Agripa, yáaliéricawa cayába ìwali yái wawàsi nutàaníríca ìwali, íná yéewa manuícá nuínáidacawa nuwàwawa nucàlidáanápíná íríní, núalíacáináwa báisícata rey Agripa yáalíacawa cayába ìwali yái wawàsica, càmicáiná nutàaní

wawàsi ìwali wenàiwicanáí imànírica ibàacanéri iyú —íimaca yáí Pabloca.

²⁷ Néese Pablo icàlidaca àniwa rey Agripa iríni. Pablo íimaca irí:

—Rey Agripa, máiníri cáimiétacanáca, ¿peebáidasica tàacáisi profetanáí icàlidéericaté Dios inùmalìcuíse? Núalíacawa peebáidacani —íimaca yáí Pabloca.

²⁸ Néese Agripa íimaca Pablo irí:

—¿Cánásica piwàwa piwènúadaca nuíwitáise ráunamáita meedá yéewanápiná cristianoca núa nuebáidáanápiná Jesús itàacái? —íimaca yáí rey Agripaca.

²⁹ Néese Pablo íimaca irí:

—Núalimácaalí nuwènúadaca píiwitáise Jesús irípiná ráunamáita, càmicaalí nacái éeréeri iyú, yásí casíimáipiná nuwàwa, nusutácáinácué pirí Dios, pía rey Agripa, macái nacái yéemièyéica nutàacái siùca, macáitacué peebáidacaténá Jesús itàacái càide iyúwa nuebáidáaná, abéerita càmlínápinácué nadacua pía cadena iyú càide iyúwa nùyáaná — íimaca yáí Pabloca.

³⁰ Idécanáami càì Pablo íimaca, yá rey Agripa imichàa ibàlùacawa, gobernador nacái, Berenice nacái, macáita náapicha níái yáawinèyéicawa néré.

³¹ Yá nàacawa méetàucuta natàanícáténá ìwali yáí wawàsica. Yá náimaca nalíwáaca:

—Yáara aslali càmita imàni ibáyawanáwa nanuéripiná ìwalíseni, càmlíripiná nacái náucacani presoíyéí ibànalìculé —náimaca.

³² Néese rey Agripa íimaca Festo irí:

—Càmicaalíté isutá píicha wawàsitá pibànùanápináté emperador yàataléni, emperador

yéemlànápiná iináwaná, yá píalimácáté pimàacaca yèepunícawa matuíbanáiri iyútá —ímaca yái rey Agripaca.

27

Pablo enviado a Roma

¹ Néeseté náináidacawa nabànùanápiná wía abémàalé manuíri úni íicha, Roma ìyacàlená nérépiná, ìyéérica Italia yàasu cáli íinata. Iná nachàbáidaca presoíyéi áiba capitán irí, níái presoíyéi Pablo, áibanái nacái presoíyéi yáapicha. Yái capitán íipidená Julio, abéeri náiwacali níái úwi íipidenéeyéica Emperador yàasu úwinái.

² Núa nacái Lucas nùacawa náapicha. Yá wawàlùacawa nave irìculé, Adramitio íidalutalená néré. Yái nave yèeripinácatéwa madécaná ídalutale nérépiná, ìyéeyéica Asia yàasu cáli íinata. Iya nacái wáapicha yái Aristarco, Tesalónica ìyacàlená mìnali, yái yàcalé ìyéérica Macedonia yàasu cáli íinata. Yá wadàbaca wàacawa manuíri úni yáacubàa.

³ Mapisáináami àniwa wàanàaca Sidón íidalutalená irìculé. Yá capitán Julio imànicaté cayábéeri Pablo irí, imàacaca Pablo yàaca ipáchiaca yàacawéeyéiná néréwa nàacatená irí càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

⁴ Wamusúacatéwa Sidón íidalutalená néese, yá wachàbacawa mawiénita Chipre yàasu iwàwata irí, ùyaca apáuwáise wáicha úái iwàwataca. Càité wàacawa cáulicáiná ipùa wáipunita.

⁵ Yá wàacatéwa manuíri úni yáacubàa náaliméerica machacànita níái cáli Cilicia, Panfilia nacái. Yá wàanàaca Mira íidalutalená irìculé Licia yàasu cáli íinatéeri ìyaca.

6 Mira néeni capitán Julio yàanàcaté áiba nave Alejandría ìyacàlená néeséeri, yèeripinátéwa Italia yàasu cáli nérépiná. Yá capitán ichùullaca wawàlùacawa nave iriculé, wàacaténáwa nave iricu yáapicha.

7 Yáté wàacawa máisibáwanái èerita éerénamata, manuíri úni yáacubàa. Máini càulenáca wàacawa mawiénita Gnido ídalutalená íicha. Néese cáulicáiná ipùa wáipunita mamáalàacata, yá wàacawa mawiénita Salmón irí. Uyaca wéewápuwáise úái iwàwatata ípidenéechúa Creta.

8 Máini càulenáca wàacawa mawiénibàata cáli irí, yái Creta yàasu iwàwatata, àta wàanàacataléta ídalutale néré ípidenácataléca Buenos Puertos. Iyaca mawiénita Lasea ìyacàlená irí.

9 Wadéca wáucaca madécaná èeri. Càulenápinácaté wàanápinátéwa manuíri úni yáacubàa, mawiénicáinaté unìabé. Iná Pablo yàalàaca nave íiwacanánái.

10 Pablo íimaca nalí:

—Píacué, asianáica, núalíacawa yái àyapuca máini yáwanáiripiná càulenáca. Iná imáalàapinácawa wáicha yái naveca, nave íisanái nacáíwa macáita. Yá cawàwanáta nacái wéetápinácawa —íimaca yái Pabloc.

11 Quéwa capitán yeebáidaca nave íiwacanánái irí Pablo itàacái íicha.

12 Báawaca yái ídalutaca unìabépi iná càmitaté yéewa wayamáacawa néenibàa. Yá manùbéeyéi néená nayúunáidaca cayábapináca wèepùacawa néesetá, yéewanápiná wàanàaca Fenice ídalutalená néré, Creta yàasu cáli íinatéeri iyaca. Yái Fenice ídalutalená iyaca síisámàade èeri iwàlùacatalécawa iná càmita cachàini cáuli ipùaca néeni unìabépi. Iná

nawàwacaté nayamáacawa Fenice ídalutalená néré unìabépi.

La tempestad en el mar

¹³ Néeseté cáuli idàbaca ipùaca síisade cuculíawa èeri ìwali, íná nayúunáidaca cawàwanáta wáalimáaná wàacawa àniwa manuíri úni yáacubàatá. Yá wàacawa ídalutale ícha, yá wàacawa mawiénita Creta yàasu iwàwata irí.

¹⁴ Quéwa achúmáanata àniwa cáuli ipùaca nave ípunita àniwa. Yái cáuli máiniiri cachàinica ípidenéeri Noreste. Yá cáuli iwesiáca nave déeculé cáli ícha.

¹⁵ Néese cáuli iwesiácáiná yái naveca, yá càmitaté wáalimá wàacawa alénácaalí wawàwa wàacawa. Iná iwàwacutácaté wamàacaca nave yàacawa. Yá úni yàalaca iwatàidaca wía.

¹⁶ Yá wachàbacatéwa úamíisewa, úái iwàwata achúméchúaca ípidenéechúaca Cauda. Càmita máini cachàini cáuli ipùaca néré, íná yéewa wamichàidaca barca achúméchúaca nave iriculé càulenéeri iyú, úái barca achúméchúaca nave itéechúacaté yáamiwáisewa.

¹⁷ Nadécanáami namichàidaca barca nave iriculé, yá nadacùaca nave ìwallabàa ipíchaná nave isubèriacawa. Néese cáaluca nía náináidacawa wàabácawa càina ínatalé, yái càina ípidenéerica Sirte, iyéerica úni yáaculé mawiénita Libia yàasu cáli irí. Iná nalicùadaca macáita vela nave ícha ipíchaná cáuli itéca wía Sirte yàasu càina ínatalé. Yá namàacaca cáuli itéca nave éeréta.

¹⁸ Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca mamáalàacata cachàiniiri iyú. Yá nadàbaca náucaca macái wawàsi iyéerica nave irìcu úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

19 Mapisáináami àniwa, yá wáucaca nave yàasunámi úni yáaculé. Càité cáuli ipùaca wía máisiba èeri.

20 Madécaná èerita càmítaté wadé waicáca èeri, dùlupùta nacái catácáiná máini íná wayúunáidaca wéetápinácawatá cachànicáiná ipùaca wàwali yái cáulica.

21 Canáca wayéeri madécaná èeri, íná Pablo ibàlùacawa wèewi icàlidacaténá walíni. Yá ímaca walí:

—Píacué asíanáica, cayába cachàinitésicué piritáni peebáidacaalícuécá nutàacáitá, ipíchanaté wèepùacawa Creta yàasu iwàwata íchatá, yá càmita yúuwàawa wàwali yái báawéericatá, càmita nacái wáuca wàasuwatá.

22 Quéwa siùcade, picácué achúma piwàwa. Nave imáalàapínacawa, quéwa canáta yéetériwa wéénaca.

23 Táiyápicáiná bàwina Dios, yái nuíbaidéerica irípiná, nuèrica nacái icàaluíniná ibànùaca ángel imàacáanápiná yáawawa nuicácani.

24 Yá ángel ímaca nulí: ‘Píca cáalu píawa, Pablo, iwàwacutácáiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa emperador romanosàiri irí, yái icuèrica macái cáli imanùbaca. Dios idéca yéemàca pisutáaná íicha, íná icùapíná canánama yéetácáisi íicha níai píapichéeyéica ìyéeyéica nave irícu’, ímaca nulí yái ángelca.

25 Íná píacué asíanáica, manuícué píináidacawa piwàwawa, nuebáidacáiná Dios itàacái, núalíacawa nacái báisiiri iyú macáita ichàbáanápinácawa càiwade iyúwa ángel ímáaná nulí.

26 Abéerita nave ibacápináwa áiba iwàwata iwéréwa —ímaca nalí yái Pabloca.

27 Càité wachàbaca pucháiba semana wèepunínáwa manuíri úni yáacubàa, yá wàyaca manuíri úni yáacubàa ípidenéeri Adriático. Abéeri catá úni yàalaca iwatàidaca wía éeréta abéemàalé manuíri úni ícha. Bamuchúamibàa catá níái íbaidéeyéica nave irìcu nánáidacawa mawiénica wía cáli irí.

28 Náalimáidaca idepuíwaca yái única. Idepuíwaca ìyaca treinta y seis metros. Néese achúmáanata àniwa náalimáidaca idepuíwaca àniwa. Idepuíwaca àniwa veintisiete metros meedá.

29 Ináté cáaluca nía nánáidacawa nave inúanápiná yáawawa íba iwéré ìyéerica úni yáacubàa. Natúadaca báinúaca imiéyéi ancla nave yàapùa néese cáaléeyéi cadena ìwali ipíchaná nave yàacawa máini. Yá nasutáca níawawa Dios ícha manuísíwata amaláanápiná nawicáu.

30 Néese níái íbaidéeyéica nave irìcu nawàwaca nachúuliacawa nave ícha ibàacanéri iyú ipíchaná néetácawa. Iná nadàbaca nalicùadaca achúméchúa barca úni yáaculé, càide iyúwa natúadaca nacáicaalí áiba ancla nave ídacua néeni.

31 Quéwa Pablo icàlidacani úwinái irí, capitán irí nacái. Yá Pablo ímaca nalí:

—Nachúuliacaalíwa wáicha níái íbaidéeyéica nave irìcu, yásí péetácuécawa macáita —ímaca yái Pabloca.

32 Iná úwinái nadalúaca barca íiyaná, yá ucaláacawa úni yáaculé, úái barcamica.

33 Amalácaté yàacawa wawicáu, yá Pablo yàalàaca wía wayáanápináté wayáacaléwa. Yá ímaca walí:

—Pucháiba semana canátacué piyéeri, canátacué nacái piimáaná cayába.

³⁴ Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata piyáanápínácué piyáacaléwa achúmáanata, pichàinipínácuéwa. Canácata yéetéeripínáwa. Canácatacué nacái picháunáwa —íimaca yái Pabloca.

³⁵ Idécanáami càì íimaca, yá Pablo yeedáca pan icáapi irìculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri wàacuésemi wía iyéeyéica nave irìcu. Yá isubèriadaca iríwani, yá idàbaca iyáacani.

³⁶ Iná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa macáita, yá wayáaca wayáacaléwa nacái.

³⁷ Wamanùbaca wía nave irìcuíyéica, doscientas setenta y seis wamanùbaca wía wenàiwicaca.

³⁸ Néese idécanáamité macáita wayáaca wayáacaléwa càide iyúwaté wawàwáaná, yá wáucaca trigo ituíná imàaquéerimiwa macáita úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

Se hunde el barco

³⁹ Néeseté amaláca wawicáu, yá níái íbaidéeyéica nave irìcu, càmitaté náalía naicáca yái iwàwataca. Yá naicáca úni iwènuériwa wiúcataléca úni quéwa càina iyacatalé. Yá nawàwaca nawàlùadaca nave néré càina ínatalépiná.

⁴⁰ Iná nadalúaca ancla íyaná, yá namàacaca nacaláacawa úni yáaculé níái anclamica. Yá nawasàaca manuíri téna nacáiri namachacàniacaténá nave. Néese namicháidaca vela ibàlùawa nave íidacualé, cáuli itécaténá wía àniwa. Yá nave idàbaca yàacawa càina nérépiná.

⁴¹ Naveta quéwa yàabácawa dàalanama cáli iwéré, iyéerica úni yáacu cálica. Dàalanamaca yàanàaca càina iwéré yái nave íidacuaca, canásíwa yéewaná imusúacawa càina íicha. Nave yàapùami ibacácawa màladàca ichàini iyú.

⁴² Ináté úwinái nawàwa nanúaca macáita pre-soíyéi, ipíchaná nachúuliacawa namàlacawa náicha cáli nérépiná.

⁴³ Capitánta quéwa iwàwa icùaca Pablo náicha, ínà càmita ibatàa úwinái inúaca nía. Néese capitán ichùuliaca cawinácaalí yáaliyéica imàlacawa napsianápináwa nave ícha quéechacáwa namàlacaténátéwa cáli iwérépiná.

⁴⁴ Néese capitán ichùuliaca áibanái nawatácawa àicu ínata, níái àicu nave yéemamica, cawinácaalí càmiyéica yáalía imàlacawa. Càité macáita wadéca wàanàaca cáli iwéré. Canáta wéená yéetánáwa.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Idécanáamité macáita wàanàaca cáli iwéré, yá nacàlidaca walí iwàwata ípidenéechúaca Malta.

² Abénaméeyéi Malta néeséeyéi namànicaté walí cayábéeri, yá napucúadaca walí manuíri quichái, máinicáiná casalínica wàwali yúuwàacáiná wía uníaca. Yá namáidaca wía macáita wàanabàcaténá.

³ Yá Pablo yàanàidaca abéeri ibàpi quichái. Quéwa idécanacáita iriadaçani quichái iriculé, yáta àapi ipisia iplacawa quichái yéewíise. Néese yaamía ichanàacawa Pablo icáapi ìwali, yái àapica.

⁴ Níái Malta mìnánica naicácáiná àapi yaamíaca Pablo icáapi ìwali ichanàacawa, yá náimaca nalíwáaca: “Yá asialiquéi cawàwacanéeri inúaca wenàiwica. Ewita cáucáanítani manuíri úni ícha, càicáaníta wàasu cuwáisàatúa càmita imàacapiná cáuçani”, náimaca nalíwáaca.

⁵ Quéwa Pablo yúucaca àapi quichái iriculé icáapi ìwalísewa. Yá canácata ìyáaná yái Pabloca.

⁶ Macáita nacùaca yéenacawa yái Pabloca àapi iyú. Nacùa nacái yúuwàanápíná yéetácawa aquialéta. Idécanáami nacùaca mamáalàacata yéetácáténáwa, yá canácata naicá iyáaná. Néese nadábaca náináidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, cuwáisàirica cámináni, yái Pabloca, náimaca.

⁷ Iyacaté asìali ípidenéeri Publio, yácata iwàwata icuèrináca, idènàca ibànacalewa mawiénita néré. Yá Publio yeedáca wía yàataléwa, imànica walí cayábéeri, icùaca wía, yàaca nacái wayáapíná máisiba èeri.

⁸ Iyaca nacái néré Publio yáaniri. Irièricáitawa meedá yàasu cama ínatawa, iculuériwa, ísuadéeri nacái. Yá Pablo yàaca iicáca néréni. Idécanáami Pablo isutáca irí Dios, yá Pablo imàacaca icáapiwa Publio yáaniri ìwali, yá ichùnàcani.

⁹ Iná áibanái Malta yàasu iwàwata néeseéyéi cáuláiquéeyéi nàanàaca wàatalé, yá nachùnàcawa.

¹⁰ Iná nàaca walí manùba wàasupíná mawèniiri iyú. Néese, máisiba quéeri idénáami, wawàlùacawa áiba nave irìculé àniwa, yá nàaca walí macáita wawàsi wamáapuèrica wàacáténáwa àniwa.

Pablo llega a Roma

¹¹ Wàyacaté máisiba quéeri Malta yàasu iwàwata ínata. Néeseté wawàlùacawa nave irìculé iyéericaté uníabépinama Malta yàasu iwàwata néeni. Alejandro íyacàlená néeseéricani, yái naveca, ípidenéeri Cástor, Pólux yáapicha, níara romanonái yàasu cuwáináica. Yá wàacatéwa Malta yàasu iwàwata íicha.

¹² Yá wàacatéwa manuíri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Siracusa ídalutalená irìculé. Yá wàyaca yàcalé irìcu máisiba èeri.

13 Néeseté wawàlùacawa nave irìculé àniwa, yá wàacawa àniwa mawiénibàata cáli irí. Yá wàanàaca Regio ídalutalená néré. Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca cuculíawa èeri ìwali, yá iwesíaca nave wàacaténáwa manuíri úni yáacubàa àniwa. Yá pucháiba èeri idénáami, wàanàacaté átata Puteoli ídalutalená néré. Yá wamàacaca nave, wàacaténáwa cáli ínatabàa.

14 Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica néré nasutáca wáicha wawàsi wayamánápináwa náapicha abéeri semana. Iná wayamáacatéwa náapicha. Néese, abéeri semana idénáami, yá wàacawa náicha, cáli ínatabàa, Roma iyacàlená nérépiná.

15 Abénaméeyéi Roma iyacàlená mìnánái, yeebáidéeyéi Jesús itàacái, néemìacaté waináwaná ìwali. Iná namusúacawa yàcalé ícha náipunitáidacaténá wía àyapulìcubàa. Yá wàanàaca nía Foro de Apio iyacàlená irìcu. Macáita wàacawa àniwa, yá wàanàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái Tres Tabernas iyacàlená irìcu. Pablo iicácáiná nía, íná yàaca Dios irí cayábéeri, yá manuíca íináidacawa iwàwawa.

16 Wàanàacaté Roma iyacàlená irìculé, néese capitán ichàbáida presoíyéi áiba asìali irí, yái icuèrica presoíyéi ibàna. Quéwa capitán imàacaca Pablo iyaca méetàuculé presoíyéi ibàna ícha áiba capìi irìcuta. Iyaca nacái Pablo yáapicha abéeri úwi icuèripínáni.

Pablo en Roma

17 Idécanáami wàyaca néeni máisiba èeri, yá Pablo imáidaca yàataléwa judío íiwacanánái iyéeyéica

Roma iyacàlená irìcu. Néese nàwacáidáyacacawa néré, yá Pablo íimaca nalí:

—Nuénánái, canáca nubáyawaná judíonái irí. Canáca nacái numàníri áiba wawàsi càmíri wàawirináimi íiwitáise imàaca wamànica. Ewita canácáaníta numàníri nubáyawanácawa, càicáaníta abénaméeyéi judío Jerusalén iyacàlená mìnánái nachàbáidacaté núa presoíri iyú romanonái irí.

¹⁸ Néese romano íiwacanánái nasutáca néemíawa nuináwaná ìwali, yá nawàwacaté nawasàaca núa, càmicáináté nàanàa nùwali nubáyawaná nanuérìpiná núa ìwalíise.

¹⁹ Quéwa càmitaté judíonái iwàwa numusúacawa, ínáté iwàwacutácaté nusutáca romanonái ícha wawàsi nabànùanápínáté tàacáisi emperador irí emperadorcaténá yéemíaca nucàlidaca irí nuináwaná ìwaliwa. Càmita quéwa nuwàwa nucháawàaca nuénánái judío iináwaná ìwaliwa. Canáca nudènièri náapicha báawéeri wawàsi.

²⁰ Iná nudéca numáidacuéca nùataléwa pía nucàlidacáténácué píri nuináwaná ìwaliwa, núalíacáténácué nacáíwa píwali. Presocaté namànica núa, idacuèriwa cadena iyú, nucàlidacáináté nalí Mesías ìwali, yái wacuèricaté Dios ibànùanápínáté walí wacuèrinápiná, wía israelitaca —íimaca nalí yái Pabloca.

²¹ Néese níái judío íiwacanánáica náimaca Pablo irí:

—Canácatàacá wéemièri piináwaná ìwali, canácáiná nabànùèri walí cuyàluta Judea yàasu cáli néese. Aibanái wéénánái judíoca nadéca nàanàaca aléi, quéwa canáta nacháawèeri walí piináwaná ìwali.

22 Wawàwaca wéemìaca càinácaalí pínáidacawa, wáaliácáináwa macái cáli imanùbaca abénaméeyéi judío natàaníca báawéeri iyú nàwali, níara yeebáidéeyéica áiba tàacáisi wàawirináimi íiwitáise íicha —náimaca Pablo irí.

23 Yá namàacaca abé èeri nàwacáidáyacacatáipináwa néemìacaténá Pablo icàlidaca iináwaná ìwaliwa. Néeseté madécaná wenáiwica ìwacáidáyacacawa Pablo iyacatáica. Yá Pablo icàlidaca nalíni èeríapinama, yáì tàacáisi íiméerica Dios iwàwaca wenáiwicanáì nawènúadaca náiwitáisewa neebáidáanápíná Jesús iináwaná Mesíascani, yáì nacuèrinápínáca Dios ibànùèripínacaté nalí, càide iyúwaté Dios ichùulianaté profeta Moisés itànàaca tàacáisi Jesús ìwali, iyúwa nacái profetanáì itànàanaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuise.

24 Néeseté abénaméeyéi judío neebáidaca yáì tàacáisi Pablo icàlidéerica Jesús ìwali. Aibanáì càmiyéita yeebáida iríni.

25 Càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca íná nadàbaca nèepùacawa Pablo íicha. Iná Pablo íimaca nalí:

—Báisíiri iyúta profeta Isaías icàlidacaté tàacáisi Espíritu Santo inùmaliçuise pìawirináimi irícué. Isaías íimacaté:

26 ‘Dios ichùuliaca nucàlidacuéca piríni, yáì tàacáisica: Ewitacué péemìacáaníta mamáalàacata piùwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínácuéwa càinácaalí íimáaná. Ewitacué piicáacáaníta madécaná wawàsi pituí iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapíná piicácani. Càì ibànùacuéca pirí tàacáisi yáì Diosca. Yá

íimaca nulí àniwa yái Diosca:

27 Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Càica níade iyúwa màuwíiyéi, càmita nawàwa néemìaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyéi iwàwa yáaliacawa càinácaalí íimáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha, nuwasàacaténá nía nùasu yùuwichàacáisi íichawa. Càité íimaca nulí yái Diosca’,

íimacaté yái profeta Isaíasca.

28 Péemiacué cayábani, siùcade Dios iwàwaca iwasàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, níái càmiyéica judío. Níata yeebáidapínacani yái Dios itàacáica —íimaca nalí yái Pabloca.

29 Idécanáami càì Pablo íimaca, yá judiónái yèepùacawa íicha, namusúacawa itàaniyéica iríwáaca cachàiníiri iyú, náimaca nalíwáaca chàinisíiri iyú náapichawáaca.

30 Néese pucháiba camuí macáinaméeri Pablo ìyacaté capì irìcu. Pablo ipáyaidaca capì íiwacali. Yá Pablo itàidaca cayába macáita cawinácaalí yèyéica ipáchiacani.

31 Matuíbanáiri iyú icàlida nalíni yái cayábéeri tàacáisica, íiméerica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yéewáida nacái nía Wáiwacali Jesucristo iwali. Canáca isàiwiquéeri Pablo irí wawàsi néré, néese namàacaca itàaníca matuíbanáita.

clxx

**El Nuevo Testamento de nuestro Señor
Jesucristo en el idioma piapoco
New Testament in Piapoco**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741